

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY SOKÓŁKA**

SOKÓŁKA, 2020

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY SOKÓŁKA
OPRACOWAŁA FIRMA**

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant:

mgr inż. Paweł Niemiec

uprawnienia urbanistyczne nr 1685

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 2, 3 i 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

mgr inż. Joanna Świtlińska-Robutka

uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 3 i 4

ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Projektant:

mgr inż. Kamil Czarny

uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4

ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

mgr inż. Anna Skiba

uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4

ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

mgr inż. Iwona Gaj

uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4

ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

mgr inż. Mateusz Biernat

Część I

Wstęp

Spis treści:

1. Wprowadzenie	- 2 -
2. Podstawa prawna opracowania.....	- 4 -
3. Cele przyjętego dokumentu	- 4 -
4. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Sokółka.....	- 6 -

1. Wprowadzenie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, koordynującym działania samorządu lokalnego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Studium jako wewnętrzny dokument władz samorządowych, zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a także nie przesądza o użytkowaniu terenów. Ustalenia Studium zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sporządzenie niniejszego dokumentu wynika ze zmiany polityki przestrzennej gminy, która jest wynikiem zmian w potrzebach mieszkańców oraz warunków ekonomiczno-gospodarczych.

Zmieniające się uwarunkowania formalne i przestrzenne jak również zmiany w przepisach odrębnych wpłynęły na potrzebę sporządzenia nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka. Na dzień przystąpienia do sporządzenia niniejszego dokumentu na terenie miasta i gminy Sokółka obowiązywało Studium przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Sokółce nr XVII/103/11 z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Sokółka, zmienione Zarządzeniem Zastępczym nr 1/AB/2018 Wojewody Podlaskiego z dnia 6 listopada 2018 r. w sprawie wprowadzenia obszaru udokumentowanego złoża kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Sokółka.

Wypełniając dyspozycje zawarte w uchwale nr LXXIII/422/18 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka, dokumentem objęta została cała gmina Sokółka, w jej granicach administracyjnych.

Niniejsze Studium, zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, składa się z części tekstowej i graficznej.

Część tekstowa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka składa się z czterech części:

- Część I – Wprowadzenie zawiera informacje m.in. o zawartości dokumentu, jego roli i prawnej podstawie sporządzenia oraz podstawowych celach Studium;
- Część II – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- Część III – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

- Część IV – Synteza i uzasadnienie, zawierające kompleksową syntezę ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka oraz uzasadnienie objaśniające przyjęte w Studium rozwiązania.

Część graficzna Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka składa się z dwóch załączników graficznych:

- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego,

które zostały opracowane na kopii mapy topograficznej.

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono w szczególności:

- Zasady określone w "Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030", przyjętej uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (M.P.2012.252),
- ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, przyjętego uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., zmienionej uchwałą nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270),
- ustalenia „Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Sokółka na lata 2016-2020”, przyjętego uchwałą nr XXXIII/216/16 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 czerwca 2016 r.

2. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną niniejszego opracowania stanowi art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t.: Dz. U. 2020 r., poz. 293 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. nr 118, poz. 1233).

Podstawą formalną sporządzenia niniejszego studium jest uchwała nr LXXIII/422/18 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka.

3. Cele przyjętego dokumentu

Głównym celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka jest, poprzez rozpoznanie i diagnozę aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem, sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy. W tym celu określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;

- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
- obszary zdegradowane,
- granice terenów zamkniętych,
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

4. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Sokółka

Gmina miejsko-wiejska Sokółka położona we wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie sokólskim. Gmina graniczy z Białorusią, długość granicy Państwa wynosi niewiele ponad 3 km. Ponadto graniczy z innymi gminami powiatu sokólskiego: Szudziałowem, Janowem, Sidrą i Kuźnicą, oraz z gminami powiatu białostockiego: Supraślem i Czarną Białostocką. Gmina Sokółka podzielona jest na 55 sołectw.

Przez gminę Sokółka przebiega droga krajowa nr 19 oraz drogi wojewódzkie nr 671, 673 oraz 674. Przez gminę przebiega również magistralna linia kolejowa 6, linia kolejowa szerokotorowa 57S i linia kolejowa nr 40.

Gmina Sokółka zajmuje powierzchnię 313,6 km². Gminę, według danych na 24 października 2018 r., zamieszkuje 25 364 osób, w tym miasto 17891 osób a część wiejską 7473 osób.

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne (71,2%), wśród których wyraźnie przeważają grunty orne i łąki. Lasy i grunty zadrzewione zajmują około 20,2% obszaru gminy. Grunty pozostałe zajmują około 9,6% powierzchni gminy. Przez obszar gminy przepływają rzeki: Sokółka, Łosośna, Jałówka, Kamionka, Kamienica i Poganica oraz kanał Sokółka.

Część II

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Spis treści:

1. Stan dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	- 4 -
2. Główne uwarunkowania i problemy rozwoju	- 6 -
2.1. Uwarunkowania zewnętrzne	- 6 -
2.2. Uwarunkowania wewnętrzne	- 6 -
2.3. Uwarunkowania planistyczne	- 6 -
2.4. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	- 8 -
2.5. Powiązania przyrodnicze i ekologiczne	- 9 -
2.6. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa	- 9 -
3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	- 10 -
4. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	- 11 -
4.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej	- 11 -
4.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej	- 13 -
4.3. Warunki klimatyczne	- 13 -
4.4. Szata roślinna i świat zwierzęcy	- 14 -
4.5. Jakość powietrza atmosferycznego	- 18 -
4.6. Jakość klimatu akustycznego	- 19 -
5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	- 21 -
5.1. Uwarunkowania prawne	- 21 -
5.2. Uwarunkowania historyczne	- 22 -
5.3. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków	- 27 -
5.4. Obszary i obiekty w ewidencji zabytków	- 28 -
5.5. Dobra kultury współczesnej	- 31 -
5.6. Ochrona na podstawie obowiązujących planów miejscowych	- 31 -
5.7. Ochrona zabytków archeologicznych	- 31 -
5.8. Park Kulturowy Bohoniki	- 44 -
5.9. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	- 45 -
5.10. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	- 46 -
6. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	- 47 -
7. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia	- 47 -
7.1. Ludność	- 47 -
7.2. Migracje	- 48 -
7.3. Struktura gospodarki	- 48 -
7.4. Bezrobocie	- 48 -
7.5. Edukacja	- 48 -
7.6. Opieka medyczna	- 49 -
7.7. Kultura i sport	- 50 -
7.8. Turystyka	- 51 -
8. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia	- 52 -
9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	- 52 -
9.1. Wprowadzenie	- 52 -
9.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne	- 55 -
9.2.1. Analizy ekonomiczne	- 55 -

9.2.2.	Analiza środowiskowa.....	- 57 -
9.2.3.	Analiza społeczne	- 59 -
9.3.	Prognozy demograficzne	- 63 -
9.4.	Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy - 65 -	
9.5.	Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	- 67 -
9.5.1.	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	- 67 -
9.5.2.	Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej	- 73 -
9.5.3.	Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie	- 75 -
9.5.4.	Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 9.5.1. – 9.5.3.	- 76 -
9.5.5.	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społeczne, służących realizacji zadań własnych gminy	- 77 -
9.5.6.	Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy.....	- 77 -
10.	Stan prawny gruntów	- 79 -
11.	Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	- 80 -
11.1.	Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług".....	- 80 -
11.2.	Rezerwat Przyrody "Budzisk"	- 81 -
11.3.	Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego	- 82 -
11.4.	Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie".....	- 83 -
11.5.	Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003	- 84 -
11.6.	Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006	- 85 -
11.7.	Pomniki przyrody.....	- 86 -
11.8.	Sieci powiązań przyrodniczych	- 87 -
12.	Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	- 89 -
13.	Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	- 89 -
13.1.	Udokumentowane złoża kopalin oraz tereny górnicze ustalone na podstawie przepisów odrębnych.....	- 89 -
13.2.	Wody powierzchniowe.....	- 93 -
13.3.	Jednolite Części Wód Powierzchniowych	- 94 -
13.4.	Wody podziemne	- 96 -
13.5.	Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla	- 97 -
14.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	- 98 -
14.1.	Stan systemu komunikacji.....	- 98 -
14.2.	Zaopatrzenie w wodę	- 99 -
14.3.	Odprowadzanie ścieków.....	- 99 -
14.4.	System elektroenergetyczny.....	- 100 -
14.5.	Gospodarowanie odpadami.....	- 100 -
14.6.	System gazowniczy.....	- 100 -
14.7.	System ciepłowniczy	- 100 -
15.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	- 102 -
16.	Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.....	- 103 -

Spis tabel:

Tabela 1 Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	- 6 -
Tabela 2 Wykaz obiektów, położonych na terenie gminy Sokółka, wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego wraz z aktualnymi numerami wpisu do rejestru.....	- 28 -
Tabela 3 Wykaz obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.....	- 29 -
Tabela 4 Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.....	- 32 -
Tabela 5 Przyrost naturalny.....	- 47 -
Tabela 6 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym	- 48 -
Tabela 7 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, wynikającej z pkt 9.5.2. i 9.5.3.....	- 76 -
Tabela 8 Powierzchnia gruntów komunalnych	- 79 -
Tabela 9 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Sokółka	- 86 -
Tabela 10 Zestawienie złóż kopalin o udokumentowanych zasobach, eksploatowanych na terenie gminy Sokółka	- 89 -
Tabela 11 Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy Sokółka.....	- 94 -
Tabela 12 Zestawienie Jednolitych Części Wód Podziemnych na terenie gminy Sokółka	- 97 -

1. Stan dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Gmina miejsko-wiejska Sokółka położona we wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie sokólskim. Gmina graniczy z Białorusią, długość granicy Państwa wynosi niewiele ponad 3 km. Ponadto graniczy z innymi gminami powiatu sokólskiego: Szudziałowo, Janów, Sidra i Kuźnica, oraz z gminami powiatu białostockiego: Supraśl i Czarna Białostocka.

Przez gminę Sokółka przebiega droga krajowa nr 19 oraz drogi wojewódzkie nr 671, 673 oraz 674. Przez gminę przebiega również magistralna linia kolejowa nr 6, linia kolejowa szerokotorowa nr 57S i linia kolejowa nr 40.

Gmina Sokółka zajmuje powierzchnię 313,6 km². Gminę, według danych na 24 października 2018 r., zamieszkuje 25 364 osób, w tym miasto 17 891 osób, a część wiejską 7 473 osób.

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne (71,2%), wśród których wyraźnie przeważają grunty orne i łąki. Lasy i grunty zadrzewione zajmują około 20,2% obszaru gminy. Grunty pozostałe zajmują około 9,6% powierzchni gminy. Przez obszar gminy przepływają rzeki: Sokółka, Łosośna, Jałówka, Kamionka, Kładziewo, Przerwa i Poganica oraz kanał Sokółka.

Gmina Sokółka podzielona jest na 55 sołectw.

Na terenie miasta Sokółka dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, ale w ścisłym centrum zlokalizowana jest także zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, głównie w postaci budynków z wielkiej płyty posiadających do 5 kondygnacji. Na obszarach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna. Na terenie gminy funkcjonuje osiem czynnych cmentarzy. Zaplecze usługowe i większe zakłady produkcyjne skupiają się w mieście Sokółka i jego otoczeniu.

Do najważniejszych zabytków gminy Sokółka należą: układ urbanistyczny miasta Sokółka z XVII-XVIII w., Sanktuarium św. Antoniego w Sokółce, kościoły wraz z otoczeniem w Kundzinie i Starej Rozedrance, meczet z otoczeniem i mizar w Bohonikach, cerkiew w Sokółce oraz wiatrak w Maławiczach Dolnych.

W Sokółce funkcjonuje kilka dużych zakładów przemysłowych, m.in. Sokółka Okna i Drzwi S.A., Barter S.A., Metal-Fach Sp. z o.o., Eko-Grill, Eskimos S.A., Indykpol S.A., Spółdzielnia Mleczarska "Mlekpól", Polski Koncern Naftowy Orlen S.A., Farmer Sp. z o.o.

Zgodnie z danymi Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sokółce na koniec 2017 roku długość sieci wodociągowej wynosiła: 64,3 km w mieście i 135,5 km w części wiejskiej, a długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 58,6 km, głównie w mieście. Ujęcia podziemne wody zlokalizowane są na terenie miasta Sokółka oraz w miejscowościach Stara Kamionka, Stara Rozedranka oraz Bogusze. Oczyszczalnia

P R O J E K T

ścieków komunalnych zlokalizowana jest w Sokółce przy ul. Targowej, a oczyszczalnia ścieków przemysłowych w Sokółce przy ul. Białostockiej.

2. Główne uwarunkowania i problemy rozwoju

2.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Uwarunkowania zewnętrzne wynikają głównie z położenia przy szlaku komunikacyjnym prowadzącym od Grodna na Białorusi, poprzez przejście graniczne Kuźnica-Bruzgi do Białegostoku i Warszawy. Szlak ten tworzą droga krajowa nr 19, linia kolejowa nr 6 oraz linia kolei szerokotorowej 57S. Taka lokalizacja miasta przekłada się na atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów. Ponadto obszar gminy połączony jest z ościennymi gminami m.in. przez drogi wojewódzkie nr 671, 673 oraz 674 oraz linię kolejową nr 40.

Do Głównego Punktu Zasilania przy ul. Mariańskiej prowadzą dwie linie wysokiego napięcia 110 kV. Wzdłuż sieci infrastruktury technicznej obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi.

2.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Na obszarze gminy udokumentowano 49 złóż piasków i żwirów, z których większość jest aktualnie eksploatowana. Eksploatacja na skalę przemysłową prowadzi do nieodwracalnych zmian w krajobrazie gminy.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- BARTER Sp. z o.o., 15-281 Białystok, ul. Legionowa 28, SAGA oddział w Sokółce, Sokółka, ul. Oś. Buchwałowo 2,
- PKN ORLEN S.A., 09-411 Płock, ul. Chemików 7, Terminal Paliw w Sokółce BP21, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo,
- ORLEN PALIWA Sp. z o.o., 09-411 Płock, ul. Zglenickiego 44. Terminal LPG ORLEN PALIWA Sp. z o.o. w Sokółce, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo 1.

Na obszarze miasta i gminy Sokółka nie ma obecnie usytuowanych elektrowni wiatrowych.

2.3. Uwarunkowania planistyczne

Na terenie miasta i gminy Sokółka obowiązują 33 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i ich zmiany, obejmujące swoim zakresem ok. 9,2% powierzchni całej gminy (stan na koniec 2017 r.).

Tabela 1 Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Nazwa planu	Nr uchwały i data uchwalenia
1	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółka	XIV/42/99 30.03.1999 r.
2	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółka	XIV/122/99 15.12.1999 r.
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego cz. wsi Drahle i Bohoniki	XIV/123/99 15.12.1999 r.

P R O J E K T

Lp.	Nazwa planu	Nr uchwały i data uchwalenia
4	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółka	XIV/124/99 15.12.1999 r.
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółka obejmujący część gruntów wsi Podkamionka	XXXVII//246/01 27.09.2001 r.
6	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszarów wsi Bohoniki, Orłowicze, Szyszki i Drahle	XLIX/313/02 26.09.2002 r.
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Sokółka (teren zakładu obróbki drewna we wsi Wroczyńszczyzna)	XXXVI/272/05 29.08.2005 r.
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Sokółka (teren zabudowy usługowo-rzemieśniczej z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej we wsi Bogusze)	XXXVI/273/05 29.08.2005 r.
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Karcze, Kraśniany i miasta Sokółka	XXXIX/297/05 29.11.2005 r.
10	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XLII/319/06 31.03.2006 r.
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Nowa Rozedranka w gminie Sokółka	X/68/07 29.05.2007 r.
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Kantorówka w gminie Sokółka	XVI/122/07 30.10.2007 r.
13	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XLII/325/09 12.10.2009r.
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego żwirowni Zadworzany VI w gminie Sokółka	XXI/139/11 8.12.2011 r.
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Drahle w gminie Sokółka	XXI/140/11 8.12.2011 r.
16	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XXVI/180/12 29.03.2012 r.
17	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Bobrowniki, Drahle i Stara Kamionka w gminie Sokółka	XXVI/181/12 29.03.2012 r.
18	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Drahle, Nowa Kamionka i Stara Kamionka w gminie Sokółka	XXVI/182/12 29.03.2012r.
19	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XXVIII/222/12 16.06.2012 r.
20	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XLV/329/13 20.06.2013 r.
21	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Szyndziel Gilbowski	XLVI/341/13 29.08.2013 r.
22	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Karcze, Kraśniany i miasta Sokółka zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Sokółce nr XXXIX/297/05 z dnia 29 listopada 2005 r.	XLVI/339/13 29.08.2013 r.
23	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółka zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Sokółce nr VI/42/99 z dnia 30 marca 1999 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania gminy Sokółka zatwierdzonego uchwałą nr XXXVI/123/83 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Sokółce z dnia 8 grudnia 1983 r. w zakresie wsi Karcze oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na teren części wsi Karcze nie objęty planem.	XLVI/342/13 29.08.2013 r.

Lp.	Nazwa planu	Nr uchwały i data uchwalenia
24	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	XLVI/340/13 29.08.2013 r.
25	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	LV/406/14 26.03.2014 r.
26	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sokółka w granicach administracyjnych i części obszaru gminy Sokółka	LXII/455/14 6.11.2014 r.
27	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego złoża kruszywa naturalnego JANOWSZCZYŻNA III, gmina Sokółka.	LVIII/342/17 31.07.2017 r.
28	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części złoża kruszywa naturalnego JANOWSZCZYŻNA X, gmina Sokółka.	LVIII/343/17 31.07.2017 r.
29	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego złoża kruszywa naturalnego BOHONIKI, gmina Sokółka.	LVIII/344/17 31.07.2017 r.
30	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części złoża kruszywa naturalnego DRAHLE VI, gmina Sokółka.	LVIII/345/17 31.07.2017 r.
31	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego złoża kruszywa naturalnego DRAHLE X, gmina Sokółka.	LVIII/346/17 31.07.2017 r.
32	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenu Miasta Sokółka przy ulicy Grodzieńskiej.	LXIII/361/17 31.10.2017 r.
33	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenu Miasta Sokółka w granicach administracyjnych oraz części obszaru gminy Sokółka.	LXIII/362/17 31.10.2017 r.

2.4. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Warunki zagospodarowania województwa determinuje polityka przestrzenna państwa odnosząca się do obszaru województwa i jego otoczenia którą formułuje dokument rządowy „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” opierający się na uniwersalnych zasadach:

- umiarkowanego, policentrycznego rozwoju wielostronnie zrównoważonego między strefą rynkową, społeczną i ekologiczną;
- minimalizacji problemów funkcjonalno-przestrzennych;
- dostosowania przestrzeni do standardów rynkowych (otwarcie, konkurencyjność, efektywność, czystość ekologiczna, innowacyjność i zróżnicowanie funkcjonalne).

KZPK 2030 wskazuje cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się

czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Dla obszaru gminy Sokółka w KPZK 2030 ujęto przebudowę drogi krajowej nr 19 do standardu drogi ekspresowej w perspektywie do 2030 roku oraz modernizację linii kolejowej nr 6 do prędkości 100-120 km/h w perspektywie do 2030 roku.

2.5. Powiązania przyrodnicze i ekologiczne

Na terenie gminy Sokółka zlokalizowane są: Rezerваты Przyrody: "Kozłowy Ług" i "Budzisk", Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Sokólskie, obszary Natura 2000 i pomniki przyrody.

Do najważniejszych korytarzy i węzłów ekologicznych na terenie gminy należą: Puszcza Knyszyńska, Wzgórza Sokólskie, doliny rzek: Sokołda i Kamionka.

2.6. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., zgodnie z jego ustaleniami dla gminy Sokółka zostały określone zadania inwestycyjne celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które wymienione zostały w rozdziale 15.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego miasto Sokółka sklasyfikowane zostało jako ośrodek lokalny z funkcjami: ponadlokalnych i lokalnych usług publicznych, mieszkalnictwa, produkcyjno-usługową (głównie na bazie surowców lokalnych) oraz obsługi ruchu turystycznego z polsko-białoruskich przejść granicznych w Kuźnicy.

Miasto Sokółka także zostało zaliczone, jako lokalny powiatowy ośrodek obszaru zewnętrznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego Białegostoku. Ponadto wieś Bohoniki zaliczona została jako wieś z infrastrukturą obsługi religijnego ruchu pielgrzymkowego oraz turystycznego o znaczeniu regionalnym i krajowym.

3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

W rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ładu przestrzenny należy rozumieć tworzenie harmonijnych struktur przestrzennych, które uwzględniają wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe i estetyczne.

W mieście Sokółka ładu przestrzenny jest uzależniony od uwarunkowań historycznych oraz lokalizacyjnych, które miały duży wpływ na obecny wygląd miasta. Miasto rozrasta się wzdłuż drogi krajowej, dróg wojewódzkich oraz linii kolejowej. Aktualny zasięg przestrzenny miasta wynika z historycznego rdzenia oraz późniejszych przekształceń. Największe zmiany zaszły w wyniku lokalizacji licznych zakładów przemysłowych, zabudowy wielorodzinnej oraz rozwoju współczesnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na obszarach wiejskich ruch inwestycyjny jest umiarkowany, dlatego nadal widoczne są historyczne układy ruralistyczne - głównie wsie typu ulicówka. Stan ładu przestrzennego w gminie należy uznać na zadowalający, szczególnie z uwagi na brak wyraźnego rozlewania się zabudowy na obszary otwarte oraz dostosowanie nowej zabudowy do lokalnych uwarunkowań.

Fundamentalnym instrumentem ustalającym standardy i regulacje są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które zapewniają jakość przestrzeni miasta i gminy oraz nie kolizyjność sąsiadujących ze sobą funkcji. Teren gminy jest aktualnie pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w jedynie 9,2%. Obowiązujące plany obejmują głównie miasto Sokółka oraz tereny eksploatacji powierzchniowej złóż. Brak obowiązujących planów na terenach wiejskich nie zapewnia właściwej ochrony ładu przestrzennego.

Standard i jakość istniejącej tkanki mieszkaniowej w mieście Sokółka, szczególnie bloków z wielkiej płyty, oraz atrakcyjne tereny położone w otoczeniu Puszczy Knyszyńskiej i Wzgórz Sokólskich wpływają na rozwój nowej zabudowy, głównie mieszkaniowej jednorodzinnej. Z tego względu należy szczególnie zwrócić uwagę na zapewnienie ochrony terenów otwartych przed niekontrolowanym rozwojem zabudowy oraz zachowanie ładu na obszarach istniejącej zabudowy. Należy również zwrócić szczególną uwagę na tereny eksploatacji powierzchniowej, które w znaczny sposób ingerują w krajobraz gminy oraz lokalizowane są w pobliżu istniejących terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej, powodując powstawanie konfliktów przestrzennych.

4. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

4.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną wg Kondrackiego gmina Sokółka położona jest w zasięgu mezoregionu Wzgórza Sokólskie 834.34 (prowincja Niż Wschodniobałtycko-Białoruski, podprowincja Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie, makroregion Nizina Północnopodlaska). Rejon ten cechuje się występowaniem wysokich wzgórz morenowych, kemowych, ozowych, co upodabnia krajobraz do pojezierzy, jednak nie występują tu jeziora. Najwyższe wzniesienia znajdują się na wschód od Sokółki i osiągają wysokość do 238 m n.p.m.

W gminie Sokółka gleby położone na wysoczyznach utworzone są z piasków luźnych i słabo-gliniastych, piasków gliniastych lekkich, glin średnich oraz lekkich, natomiast w obniżeniach terenu występują osady deluwialne i organiczne (te ostatnie w dolinach rzek i zagłębieniach terenu jako torfy). Nieliczne są osady eoliczne. Gleby wykształcone na wysoczyznach, przydatne do rolnictwa jako grunty orne, są mało żyzne, utrudnienia dla orki stanowią liczne kamienie, a w okresie wegetacyjnym często pojawiają się deficyty wody. Wśród klas bonitacyjnych dominują IV (48%) i V (37%), gleby klasy I i II nie występują, zaś klasy III stanowią jedynie około 2%. Podobnie przedstawia się jakość użytków zielonych, dominuje klasa IV (59,9%) i V (29,9%) z marginalnym udziałem klasy III (0,7%). Na glebach gliniastych występują kompleksy żytne słabe, na glebach bielcowych i brunatnych właściwych – kompleksy żytne dobre i pszenne wadliwe. Główne uprawy to zboża (80% areалу) i ziemniaki (12% areалу).¹

Zgodnie z danymi GUS² użytki rolne zajmują ponad 69,5% powierzchni gminy Sokółka. Największy udział mają grunty orne (ok. 47% powierzchni gminy) i łąki (ok. 15%).

Rolnictwo na terenie gminy ma charakter ekstensywny, grunty rolne są rozmieszczone na terenie całej gminy. W związku z dominującym rolniczym wykorzystywaniem terenu zauważa się przekształcenia i zagrożenia środowiska. Obserwuje się działalność erozyjną wody w strefie pagórków morenowych, zboczy rynien polodowcowych i krawędzi wysoczyzny morenowej. Erozja wietrzna (eoliczna) charakteryzująca się wywiewaniem drobnych cząstek glebowych głównie w okresie wiosennym i jesiennym, w czasie gdy gleby, podlegające użytkowaniu rolniczemu, pozbawione są szaty roślinnej. Na erozję narażone są głównie przestrzenie gruntów ornych pozbawione zadrzewień śródpolnych. Zabiegi

¹ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

² Na podstawie danych GUS, BDL, stan na 2005r.

agrotechniczne mogą powodować przyspieszenie zachodzenia procesów erozyjnych, szczególnie w przypadku terenów położonych na terenach o dużym nachyleniu. Orka przyczynia się do przemieszczania się rozluźnionej warstwy gleby w dół do podnóża stoku, tym samym przyspieszając proces erozyjny.

Innym zagrożeniem jest możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych, które w niektórych obszarach gminy są silnie narażone na przenikanie wraz z wodami opadowymi zanieczyszczeń obszarowych takich, jak: nawozy, chemiczne środki ochrony roślin, gnojowica, odcieki z kiszzonek.

Ponadto obserwuje się wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów, co także dotyczy obszarów prawnie chronionych jak Natura 2000.

Rolnictwo ekstensywne, zwłaszcza łąki i pastwiska, są istotne dla funkcjonowania obszarów dolinowych. Zaprzestanie ich użytkowania będzie skutkowało naturalną sukcesją, obniżeniem wód podziemnych, zaburzeniem funkcjonowania ekosystemów dolinowych.³

Zgodnie z Powszechnym spisem rolnym w 2002 r. na terenie gminy funkcjonowało 2 519 gospodarstw rolnych. Głównym kierunkiem w produkcji roślinnej w 2002 roku była uprawa kolejno owsa, żyta oraz ziemniaków. Ok. 51,5% gospodarstw utrzymywało w 2002 r. zwierzęta gospodarskie, głównie bydło i trzodę chlewną. Natomiast zgodnie z Powszechnym spisem rolnym w 2010 r. na terenie gminy funkcjonowało 1 695 gospodarstw rolnych. Głównym kierunkiem w produkcji roślinnej w 2010 roku była uprawa zbóż oraz ziemniaków. Ok. 57,5% gospodarstw utrzymywało w 2010 r. zwierzęta gospodarskie.⁴ Dane GUS wskazują na znaczny spadek liczby gospodarstw rolnych, jednak spadek ten nastąpił głównie w grupie najmniejszych gospodarstw o powierzchni do 1 ha. Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach pomiędzy 2002 a 2010 r. spadła jedynie o ok. 10%.

Zgodnie z przedstawionymi danymi gmina Sokółka posiada dobre warunki dla produkcji rolnej. Atutem rolnictwa w gminie Sokółka są bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego – są to: dobry stan środowiska naturalnego, zachowana tradycyjna kultura rolna, polegająca na unikaniu stosowania środków chemicznych w hodowli i uprawie, co daje możliwości produkcji ekologicznej żywności i rozwoju agroturystyki.

³ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

⁴ Na podstawie danych GUS, BDL, Powszechny spis rolny 2002 i 2010

4.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zgodnie z danymi GUS⁵ na terenie gminy Sokółka lasy i grunty leśne zajmują 6 616,39 ha, a lesistość wynosi 20,9%. Lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych stanowią 48,7% wszystkich lasów w gminie.

Wskaźnik lesistości jest zdecydowanie niższy w porównaniu ze wskaźnikiem dla województwa podlaskiego, który na koniec 2017 roku wyniósł 30,8%. Lasy Skarbu Państwa na terenie gminy Sokółka zarządzane są przez Nadleśnictwa: Czarna Białostocka i Supraśl, natomiast gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie Planów Urządzenia Lasów. Nadzór nad gospodarką leśną na gruntach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi Starosta Powiatu Sokólskiego.

Największy kompleks leśny w gminie zlokalizowany jest w jej południowej części. Jest to fragment Puszczy Knyszyńskiej, w której dominują siedliska borowe (ok. 60%) oraz drzewostan dębowy (24%). Kolejne duże kompleksy leśne zlokalizowane są na wschód i północny-wschód od miasta Sokółka oraz wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy.

Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Supraśl⁶ w obrębie Sokółka lasy ochronne zajmują 83,97% wszystkich lasów, rezerwy 10,53%, a lasy gospodarcze 5,5%. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 2072,58 ha w zarządzie Nadleśnictwa Supraśl. W obrębie Sokółka dominują bory mieszane świeże (40,36%) oraz lasy mieszane świeże (37,38%). Z kolei pod względem gleb dominują gleby rdzawe (79,4%).

Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Nadleśnictwa Czarna Białostocka⁷ w nadleśnictwie lasy ochronne zajmują 76,54%, rezerwy 3,64%, a lasy gospodarcze 19,82%. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 1 276,45 ha w zarządzie Nadleśnictwa Czarna Białostocka. W Nadleśnictwie dominują lasy mieszane świeże (36,03%) oraz lasy świeże (32,79%). Z kolei pod względem gleb dominują gleby rdzawe (55,9%) i gleby brunatne (15,6%).

4.3. Warunki klimatyczne⁸

Pod względem klimatycznym teren Sokółki położony jest w strefie Wielkich Dolin w krainie Łomżyńsko-Grodzieńskiej (według E. Romera). Klimat krainy charakteryzuje się ciepłym latem, surową zimą oraz małą ilością opadów atmosferycznych. Tereny zajmowane przez miasto Sokółka, oprócz obszarów górskich, leżą w najzimniejszej dzielnicy klimatycznej Polski.

⁵ Na podstawie danych GUS, BDL, stan na 2017r.

⁶ Źródło: https://bip.lasy.gov.pl/pl/bip/dg/rdlp_bialystok/nadl_suprasl/plan_urzadzania_lasu/czesc_opisowa

⁷ Źródło: https://bip.lasy.gov.pl/pl/bip/dg/rdlp_bialystok/nadl_czarna_bialostocka/plan_urzadzania_lasu/czesc_opisowa

⁸ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

Średnia roczna temperatura wynosi ok. 7°C. Liczba dni mroźnych wynosi od 50 do 60 w roku, natomiast dni z przymrozkami od 110 do 138. Średnie dobowe maksymalne temperatury w miesiącach od czerwca do sierpnia wynoszą ponad 20°C. Średni roczny opad wynosi 650 mm, gdzie około 60% tego opadu przypada na okres od kwietnia do września. Znaczna część opadów atmosferycznych występuje w postaci śniegu. Maksimum opadów jak również dni burzowych przypada na lipiec. Najczęściej wiejącymi wiatrami są zachodnie (20,5%) i południowo-zachodnie (18,5%), natomiast aż 9,6% ogólnej liczby notowań wiatru stanowią cisze. Ilość godzin słonecznych w roku wynosi około 1 700–1 800 h. Pokrywa śnieżna zazwyczaj zalega 80–87 dni w roku. Okres wegetacyjny trwa około 190 dni w roku. W ostatnich latach obserwuje się wzrost średnich temperatur i zwiększenie wielkości średniej opadów.

4.4. Szata roślinna i świat zwierzęcy⁹

Gmina Sokółka położona jest w geobotanicznej prowincji środkowo-europejskiej. Nizinny teren urozmaicają wzniesienia i pagórki polodowcowe, duży kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej i naturalne doliny rzek – Sokołdy, Łosośny, Kamionki. Ogólnie prowincja geobotaniczna charakteryzuje się:

- naturalnym, gromadnym udziałem świerka w różnych zespołach leśnych (występujących zarówno na glebach mineralnych jak i na torfowiskach),
- występowaniem naturalnych zbiorowisk leśnych o charakterze borealnym,
- dość dużym udziałem powierzchni torfowisk,
- wyraźnym zagęszczeniem stanowisk gatunków borealnych i arktycznych.

Cechą wyróżniającą Puszcę Knyszyńską spośród innych kompleksów leśnych jest jej wybitny charakter borealny. Zbiorowiska borealne i subborealne zajmują około 60% ogólnej powierzchni zbiorowisk leśnych, są to bór iglasty wysoki *Carici digitatae-Piceetum*, bór mieszany wielogatunkowy *Serratulo-Piceetum*, bór iglasty podmokły *Myceli-Piceetum*. Zdecydowanie borealny charakter roślinności występuje w: świerczynie bagienniej *Sphagno-Piceetum*, borze bagiennym *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, borze mechowiskowym *Carici chordorrhizae-Pinetum*, sosnowo-brzozowym lesie bagiennym *Thelypteri-Betuletum* oraz łągu świerkowym *Piceo-Alnetum*).

Użytki zielone, podobnie jak lasy, zajmują ok. 20% powierzchni gminy, przede wszystkim w dolinach rzecznych, obniżeniach terenu charakteryzujących się specyficznymi warunkami gruntowo-wodnymi.

⁹ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

Są to przede wszystkim:

- użytki zielone w dolinach rzek – zmeliorowane łąki i pastwiska na glebach murszowo-torfowych i murszowo-mineralnych,
- pastwiska na wilgotnych gruntach mineralnych w obniżeniach i na płaskich powierzchniach,
- nieużytki rolnicze w zabagnionych obniżeniach bezodpływowych porośnięte zróżnicowanymi zespołami roślinności bagiennej, m.in. szuwarami trzcinowymi, trzcinowo-łozowymi, turzycowiskami, mechowiskami.

Powyższe tereny często są zdegradowane na skutek prowadzonych prac melioracyjnych i odwodnień.

Gmina Sokółka charakteryzuje się umiarkowanie przekształconym środowiskiem naturalnym, zróżnicowaniem ekosystemów i stosunkowo niską presją antropogeniczną. Są to warunki sprzyjające bytowaniu wielu gatunków zwierząt. Na jej obszarze można znaleźć przede wszystkim faunę leśną, w tym zamieszkującą duże kompleksy, związaną z krajobrazem rolniczym, a także gatunki ekosystemów wodno-błotnych.

Puszcza Knyszyńska jest największą po Puszczy Białowieskiej ostoją żubra w Polsce – żyje w niej ok. 80 osobników tego gatunku. Na obszarze tym, poza żubrem, występują inne, również istotne, dla ochrony przyrody gatunki, takie jak: wilk, ryś, bóbr, wydra oraz cenne dla gospodarki łowieckiej: łось, jeleń, sarna i dzik. Łącznie w puszczy notuje się występowanie ok. 50 gatunków ssaków. Rząd drapieżnych reprezentowany jest przez lisy, borsuki, wydry, norki, kuny leśne, tchórze i łasice. Najliczniej reprezentowanym rzędem ssaków są gryzonie m.in. karczownik ziemnowodny, nornik północny, nornik bury, mysz zaroślowa, badylarka, wiewiórka, smużka, mysz leśna, polnik, nornica ruda, orzesznica. Spośród zającokształtnych występują zając szarak i bielak, a z rzędu owadożernych pospolite są zamieszkujące krety, jeże i ryjówki.

Bogata jest również awifauna Puszczy, występuje tu ponad 150 gatunków ptaków zarówno gniazdujących jak i przelotnych, co stanowi ok. 68% wszystkich ptaków lęgowych w Polsce. Ptaki te spotyka się nie tylko na terenie puszczy, ale również na terenie całej gminy, zwłaszcza na terenach podmokłych. Gatunki wodno-błotne to m.in. perkozy, kaczki, bąki, bociany białe, bociany czarne, żurawie, ale również wykazujące spadek liczebności: wodniki, kropiatki, zielonki, derkacze czy kokoszki. Odnotowano występowanie koloni jaskółek brzegówek. Licznie występują też na tym terenie ptaki drapieżne dzielące się na dzienne ptaki drapieżne i sowy.

Puszcza Knyszyńska jest objęta ochroną z postaci parku krajobrazowego i obszaru Natura 2000, zarówno jako ostoja ptasia jak i siedliskowa. Na obszarze Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 występują:

- ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: bączek *Ixobrychus minutus*, kraska *Coracias garrulus*, bąk *Botaurus stellaris*, kropiatka *Porzana porzana*, bielik *Haliaeetus albicilla*, zielonka *Porzana parva*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, lelek *Caprimulgus europaeus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, lerka *Lullula arborea*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, łączak *Tringa glareola*, bocian biały *Ciconia ciconia*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, bocian czarny *Ciconia nigra*, muchołówka mała *Ficedula parva*, cietrzew (podgatunek kontynentalny) *Tetrao tetrix tetrix*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, derkacz *Crex crex*, ortolan *Emberiza hortulana*, dubelt *Gallinago media*, puchacz *Bubo bubo*, dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*, podróżniczek *Luscinia svecica*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, rybitwa zwyczajna (rzeczna) *Sterna hirundo*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, sowa błotna *Asio flammeus*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, świergotek polny *Anthus campestris*, gadożer *Circaetus gallicus*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, gąsiorek *Lanius collurio*, włośchatka *Aegolius funereus*, jarząbek *Bonasa bonasia*, zimorodek *Alcedo atthis*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, żuraw *Grus grus*, kania ruda *Milvus milvus*;
- regularnie występujące ptaki migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: łabędź niemy *Cygnus cygnus*, rycyk *Limosa limosa*, cyraneczka *Anas crecca*, samotnik *Tringa ochropus*, krogulec *Accipiter nisus*, siniak *Columba oenas*, kobuz *Falco subbuteo*, dudek *Upupa epops*, wodnik *Rallus aquaticus*, słowik szary *Luscinia luscinia*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, drożdżik *Turdus iliacus*, sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, kszyszek *Gallinago gallinago*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*.

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 występują:

- typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7120 torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie

P R O J E K T

z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 7150 obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino Pino mugo-Sphagnetum*, *SPhagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne), 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe), 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);

- ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: bielik *Haliaeetus albicilla*, kropiatka *Porzana porzana*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, lelek *Caprimulgus europaeus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, lerka *Lullula arborea*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, mucholówka białoszyja *Ficedula albicollis*, bocian biały *Ciconia ciconia*, mucholówka mała *Ficedula parva*, bocian czarny *Ciconia nigra*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, cietrzew (podgatunek kontynentalny) *Tetrao tetrix tetrix*, ortolan *Emberiza hortulana*, derkacz *Crex crex*, orzełek włochaty *Hieraaetus pennatus*, dubelt *Gallinago media*, puchacz *Bubo bubo*, dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, rybitwa zwyczajna (rzeczna) *Sterna hirundo*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, rybołów *Pandion haliaetus*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, sowa błotna *Asio flammeus*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, gadożer *Circaetus gallicus*, świergotek polny *Anthus campestris*, gąsiorek *Lanius collurio*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, jarząbek *Bonasa bonasia*, włochatka *Aegolius funereus*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, zimorodek *Alcedo atthis*, kania ruda *Milvus milvus*, żuraw *Grus grus*, kraska *Coracias garrulus*;
- regularnie występujące ptaki migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: samotnik *Tringa ochropus*;
- ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: bóbr europejski *Castor fiber*, wilk *Canis lupus*, mopek *Bombastella bombastella*, wydra *Lutra lutra*, nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*, żubr *Castor fiber*, ryś *Lynx lynx*;
- płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: kumak nizinny *Bombina bombina*;
- ryby wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: boleń *Aspius aspius*, różanka *Rhodeus sericeus amarus*, piskorz *Misgurnus fossilis*, minóg europejski *Eudontomyzon mariae*;

- Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: czerwонецzyk fioletek *Lycaena helle*, pogrzybica *Oxyporus mannerheimii*, czerwонецzyk nieparek *Lycaena dispar*, szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*, modraszek eroides *Polyommatus eroides*, zgmiotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*, poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*.

W gminie Sokółka, podobnie jak na całym Podlasiu, bardzo licznie gniazduje bocian biały. Zgodnie z Ogólnopolską Bazą gniazd Bociana Białego na terenie gminy Sokółka występuje ponad 200 gniazd tego gatunku. Najwięcej zinwentaryzowano we wsi Nomiki (19 gniazd), Bogusze (16) i Stara Kamionka (12). W Sokółce, podobnie jak w całym kraju, najwięcej bocianich gniazd znajduje się na słupach elektroenergetycznych. Dawniej dominowały gniazda na budynkach, jednak na skutek zmian pokryć dachowych i rozrastania się sieci energetycznej, na przestrzeni kilkudziesięciu lat, preferencje bocianów co do wyboru miejsca na gniazdo zmieniły się diametralnie. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w rejonie nadal jest spory odsetek gniazd na budynkach, co jest już rzadko spotykane w kraju.

Żerowiska bocianów w Polsce to przede wszystkim tereny podmokłe. W gminie Sokółka liczne podmokłe obniżenia terenu pokryte roślinnością łąkową, stwarzają doskonałe miejsce żerowiskowe dla tego ptaka. Bocian biały jest mało wyspecjalizowanym drapieżnikiem, polującym na wszystkie stworzenia, które jest w stanie połknąć.

4.5. Jakość powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy Sokółka występują trzy rodzaje źródeł emisji substancji do powietrza:

- rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego,
- zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie samochodowej Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka,
- miejskie przedsiębiorstwa energetyki ciepłej i zakłady przemysłowe.

Prowadzone przez WIOŚ kontrole w wybranych przedsiębiorstwach nie wykazują istotnych nieprawidłowości.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: tlenki azotu (NO-NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO) i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają: tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO-NO₂) i benzen (C₆H₆).¹⁰

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze gminy pochodzą z badanego obszaru oraz z nieznacznego napływu zanieczyszczeń ze źródeł spoza gminy.

¹⁰ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

W strefie podlaskiej, do której należy Sokółka¹¹ nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych wartości średniorocznych dla As, Cd, Ni, Pb, SO₂, NO₂, CO, O₃ oraz C₆ H₆ i zakwalifikowano obszar do strefy A, jedynie w odniesieniu do PM_{2,5} i benzo(a)pirenu obszar zakwalifikowano do strefy C. W zakresie ochrony roślin nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnych wartości średniorocznych dla SO₂, NO_x i O₃.

4.6. Jakość klimatu akustycznego

Źródłami hałasu na terenie gminy Sokółka są przede wszystkim układ komunikacyjny, głównie droga krajowa nr 19, drogi wojewódzkie nr 673 i 674, magistrala kolejowa, zakłady produkcyjne i eksploatacja kopalni. Ogólnie klimat akustyczny gminy jest zróżnicowany. Na większości terenu opracowania brak jest źródeł uciążliwego hałasu – zabudowa mieszkaniowa jest dosyć luźna, prowadzą do niej średnio- lub rzadko uczęszczane drogi, brak jest obiektów przemysłowych. W sezonie letnim zdecydowanie zwiększa się emisja hałasu w związku z pracami polowymi. Klimat akustyczny miasta odbiega od otaczającej je gminy, jest kształtowany przez intensywną zabudowę, liczne usługi i przemysł.

Hałas drogowy

Na drodze krajowej nr 19 przebiegającej przez gminę, w tym przez centrum miasta z zachodu na wschód, natężenie ruchu w 2015 r. kształtowało się na poziomie 10,3 - 12,2 tys. pojazdów na dobę na odcinku od Sokółki w kierunku Białegostoku¹² i 7,0 - 4,2 tys. od Sokółki w kierunku przejścia granicznego. Zgodnie z opracowanymi przez GDDKiA mapami akustycznymi¹³ na hałas powyżej 70 dB w porze dzieńno-wieczorno-nocnej narażone są głównie budynki zlokalizowane bezpośrednio przy drodze krajowej nr 19 w odległości ok. 20 m od osi drogi, natomiast na hałas powyżej 65 dB w odległości ok. 50 m od osi drogi.

Niewątpliwie do działań potencjalnie ochronnych należeć będzie planowana budowa drogi ekspresowej S19 z obwodnicą Sokółki, która przejmie większość ruchu tranzytowego od i do przejścia granicznego w Kuźnicy. Warunki akustyczne na drodze krajowej nr 19 ulegną zmianie. Pojawi się znacząca poprawa klimatu akustycznego i jakości powietrza dla terenów miasta.

Na drodze wojewódzkiej nr 673, zgodnie z przytoczonym pomiarem ruchu, na odcinku Sokolany-Sokółka średnie natężenie ruchu wynosiło 5,0 tys. pojazdów na dobę. Z kolei na drodze wojewódzkiej nr 674 w centrum Sokółki 7,0 tys. pojazdów, a na dalszym odcinku

¹¹ Źródło: Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego w 2017 roku, WIOŚ w Białymstoku, 2018 r.

¹² Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2015 przeprowadzony przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, GDDKiA

¹³ Źródło: Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie podlaskiego - III edycja, GDDKiA

w kierunku Krynek 2,2 tys. pojazdów na dobę. Zgodnie z danymi WIOŚ w Białymstoku¹⁴ pojazdy poruszające się pod odcinku drogi wojewódzkiej nr 674 nie powodują hałasu powyżej 65 dB w porze dzieńno-wieczorno-nocnej oraz 55 dB w porze nocnej.

Hałas kolejowy

Dla linii kolejowych przebiegających przez teren gminy Sokółka nie były prowadzone badania akustyczne, jednak mając na uwadze natężenie ruchu na liniach, należy przyjąć, że na sąsiednich terenach występują uciążliwości związane z hałasem. Niewątpliwie do działań potencjalnie ochronnych należeć będzie planowana przebudowa magistrali kolejowej.

Hałas przemysłowy

Oddziaływanie hałasów przemysłowych w Sokółce ma charakter lokalny - wokół punktowych emitorów. Do najbardziej uciążliwych obszarów należy zaliczyć rejon ulicy Kresowej. Na obszarach wiejskich najistotniejszym emitorem hałasu przemysłowego są działające kopalnie.

¹⁴ Źródło: Ocena stanu klimatu akustycznego województwa podlaskiego na podstawie map akustycznych wykonanych przez podmioty zewnętrzne i przekazanych do WIOŚ w wyniku III rundy mapowania akustycznego, Białystok, 2018 r.

5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

5.1. Uwarunkowania prawne

Podstawą prawną ochrony wartości kulturowych są:

- 1) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282);
- 2) Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego, La Valetta z dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. nr 120 poz. 564);
- 3) Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji. (Dz. U. z 1976 r. nr 32 poz.190);
- 4) Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz.55 ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.);
- 6) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.: Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.);
- 7) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.);
- 8) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 65 ze zm.).

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków. Określa także zakres działań administracji publicznej w przedmiocie ochrony zabytków, warunki i zasady opieki nad zabytkami sprawowanymi przez ich właścicieli lub posiadaczy. Precyzuje formy i sposoby ochrony zabytków, w tym problematykę ochronną realizowaną w trybie sporządzania różnego typu opracowań planistycznych, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 18, art. 19, art. 20 ustawy). Ustawa określa obowiązki samorządu terytorialnego, który prowadzi gminną ewidencję zabytków oraz na jej podstawie sporządza gminny program opieki nad zabytkami.

Celem ochrony wartości kulturowych jest: ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego, utrzymanie i wyeksponowanie zachowanego zasobu zabytków i struktury krajobrazu kulturowego, w tym:

- 1) układu i reliktów osadnictwa prahistorycznego;
- 2) średniowiecznej i nowożytnej struktury osadniczej;

- 3) historycznych nawarstwień i przekształceń cywilizacyjno-kulturowych układów urbanistycznych i ruralistycznych.

Zachowanie i kształtowanie wartościowego środowiska antropogenicznego i zapewnienie jego trwałego użytkowania poprzez:

- 1) ochronę prawno-konserwatorską zabytków archeologicznych;
- 2) ochronę prawno-konserwatorską cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- 3) ochronę prawno-konserwatorską zabytków budownictwa, techniki, zieleni zabytkowej i nekropolii;
- 4) ochronę prawno-administracyjną tradycyjnych form zagospodarowania terenu i budownictwa regionalnego;
- 5) administracyjne kształtowanie współczesnych form zabudowy i zagospodarowania terenu z poszanowaniem tradycji i wykorzystaniem wzorców regionalnych.

Formy ochrony zabytków to:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa
- 3) uznanie za pomnik historii;
- 4) utworzenie parku kulturowego;
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Na etapie studium uwzględnia się ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz ich otoczenia,
- 2) zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- 3) parków kulturowych.

Na etapie studium ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej.

5.2. Uwarunkowania historyczne¹⁵

Tereny zajmowane przez gminę Sokółka oraz gminy przyległe, były w średniowieczu terenem rywalizacji kilku państw i narodów: Polaków, Rusinów, Litwinów, Jaćwięgów i Krzyżaków. Być może do końca X wieku ziemie te były we władaniu Jaćwięgów, lecz fakt zamieszkiwania Jaćwięgów na terenie dzisiejszej Sokólszczyzny nie został dotychczas potwierdzony w źródłach historycznych ani materiale archeologicznym.

Z terenu powiatu sokólskiego znanych jest kilka średniowiecznych grodzisk datowanych wstępnie na XI-XIII wiek. Osady te zostały w nieznanym bliżej czasie i okolicznościach zniszczone i opuszczone. Dotychczas przebadano archeologicznie 2 położone tuż za granicami gminy Sokółka, tj. grodziska w Łosośnie i Trzciance. Stwierdzono, iż grodzisko

¹⁵ Źródło: <https://sokolka.pl/gmina-sokolka/historia/>, dostęp 26.04.2019 r., godz. 13.00

w Łosośnie należało do osadnictwa ruskiego, był to gród obronny powstały w okresie, w którym założono Grodno, czyli w X wieku. Gród w Trzciance należał do bliżej nie ustalonego ludu słowiańskiego. Nie wiadomo, przez kogo wymienione osiedla zostały zniszczone. Być może właśnie przez Jaćwięgów, którzy przejawiali wzmożoną aktywność wojskową, aż do swego upadku w 1283 r. W każdym razie toczące się nieustanne wojny i pochody wojsk wytworzyły na obszarze obecnego powiatu sokólskiego pustkę osadniczą. Ziemie te, przed przybyciem nowych osadników były przez ponad dwa wieki bezludne, tzn. nie było na nich stałego, trwałego osadnictwa rolnego. Porastała je wówczas puszcza, rozpoczynająca się od zachodniego brzegu Niemna.

Dochodziło tu do walk pomiędzy Mazowszem a Litwą o panowanie nad tymi ziemiami, co nie sprzyjało powstawaniu osiedli ludzkich. W 1325 r. książęta mazowieccy Siemowit i Trojden w liście do papieża oświadczyli, iż granica ich państwa przebiega dwie mile od Grodna. O ile tak rzeczywiście było, to stan taki trwał jedynie do roku 1353, kiedy to opisane tereny zajęła Litwa.

Akt rozgraniczenia z 13 sierpnia 1358 r. podpisany w Grodnie przez księcia mazowieckiego Ziemowita i Kiejstuta, księcia litewskiego, wyznaczał granicę Mazowsza i Litwy przebiegającą min. po rzece Brzozówce, stanowiącej dziś zachodnią granicę powiatu sokólskiego. Teren obecnej gminy Sokółka znalazł się wówczas w Wielkim Księstwie Litewskim, w pobliżu jego zachodniej granicy i najprawdopodobniej był całkowicie bezludny. Źródło w postaci meldunku wywiadowców krzyżackich, penetrujących opisywane ziemie, stwierdza w roku 1396, iż pomiędzy Wizną a Grodnem nie było osad ludzkich. Późniejsza dokumentacja źródłowa z wieku XV, obejmująca nadania władców i magnatów litewskich, odzwierciedla proces kolonizacyjny, przeprowadzany „na surowym korzeniu”, tzn. na niezamieszkałym terenie puszczańskim. Dotyczyło to całego terenu dzisiejszej Sokólszczyzny. W pierwszych latach XV wieku Litwini przesunęli swe granice na zachód aż po Wiznę. Taki stan litewskiego posiadania utrzymał się do unii lubelskiej w 1569 roku, kiedy to granica Wielkiego Księstwa Litewskiego i Korony Polskiej powróciła na rzekę Brzozówkę i w tym kształcie przetrwała aż do końca istnienia Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Sokólszczyzna przez te kilka wieków niezmiennie pozostawała w Wielkim Księstwie Litewskim.

Przełom wieku XIV na XV, przyniósł koniec wojen oraz stabilizację władzy politycznej i granic. Wielcy książęta litewscy stopniowo utrwaliли swe panowanie na ziemiach na północ od Narwi i nad Biebrzą. W 1422 r. układem mełneńskim ostatecznie dokonano podziału ziem pojaćwieskich i opustoszałych ziem przyległych między Krzyżaków i Litwinów. Cała obecna Sokólszczyzna oraz tereny dzisiejszych powiatów z nią sąsiadujących znalazły się w województwie trockim w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego. Fakt ten miał decydujący wpływ na przebieg zasiedlania i charakter etniczny nowego osadnictwa.

Stanowiące obszar pustki osadniczej ziemie nad górną Narwią, Supraślą, Biebrzą i ich dopływami, a więc i ziemie obecnej Sokólszczyzny, przecinały w XV wieku dwie drogi łączące Wilno z Polską. Jedna, wychodząc z Grodna szła na Tykocin, Wiznę, Łomżę do Warszawy. Druga droga, również z Grodna, kierowała się na Bielsk, Ciechanowiec do Warszawy i przez Drohiczyn do Brześcia. To właśnie przy pierwszej z nich powstała później Sokółka.

Opisany pas ogromnych lasów, wykorzystywany na skraju przez grody oraz dwory władców litewskich i ich poddanych, został między 1469 a 1476 r. podzielony na części zwane puszciami, podległe poszczególnym zamkom i dworom wielkksiążęcym, a granice rozdzielające obszary puszczańskie ustalały ich podległość administracyjną i gospodarczą. Największy obszar puszczański, od doliny rzeki Supraśli po Czarną Hańczę, biegnący poprzez dorzecze Sokołdy, nad Brzozówką i przez górną Biebrzę, podporządkowano zamkowi grodzieńskiemu. Puszcza porastająca dzisiejszą Sokólszczyznę, zwała się wówczas puszcza Grodzieńską.

W trakcie prowadzonej w XV wieku przez władców Litwy akcji kolonizacyjnej po zachodniej stronie Niemna, najpierw powstawały dwory wielkksiążęce. Kolonizacja w XV wieku objęła ziemie położone blisko Grodna i sięgnęła linii zbliżonej do obecnej granicy polsko-białoruskiej. Osadnicy zasiedlający ten obszar wywodzili się z okolic Grodna i Wołkowyska - z terenów zasiedlonych już w czasach Rusi Kijowskiej.

Z racji kierunku napływu osadników, najwcześniej powstałymi osadami na terenie dzisiejszej gminy Sokółka są te na jej wschodniej stronie. W latach 1504-1506 wielki książę litewski Aleksander Jagiellończyk nadał obszar puszczy (4 wiorsty długości i 3 szerokości) bojarowi Piotrowi Kundzie, który założył tu dwór, będący ośrodkiem dóbr Kundzin, obejmujących kilka okolicznych wsi. W tym samym czasie powstał wielkksiążęcy dwór Molawica, od którego wzięły nazwę wsie Maławicze Górne i Dolne. W roku 1519 Mikołaj Nomikowicz z Nowej Niedzieli (dziś Nowodziel) został wraz z kilkoma innymi przesiedlony do dóbr Molawica. Dało to początek wsi Nomikowiczy, obecnie Nomiki.

Początki Sokółki związane są z królową Boną, której mąż, król i wielki książę litewski Zygmunt Stary, nadał Puszcę Grodzieńską wraz z myśliwskim dworem, zapisanym w źródle łacińskim jako „Sucholda”. Nazwa ta jest zapewne zniekształconą (bo nie pojawia się więcej) nazwą Sokołda, wielokrotnie wymienianą w źródłach z połowy XVI w. jako nazwę królewskiego dworu. Sama nazwa jest genetycznie bałtycka i pochodzi od rzeczki Mała Sokołda, zwanej dawniej również Sokołdką. To właśnie ta druga nazwa, w miejscowej gwarze brzmiąca „Sakołdka”, po ubezdźwięcznieniu dała formę „Sakołka”, do dziś używaną przez ludność posługującą się gwarą. W wersji zapisanej po polsku nazwa przybrała postać „Sokółka”.

Z biegiem lat następowało trzebieenie puszczy i osiedlanie chłopów. W ten sposób przy dworze powstała wieś o tej samej nazwie.

W 1609 roku król Zygmunt III Waza nadał Sokółce prawa miejskie. Wniósł o to podskarbi litewski Hieronim Wołłowicz mając na względzie utworzenie miasta na drodze z Wilna do Warszawy, mogącego obsługiwać podróżującego władcę wraz z dworem.

Podczas najazdu szwedzkiego Sokółka uległa poważnemu zniszczeniu. W XVIII wieku za panowania króla Jana III Sobieskiego rozwinęło się w okolicach Sokółki osadnictwo tatarskie. W 1679 roku na pustych wólkach niektórych wsi osiedleni zostali żołnierze tatarscy, którym nadano ziemię w zamian za zaległy żołd. Otrzymali też wolność religijną i zobowiązani zostali do „stałej posługi wojennej”. Do czasów obecnych w Sokółce i niektórych wsiach zamieszkują ich potomkowie. Bohoniki i Kruszyniany, wsie w których zbudowano drewniane meczety są po dzisiejszy dzień ośrodkami polskich wyznawców islamu. Na doroczne święta tzw. bajramy ściągają muzułmanie z całej Polski.

W 1698 r. w Grodnie król Zygmunt August II nadał przywilej Żydom zasiedziałym w Sokółce. Przyznał im prawo m.in. prowadzenia handlu, wyrobu gorzałki i piwa, prawo do kupienia placu na wybudowanie szkoły, trzymanie i zbudowanie kramów w rynku, wybudowanie „kopiszcza” dla grzebania zmarłych, łaźni dla obrzędowego oczyszczenia kobiet, a także pozwolenie na wywóz drzewa na opał z puszczy sokólskiej. Gmina żydowska podlegała kahałowi okręgowemu w Grodnie. Liczba Żydów w mieście i okolicy wzrastała. W 1765 r. mieszkało tu 552 Żydów, a w 1897 r. – 2824. Najwięcej domów i placów żydowskich znajdowało się przy rynku i wzdłuż głównych ulic: Białostockiej i Grodzieńskiej. W 1921 r. mieszkało tutaj 2821 Żydów. Spośród 175 sklepów istniejących w Sokółce w 1938 r., 162 należały do Żydów, a tylko 13 do chrześcijan. Natomiast z 287 warsztatów rzemieślniczych zarejestrowanych w 1936 r. żydowskich było 191. W wyborach do Rady Miejskiej w 1927 r. Żydzi zdobyli czternaście na dwadzieścia cztery mandaty oraz stanowisko wiceburmistrza. W czerwcu 1941 r. do miasta wkroczyli Niemcy, zastępując okupację sowiecką. Kolejni okupanci założyli tu obóz pracy, a dla ludności żydowskiej – getto. Zgromadzili w nim ok. 8 tys. Żydów z Sokółki, Janowa, Krynek i Czyżewa, którzy wykorzystywani byli do budowy pobliskiego zbiornika wodnego (zalew przy ul. Kryńskiej). Getto istniało do 24 stycznia 1943 roku. Większość żydowskich mieszkańców miasta zginęła w niemieckim obozie zagłady w Treblince.¹⁶ Bezpośrednio po wyzwoleniu zburzona została Wielka Synagoga.

W drugiej połowie XVIII wieku działalność podskarbiego Litewskiego Antoniego Tyzenhauza przyczyniła się do dynamicznego rozwoju rzemiosła w mieście Sokółka.

¹⁶ Źródło: <https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/s/852-sokolka/99-historia-spoleczności/138052-historia-spoleczności>

Po III rozbiórce Polski Sokółka znalazła się w zaborze pruskim, a od roku 1807 na mocy traktatu podpisanego w Tylży, miasto włączono w skład imperium rosyjskiego. Ważnym wydarzeniem w historii Sokółki był rok 1862, kiedy wybudowana została linia kolejowa Wiedeń – Warszawa – Sankt Petersburg. W tym okresie w mieście był kościół katolicki, murowana cerkiew, drewniana synagoga, cztery żydowskie domy modlitwy i 61 sklepów i kramów.

W maju 1886 roku rozpoczęła się budowa koszar na Sobaczyńcach (dziś Zielone Osiedle), która trwała około trzy lata. W 1887 roku w nowo wybudowanych koszarach stacjonował 63. uglicki pułk piechoty. Garnizon sokólski liczył około 1900 żołnierzy. 28 stycznia 1915 roku rozpoczyna się ewakuacja garnizonu na wschód z powodu ofensywy wojsk niemieckich. Ostatnie jednostki uglickiego pułku opuściły sokólskie koszary w kwietniu 1915 roku i był to koniec rosyjskiej obecności trwającej od 1807 r. Wraz z wojskiem ewakuowała się w głąb Rosji również część ludności cywilnej miasta i okolic, w tym niemal wszyscy prawosławni. Większość powróciła dopiero po zakończeniu I wojny światowej, część nie powróciła nigdy. Okupacja niemiecka trwała do wiosny 1919 r. Odznaczała się wzmożoną eksploatacją ekonomiczną. Pod jej koniec uwidoczniły się tendencje budowy nowych państw na tych terenach. Sokółkę starali się włączyć do swych nowotworzonych państw Litwini, Białorusini i Polacy. Ostatecznie jednak, na mocy porozumienia polsko-niemieckiego, to wojsko polskie wkroczyło do Sokółki dnia 28 kwietnia 1919 r. Formalne wcielenie obszaru byłego obwodu białostockiego do Polski nastąpiło 8 grudnia 1919 roku na mocy uchwały Rady Najwyższej mocarstw sprzymierzonych o uznaniu prawa Polski do zorganizowania regularnej polskiej administracji na obszarach byłego cesarstwa rosyjskiego położonych na zachód od wyznaczonej w uchwale linii.

Po uzyskaniu niepodległości Sokółka liczyła około 6 000 mieszkańców. Była siedzibą władz powiatowych, starostwa, licznych urzędów i instytucji. Miasto stanowiło ważny ośrodek gospodarczy i kulturalno-oświatowy. Stacjonował tutaj również garnizon wojskowy w dawnych rosyjskich koszarach.

Po wybuchu II wojny światowej w dniu 17 września 1939 r., na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow, Sokółka włączona została do ZSRR. W latach 1941-1944 miasto znajdowało się pod okupacją niemiecką. W czerwcu 1944 roku Sokółka została wyzwolona przez wojska radzieckie. Miasto liczyło wtedy niecałe 5 000 osób i było zniszczone w 25%. Sokółka dzwignęła się szybko z wojennych zniszczeń. Szczególnie widoczny rozwój nastąpił w latach 70-tych XX wieku. Powstały wtedy dwa duże zakłady „Stolbud” i „Spomasz”. Nastąpił dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury komunalnej. W roku 1984 oddano do użytku szpital rejonowy na 240 łóżek, uruchomiono również komunikację miejską.

Z czasów lokowania Sokółki w XVII w, zachował się układ architektoniczny w centrum miasta z rynkiem i przyległymi ulicami oraz kilkoma domami pamiętającymi czasy Antoniego Tyzenhauza.

Wiosną 1841 roku rozpoczęła się budowa nowego, murowanego kościoła. Inwestycję zakończono w 1848 roku. 9 czerwca 1850 roku ordynariusz wileński bp. Wacław Żyliński konsekrował świątynię pw. św. Antoniego Padewskiego (dotychczas była pw. Wniebowzięcia NMP). Kościół o wymiarach 32x16 metrów miał dwie wieże, trzy nawy i trzy ołtarze. Nowe nawy wybudowano z cegły. Na dachu pod portalami naw bocznych umieszczono figury czterech ewangelistów. Z tyłu kościoła dobudowano zakrystię. Rozbudowa kościoła dobiegła końca w 1904 roku.

Pierwszą stałą świątynią prawosławną była kaplica cmentarna pw. św. Męcz. Aleksandry zbudowana przez pułkownika Daniła Czygira i oficera żandarmerii Wissariona Kimonowa, poświęcona w 1848 r. Kaplica ta przetrwała do 1891 r. - 5. kwietnia nad ranem, podpalona, spłonęła doszczętnie. Po uzyskaniu stałego miejsca modlitwy poczyniono starania mające na celu budowę cerkwi z prawdziwego zdarzenia. W 1850 r. opracowano plan i przystąpiono do prac budowlanych, które trwały 3 lata. 9 maja (wg starego stylu) 1853 r. biskup brzeski Ignacy, w asyście licznie zgromadzonych duchownych, dokonał konsekracji świątyni ku czci Św. Aleksandra Newskiego. Cerkiew zbudowana jest na planie krzyża greckiego. Wnętrze świątyni zdobi jednokondygnacyjny ikonostas, malowidło „Ostatniej wieczerzy” i opuszczany obraz Matki Boskiej, osadzony w ramach pochodzących z Ławry Poczańskiej.

5.3. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 8) rejestr zabytków na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Ochronie podlega forma i funkcja oraz otoczenie obiektu zabytkowego. Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru ustalone są przepisami odrębnymi (art.36 ust.1 pkt 1-6, pkt 8-11 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wszelkie działania na substancji obiektu zabytkowego, w tym zagospodarowanie na cele użytkowe oraz wszelkie zmiany, w tym zmiana funkcji, wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Pomimo, że ochrona obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków nie jest przedmiotem prawa miejscowego, obowiązuje ich wykazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków zamieszczony został w poniższej tabeli.

Tabela 2 Wykaz obiektów, położonych na terenie gminy Sokółka, wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego wraz z aktualnymi numerami wpisu do rejestru

miejsowość	zakres wpisu do rejestru zabytków	nr rej. zab.
Bohoniki	meczet tatarski, drewn., 2 poł. XIX	A-60 z 7.11.1966 r.
Bohoniki	otoczenie meczetu tatarskiego	A-478 z 6.11.2012 r.
Bohoniki	cmentarz muzułmański, XVIII	A-61 z 31.03.1989 r.
Kundzin Kościelny	zespół kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP	A-490 z 11.01.2013 r.
Maławicze Dolne	wiatrak, 1935	379 z 29.09.1976 r.
Sokółka	układ urbanistyczny, XVII-XVIII	514 z 20.12.1982 r.
Sokółka	zespół kościoła par. p.w. św. Antoniego, ul. Grodzieńska, 2 poł. XIX-XX: - kościół, - kaplica (kostnica), - budynek bramy, - plebania "stara", drewn., - plebania "nowa", - budynek gospodarczy	A-7 z 30.12.1999 r.
Sokółka	cerkiew par. p. w. św. Aleksandra Newskiego, Rynek, 1850-1853	A-560 z 9.12.1987 r.
Sokółka	kapliczka dziękczynna u zbiegu ulic Grodzieńskiej i Kresowej, 1906, mur.	A-275 z 21.01.2010 r.
Sokółka	plebania prawosławna, ul. Piłsudskiego i Ściegiennego, drewn., XIX/XX	A-572 z 4.12.1984 r.
Sokółka	cmentarz żydowski, ul. Zamenhofa, XVII-XX	A-114 z 31.12.1990 r.
Sokółka	cmentarz ewangelicki, ul. Mariańska	A-294 z 11.06.2010 r.
Sokółka	2 domy mieszkalne: - dom, ul. Grodzieńska 8, drewn., 1820-1830, - dom, ul. Grodzieńska 10, drewn., 1914	A-150 z 24.05.1995 r.
Sokółka	kamienica z oficyną oraz murem z przejazdem bramowym wraz z wejściem bocznym, pl. Kościuszki 26	A-331 z 28.01.2011 r.
Sokółka	kamienica, ul. Piłsudskiego 1, mur., poł. XIX	A-295 z 24.06.2010 r.
Stara Rozedranka	kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, mur., 1931-1939	A-601 z 29.11.2016 r.

5.4. Obszary i obiekty w ewidencji zabytków

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochrona zabytków należy do obowiązków organów administracji publicznej, które zobowiązane są do podejmowania działań w mających na celu „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” (art. 4 pkt 1 ustawy); w szczególności ochrona zabytków znajdujących się na terenie gminy należy do obowiązków samorządu lokalnego. Zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy Burmistrz zobowiązany jest do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków.

Ochrona obiektów zabytkowych nie wpisanych do rejestru odbywa się poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty zabytkowe

wyznaczone do ochrony ustaleniami planów miejscowych wskazane są w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Tabela 3 Wykaz obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz w wojewódzkiej ewidencji zabytków¹⁷

nr karty w gminnej ewidencji	miejsowość	adres / lokalizacja	zakres wpisu do ewidencji zabytków
1	Bohoniki		meczet tatarski, drewn., 2 poł. XIX w.
	<i>Bohoniki</i>		<i>otoczenie meczetu tatarskiego</i>
2	Bohoniki	po północnej stronie drogi Bohoniki-Malawicze Górne	cmentarz muzułmański (mizar), XVIII w.
3	Bohoniki	po północnej stronie drogi biegnącej przez wieś	cmentarz muzułmański (mizar) nieistniejący, XVII w.
4	Boufałowo		pozostałości parku dworskiego.
5	Kundzin Kościelny	w sąsiedztwie kościoła parafialnego	cmentarz parafii rzymskokatolickiej p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, połowa XIX w.
	<i>Kundzin Kościelny</i>		<i>kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny</i>
	<i>Kundzin Kościelny</i>		<i>budynek mieszkalno-dworcowy</i>
6	Kundzin		pozostałości parku dworskiego
7	Lebiedzin		pozostałości parku dworskiego
	<i>Lebiedzin</i>		<i>dwór w zespole ogrodowym</i>
8	Malawicze Dolne		wiatrak kozłowy typu sokólskiego, 1935
	<i>Malawicze Dolne</i>	<i>Malawicze Górne 11</i>	<i>dom mieszkalny</i>
	<i>Nowa Rozedranka</i>	<i>Nowa Rozedranka 1</i>	<i>kolejowy budynek mieszkalny</i>
9	Stara Rozedranka	w północnej części wsi, po wschodniej stronie drogi polnej	cmentarz rzymskokatolicki parafii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, 1918
	<i>Stara Rozedranka</i>		<i>kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa</i>
10	Sokolany	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Dąbrowa Białostocka	cmentarz przykościelny
11	Sokolany	w południowej części wsi, ok. 0,5 km od drogi Sokolany-Sokółka	cmentarz rzymskokatolicki parafialny
	<i>Sokółka</i>		<i>układ urbanistyczny</i>
	<i>Sokółka</i>		<i>zespół kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego</i>
12	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	kościół parafialny p.w. św. Antoniego Padewskiego
13	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	budynek bramny w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego

¹⁷ pozycje w tabeli, dla których pierwsza kolumna jest pusta i które oznaczono kursywą, obejmują obiekty i obszary ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, ale nie ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

P R O J E K T

nr karty w gminnej ewidencji	miejsowość	adres / lokalizacja	zakres wpisu do ewidencji zabytków
14	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	kaplica (kostnice) w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego
15	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	plebania "stara" w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego
16	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	plebania "nowa" w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego
17	Sokółka	ul. Grodzieńska 47	budynek gospodarczy w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego
	Sokółka	ul. Grodzieńska/ Kresowa	kapliczka dziękczynna
18	Sokółka	Rynek	cerkiew parafialna p. w. św. Aleksandra Newskiego
19	Sokółka		kaplica cmentarna prawosławna p.w. św. Męczennicy Pawły
20	Sokółka	ul. Piłsudskiego/ Ściegiennego	dom duchowieństwa prawosławnego
21	Sokółka	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Sokolany	cmentarz prawosławny, parafialny
22	Sokółka	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Kraśniany	cmentarz rzymskokatolicki parafii p.w. Wniebowzięcia NMP
23	Sokółka	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Kraśniany	cmentarz żydowski (dawny)
24	Sokółka	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Sokolany	cmentarz ewangelicki (dawny)
25	Sokółka	po zachodniej stronie drogi Sokółka-Sokolany	cmentarz żołnierzy radzieckich
26	Sokółka	ul. Grodzieńska	cmentarz przykościelny parafii rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia NMP (dawny)
	Sokółka	ul. Białostocka 6	kamienica (ob. budynek usługowo-mieszkalny)
	Sokółka	ul. Białostocka 14	kamienica (ob. budynek usługowo-mieszkalny)
27	Sokółka	ul. Białostocka 28	budynek usługowo-mieszkalny
	Sokółka	ul. Białostocka 31	kamienica (ob. budynek usługowo-mieszkalny)
	Sokółka	ul. Białostocka 35	kamienica (ob. budynek usługowy)
	Sokółka	ul. Grodzieńska 1	zajazd (ob. dom kultury)
28	Sokółka	ul. Grodzieńska 8	dom mieszkalny
29	Sokółka	ul. Grodzieńska 10	dom mieszkalny
	Sokółka	ul. Grodzieńska 14	dom mieszkalny
30	Sokółka	ul. Grodzieńska 23	dom mieszkalny
	Sokółka	ul. Grodzieńska 25	budynek poczty
	Sokółka	ul. Grodzieńska 31	kamienica (ob. budynek usługowo-mieszkalny)
	Sokółka	ul. Grodzieńska 43	szkoła (ob. Szkoła Podstawowa nr 1)
	Sokółka	ul. Kolejowa 10a	kolejowy budynek mieszkalny
	Sokółka	ul. 11 listopada 36	dom mieszkalny (ob. sklep)
	Sokółka	ul. Piłsudskiego 1	kamienica

nr karty w gminnej ewidencji	miejsowość	adres / lokalizacja	zakres wpisu do ewidencji zabytków
	Sokółka	ul. Piłsudskiego 1/Plac Kościuszki 27	kamienica (ob. budynek usługowy)
	Sokółka	Plac Kościuszki 9	kamienica (ob. budynek usługowy)
	Sokółka	Plac Kościuszki 16	kamienica (ob. budynek mieszkalno - usługowy)
31	Sokółka	Plac Kościuszki 17	dom mieszkalny
32	Sokółka	Plac Kościuszki 26	dom mieszkalny / kamienica z oficyną oraz murem z przejazdem brannym wraz z wejściem bocznym
33	Sokółka	Plac Kościuszki 28	dom mieszkalny
34	Sokółka	ul. Ściegiennego 9-11	dom mieszkalny
35	Sokółka	ul. Ściegiennego 15	dom mieszkalny
	Sokółka	ul. Norberta Balickiego 1	kamienica
	Sokółka	ul. Generała Jana Henryka Dąbrowskiego 12	kamienica
	Sokółka	ul. Sienna 4	łaźnia (ob. dom mieszkalno-usługowy)
	Sokółka	ul. Kilińskiego 17	dom mieszkalny
36	Sokółka	ul. Kryńska	park
38	Straż		park

5.5. Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Sokółka nie stwierdzono dóbr kultury współczesnej.

5.6. Ochrona na podstawie obowiązujących planów miejscowych

W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustalona została strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmująca:

- obszar centrum Sokółki ograniczony ulicami: Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Hugona Kołłątaja, Warszawską, Generała Jana Henryka Dąbrowskiego, Księdza Piotra Ściegiennego, wraz z zespołem kościoła parafialnego p.w. św. Antoniego Padewskiego oraz terenami zlokalizowanymi na północ od zespołu,
- teren cmentarza żydowskiego przy ul. Icchoka Malmeda w Sokółce.

5.7. Ochrona zabytków archeologicznych

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Zabytki archeologiczne - stanowiska archeologiczne posiadające lokalizację zostały oznaczone na rysunkach Studium.

Tabela 4 Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków

L.p. w gminnej ewidencji zabytków	Stanowisko archeologiczne/nr AZP	Opis/uwagi
1/A	AZP 32-88/1/9	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. osada?, wczesne średniowiecze
2/A	AZP 32-88/2/10	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, pradzieje 3. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 4. ślad osadniczy, średniowiecze
3/A	AZP 32-88/3/11	1. osada?, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, średniowiecze 3. ślad osadniczy, późne średniowiecze
4/A	AZP 32-88/4/12	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
5/A	AZP 32-88/5/13	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, Neolit? 3. ślad osadniczy, Epoka Brązu? 4. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
6/A	AZP 32-90/6/10	1. punkt osadniczy, nowożytność
7/A	AZP 32-89/1/25	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
8/A	AZP 31-89/1/4	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
9/A	AZP 31-89/2/5	1. osada, nowożytność
10/A	AZP 31-89/3/6	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
11/A	AZP 31-89/4/7	1. osada, nowożytność
12/A	AZP 31-89/5/8	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
13/A	AZP 31-89/6/9	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, późne średniowiecze / nowożytność
14/A	AZP 31-89/7/10	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
15/A	AZP 31-89/8/11	1. osada, nowożytność
16/A	AZP 31-89/9/12	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia lub Wczesny Brąz 2. ślad osadniczy, nowożytność
17/A	AZP 31-89/10/13	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
18/A	AZP 31-89/11/14	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
19/A	AZP 31-89/12/15	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
20/A	AZP 31-89/13/16	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
21/A	AZP 31-89/14/17	1. ślad osadniczy, starożytność 2. punkt osadniczy, nowożytność
22/A	AZP 31-89/15/18	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. punkt osadniczy, nowożytność
23/A	AZP 31-89/16/19	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
24/A	AZP 31-89/17/19	1. ślady osadnictwa, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
25/A	AZP 31-89/18/21	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
26/A	AZP 31-89/19/22	1. ślad osadniczy, średniowiecze? 2. punkt osadniczy, nowożytność
27/A	AZP 31-89/20/26	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)

P R O J E K T

28/A	AZP 32-90/1/40	1. punkt osadniczy, XV-XVI wiek
29/A	AZP 32-90/2/51	1. punkt osadniczy, nowożytność
30/A	AZP 32-90/3/52	1. osada, nowożytność
31/A	AZP 32-90/4/53	1. punkt osadniczy, nowożytność
32/A	AZP 32-90/5/54	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze?
33/A	AZP 32-90/6/55	1. osada, nowożytność
34/A	AZP 32-90/7/56	1. cmentarzysko?
35/A	AZP 32-90/8/57	1. punkt osadniczy, nowożytność
36/A	AZP 32-90/1/45	1. punkt osadniczy, XV-XVI wiek
37/A	AZP 32-90/2/46	1. punkt osadniczy, nowożytność
38/A	AZP 32-90/3/48	1. ślad osadniczy, średniowiecze
39/A	AZP 32-90/4/49	1. punkt osadniczy, nowożytność
40/A	AZP 32-90/5/50	1. osada, nowożytność
41/A	AZP 32-89/1/15	1. osada ?, nowożytność
42/A	AZP 32-89/2/16	1. osada ?, Epoka Brązu 2. osada ?, nowożytność
43/A	AZP 32-89/3/17	1. osada ?, późne średniowiecze
44/A	AZP 32-89/4/18	1. osada, Epoka Brązu 2. osada, późne średniowiecze
45/A	AZP 32-89/5/19	1. osada ?, późne średniowiecze
46/A	AZP 32-89/6/20	1. osada ?, Epoka Brązu 2. osada ?, późne średniowiecze
47/A	AZP 32-89/7/21	1. osada, późne średniowiecze
48/A	AZP 32-89/8/23	1. osada ?, późne średniowiecze 2. osada ?, nowożytność
49/A	AZP 32-89/9/24	1. osada ?, późne średniowiecze 2. osada ?, nowożytność
50/A	AZP 32-89/10/25	1. osada, późne średniowiecze
51/A	AZP 32-89/11/26	1. osada, późne średniowiecze
52/A	AZP 32-89/12/27	1. osada, nowożytność
53/A	AZP 32-89/13/28	1. osada ?, późne średniowiecze
54/A	AZP 32-89/14/29	1. osada, późne średniowiecze
55/A	AZP 32-89/15/32	1. osada, nowożytność
56/A	AZP 31-89/16/3	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
57/A	AZP 30-90/1/18	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
58/A	AZP 30-90/2/19	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
59/A	AZP 30-90/3/20	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
60/A	AZP 30-90/4/21	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, późne średniowiecze
61/A	AZP 30-90/5/22	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
62/A	AZP 30-90/6/23	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
63/A	AZP 30-90/7/24	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
64/A	AZP 30-90/8/25	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
65/A	AZP 30-90/9/26	1. punkt osadniczy, XV-XVII wiek
66/A	AZP 30-90/10/27	1. ślad osadniczy, średniowiecze (XIII-XIV wiek)
67/A	AZP 30-90/11/28	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
68/A	AZP 30-90/12/29	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
69/A	AZP 30-90/13/30	1. punkt osadniczy, XIV-XVI wiek
70/A	AZP 30-90/14/31	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek

P R O J E K T

71/A	AZP 30-89/15/19	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
72/A	AZP 30-89/16/20	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia / Wczesny Brąz 2. ślad osadniczy, nowożytność
73/A	AZP 30-89/17/21	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
74/A	AZP 30-89/18/22	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
75/A	AZP 30-89/19/23	1. punkt osadniczy, nowożytność
76/A	AZP 30-89/20/24	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
77/A	AZP 30-89/21/25	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
78/A	AZP 30-89/22/26	1. punkt osadniczy, nowożytność
79/A	AZP 30-89/23/27	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, nowożytność
80/A	AZP 30-89/24/28	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia / Wczesny Brąz 2. osada, nowożytność
81/A	AZP 30-89/25/29	1. punkt osadniczy, nowożytność
82/A	AZP 30-89/26/30	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, średniowiecze 3. punkt osadniczy, nowożytność
83/A	AZP 32-88/1/18	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
84/A	AZP 32-88/2/19	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
85/A	AZP 32-88/3/20	1. ślad osadniczy, średniowiecze
86/A	AZP 32-88/4/21	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
87/A	AZP 32-88/5/22	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, średniowiecze 3. ślad osadniczy, nowożytność
88/A	AZP 32-89/1/48	1. osada ?, późne średniowiecze
89/A	AZP 32-89/2/49	1. osada, nowożytność
90/A	AZP 32-89/3/50	1. osada, późne średniowiecze
91/A	AZP 32-88/2/32	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
92/A	AZP 32-88/3/33	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
93/A	AZP 32-89/1/43	1. osada ?, późne średniowiecze
94/A	AZP 32-89/2/44	1. osada ?, późne średniowiecze
95/A	AZP 32-89/3/45	1. osada, późne średniowiecze
96/A	AZP 33-89/4/15	1. osada, nowożytność
97/A	AZP 33-89/5/16	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
98/A	AZP 33-89/6/20	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze ? 2. punkt osadniczy, nowożytność
99/A	AZP 33-89/7/21	1. osada ?, nowożytność
100/A	AZP 32-89/1/46	1. osada ?, późne średniowiecze
101/A	AZP 32-89/2/47	1. osada, późne średniowiecze
102/A	AZP 33-89/3/17	1. osada ?, nowożytność
103/A	AZP 33-89/4/23	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
104/A	AZP 32-88/1/14	1. punkt osadniczy, nowożytność
105/A	AZP 32-88/2/15	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze

P R O J E K T

106/A	AZP 32-88/3/16	1. punkt osadniczy, średniowiecze
107/A	AZP 32-88/4/17	1. punkt osadniczy, nowożytność
108/A	AZP 32-88/5/23	1. punkt osadniczy, średniowiecze
109/A	AZP 31-90/1/14	1. ślad osadniczy, nowożytność
110/A	AZP 31-90/2/15	1. punkt osadniczy, Rzym
111/A	AZP 31-89/1/32	1. punkt osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
112/A	AZP 31-89/2/33	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. punkt osadniczy, nowożytność
113/A	AZP 31-89/3/34	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
114/A	AZP 31-89/4/35	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
115/A	AZP 31-89/5/36	1. ślad osadniczy, neolit
116/A	AZP 31-89/6/37	1. osada, nowożytność
117/A	AZP 31-89/7/38	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
118/A	AZP 31-89/8/39	1. punkt osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
119/A	AZP 31-89/9/40	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
120/A	AZP 31-89/10/41	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
121/A	AZP 31-89/11/42	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
122/A	AZP 31-89/12/43	1. punkt osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
123/A	AZP 31-89/13/44	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
124/A	AZP 31-89/14/53	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
125/A	AZP 31-89/15/54	1. ślad osadniczy, średniowiecze? 2. punkt osadniczy, nowożytność
126/A	AZP 31-89/16/55	1. osada, nowożytność
127/A	AZP 31-89/17/56	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
128/A	AZP 31-89/18/57	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
129/A	AZP 31-89/19/58	1. ślad osadniczy, średniowiecze? 2. punkt osadniczy, nowożytność
130/A	AZP 31-89/20/59	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
131/A	AZP 31-89/21/60	1. osada, nowożytność
132/A	AZP 31-89/22/61	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
133/A	AZP 31-89/23/62	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, nowożytność
134/A	AZP 31-89/24/63	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
135/A	AZP 32-89/1/10	1. osada?, późne średniowiecze
136/A	AZP 32-89/2/11	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
137/A	AZP 32-89/3/12	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
138/A	AZP 32-89/4/13	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia / Wczesny Brąz 2. punkt osadniczy, nowożytność
139/A	AZP 32-89/5/14	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia

P R O J E K T

140/A	AZP 31-90/1/4	1. skarb, okres rzymski
141/A	AZP 31-90/2/16	1. punkt osadniczy, nowożytność
142/A	AZP 31-90/3/17	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, okres rzymski?
143/A	AZP 31-90/4/18	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
144/A	AZP 31-90/5/19	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
145/A	AZP 31-90/6/20	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
146/A	AZP 31-90/7/21	1. punkt osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
147/A	AZP 31-90/8/22	1. punkt osadniczy, nowożytność
148/A	AZP 32-90/1/18	1. punkt osadniczy, nowożytność
149/A	AZP 32-90/2/19	1. punkt osadniczy, nowożytność
150/A	AZP 32-90/3/20	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
151/A	AZP 32-90/4/21	1. punkt osadniczy, nowożytność
152/A	AZP 32-90/5/23	1. punkt osadniczy, nowożytność
153/A	AZP 33-90/6/8	1. ślad osadniczy, XVII wiek
154/A	AZP 31-88/1/4	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
155/A	AZP 33-89/1/27	1. osada?, XVI wiek?
156/A	AZP 33-89/2/28	1. osada, XVI wiek
157/A	AZP 33-89/3/29	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
158/A	AZP 33-89/4/30	1. osada?, nowożytność
159/A	AZP 33-89/5/31	1. osada?, późne średniowiecze / nowożytność
160/A	AZP 33-89/6/32	1. osada, nowożytność
161/A	AZP 33-89/7/33	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
162/A	AZP 33-89/8/34	1. osada?, XVI wiek?
163/A	AZP 31-91/1/70	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze? 2. punkt osadniczy, nowożytność
164/A	AZP 31-91/2/71	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
165/A	AZP 31-91/3/72	1. osada, XV-połowa XVII wiek
166/A	AZP 32-91/4/29	1. ślad osadniczy, nowożytność
167/A	AZP 32-91/5/30	1. punkt osadniczy, nowożytność
168/A	AZP 31-91/1/73	1. punkt osadniczy, XV-XVI wiek
169/A	AZP 32-89/1/36	1. osada, nowożytność
170/A	AZP 32-88/2/1	1. osada?, wczesne średniowiecze
171/A	AZP 32-88/3/3	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
172/A	AZP 32-88/4/4	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, późne średniowiecze 3. ślad osadniczy, nowożytność
173/A	AZP 32-89/1/1	1. grodzisko, wczesnośredniowieczne stanowisko wpisane do rejestru zabytków: C-42 z dnia 05.11.1998 r.
174/A	AZP 32-89/2/2	1. osada, pradzieje (okres rzymski?) 2. osada, wczesne średniowiecze
175/A	AZP 32-89/3/3	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
176/A	AZP 32-89/4/4	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, nowożytność

P R O J E K T

177/A	AZP 32-89/5/5	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, średniowiecze 3. punkt osadniczy, nowożytność
178/A	AZP 32-89/6/6	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (wczesny brąz) 2. ślad osadniczy, nowożytność
179/A	AZP 32-89/7/7	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (wczesny brąz) 2. punkt osadniczy, nowożytność
180/A	AZP 32-89/8/8	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (wczesny brąz) 2. ślad osadniczy, nowożytność
181/A	AZP 32-89/9/9	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (wczesny brąz) 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze (nowożytność)
182/A	AZP 32-89/10/30	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
183/A	AZP 32-88/11/35	1. osada?, pradzieje 2. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
184/A	AZP 31-91/1/33	1. ślad osadniczy, pradzieje (okres rzymski) 2. ślad osadniczy, średniowiecze
185/A	AZP 31-91/2/34	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
186/A	AZP 31-91/3/35	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
187/A	AZP 31-91/4/36	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
188/A	AZP 31-91/5/37	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
189/A	AZP 31-91/6/38	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
190/A	AZP 32-90/1/4	1. punkt osadniczy, nowożytność
191/A	AZP 32-90/2/5	1. ślad osadniczy, nowożytność
192/A	AZP 32-90/3/6	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
193/A	AZP 32-90/4/7	1. osada, nowożytność
194/A	AZP 32-90/5/8	1. osada, nowożytność
195/A	AZP 32-90/6/9	1. punkt osadniczy, nowożytność
196/A	AZP 32-90/7/11	1. ślad osadniczy, nowożytność
197/A	AZP 32-90/8/24	1. ślad osadniczy, XVI wiek
198/A	AZP 32-90/9/25	1. osada, późne średniowiecze-XVII wiek
199/A	AZP 32-90/10/43	1. ślad osadniczy, nowożytność
200/A	AZP 32-90/11/44	1. punkt osadniczy, XV-XVI wiek
201/A	AZP 32-90/12/47	1. osada, XV-XVI wiek
202/A	AZP 33-89/1/18	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
203/A	AZP 33-89/2/19	1. ślad osadniczy, nowożytność
204/A	AZP 32-88/1/5	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 3. ślad osadniczy, nowożytność
205/A	AZP 32-88/2/6	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, XVII wiek
206/A	AZP 32-88/3/7	1. osada?, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
207/A	AZP 32-88/4/8	1. ślad osadniczy, paleolit schyłkowy 2. ślad osadniczy, mezolit 3. ślad osadniczy, średniowiecze 4. ślad osadniczy, późne średniowiecze 5. osada XVII-XVIII wiek

P R O J E K T

208/A	AZP 31-90/1/23	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze-XVI wiek
209/A	AZP 31-90/2/24	1. punkt osadniczy, nowożytność
210/A	AZP 31-90/3/25	1. osada, XV-XVII wiek
211/A	AZP 31-90/4/26	1. osada, XIII wiek - późne średniowiecze
212/A	AZP 31-90/5/27	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
213/A	AZP 31-90/6/28	1. punkt osadniczy, wczesne średniowiecze 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze - nowożytność
214/A	AZP 31-90/7/29	1. osada, późne średniowiecze - nowożytność
215/A	AZP 31-90/8/39	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
216/A	AZP 31-90/9/44	1. punkt osadniczy, średniowiecze
217/A	AZP 31-90/10/45	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
218/A	AZP 31-90/11/46	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
219/A	AZP 31-90/12/47	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
220/A	AZP 31-90/13/48	1. osada, XV-XVII
221/A	AZP 31-90/14/49	1. punkt osadniczy, XV-XVII wiek
222/A	AZP 31-90/15/50	1. osada, późne średniowiecze
223/A	AZP 31-90/16/51	1. osada, nowożytność
224/A	AZP 33-89/1/1	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia, mezolit? 2. osada, nowożytność
225/A	AZP 32-90/1/29	1. punkt osadniczy, nowożytność
226/A	AZP 33-90/2/2	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek 2. punkt osadniczy, nowożytność
227/A	AZP 33-90/3/3	1. osada?, XVI wiek? 2. punkt osadniczy, nowożytność
228/A	AZP 33-90/4/4	1. ślad osadniczy, nowożytność
229/A	AZP 33-90/5/5	1. osada, XVI-XVII wiek ?
230/A	AZP 33-90/6/11	1. osada?, późne średniowiecze / nowożytność
231/A	AZP 33-90/7/12	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
232/A	AZP 33-90/8/1	1. osada, XVI? - XVIII wiek
233/A	AZP 33-89/1/33	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
234/A	AZP 33-89/1/22	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia - mezolit?
235/A	AZP 31-89/2/24	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
236/A	AZP 30-89/1/1	1. cmentarzysko?
237/A	AZP 30-89/2/66	1. punkt osadniczy, nowożytność
238/A	AZP 30-89/3/67	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
239/A	AZP 30-89/4/68	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
240/A	AZP 30-89/5/69	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
241/A	AZP 30-89/6/70	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, nowożytność
242/A	AZP 30-89/7/71	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
243/A	AZP 30-89/8/72	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
244/A	AZP 30-89/9/73	1. punkt osadniczy, nowożytność
245/A	AZP 30-89/10/74	1. osada, nowożytność
246/A	AZP 30-88/11/43	1. ślad osadniczy, Mezolit - Epoka Żelaza

P R O J E K T

247/A	AZP 30-88/12/44	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienna
248/A	AZP 32-88/1/34	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, średniowiecze
249/A	AZP 33-89/1/14	1. osada, nowożytność
250/A	AZP 32-89/1/37	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
251/A	AZP 32-89/2/38	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
252/A	AZP 32-89/3/39	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
253/A	AZP 32-89/4/40	1. osada, nowożytność
254/A	AZP 32-89/5/41	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
255/A	AZP 32-89/6/42	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
256/A	AZP 33-89/7/13	1. osada, nowożytność
257/A	AZP 31-91/1/1	1. cmentarzysko, grób pojedynczy, nowożytność
258/A	AZP 31-91/2/2	1. cmentarzysko, średniowiecze / początek okresu nowożytnego
259/A	AZP 31-90/3/3	1. cmentarzysko, średniowiecze - początek
260/A	AZP 31-90/4/33	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
261/A	AZP 31-90/5/34	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze
262/A	AZP 31-90/6/35	1. punkt osadniczy, nowożytność
263/A	AZP 31-91/7/4	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
264/A	AZP 31-91/8/5	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (XIII-XIV wiek)
265/A	AZP 31-91/9/6	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
266/A	AZP 31-91/10/7	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
267/A	AZP 31-91/11/8	1. punkt osadniczy, średniowiecze
268/A	AZP 31-91/12/9	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
269/A	AZP 31-91/13/10	1. punkt osadniczy, wczesne średniowiecze 2. punkt osadniczy, średniowiecze
270/A	AZP 31-91/14/11	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
271/A	AZP 31-91/15/12	1. punkt osadniczy, XV-XVI wiek
272/A	AZP 31-91/16/13	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
273/A	AZP 31-91/17/61	1. punkt osadniczy, XVI-XVII wiek
274/A	AZP 31-91/18/62	1. ślad osadniczy, średniowiecze
275/A	AZP 31-91/19/63	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
276/A	AZP 31-91/20/64	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. ślad osadniczy, średniowiecze
277/A	AZP 31-91/21/65	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
278/A	AZP 31-91/22/66	1. osada, późne średniowiecze-XVI wiek
279/A	AZP 31-91/23/67	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze
280/A	AZP 31-91/24/68	1. ślad osadniczy, średniowiecze
281/A	AZP 31-90/1/36	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
282/A	AZP 31-90/2/37	1. osada, późne średniowiecze - połowa XVII wiek
283/A	AZP 31-90/3/38	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze

P R O J E K T

284/A	AZP 31-90/4/69	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
285/A	AZP 31-89/1/24	1. ślad osadniczy, pradzieje 2. punkt osadniczy, nowożytność
286/A	AZP 31-89/2/25	1. punkt osadniczy, pradzieje - Halsztat? 2. punkt osadniczy, nowożytność
287/A	AZP 31-89/3/27	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
288/A	AZP 31-89/4/28	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
289/A	AZP 31-89/5/29	1. ślad osadniczy, XIV-XV wiek? 2. ślad osadniczy, nowożytność
290/A	AZP 31-89/6/30	1. osada, nowożytność
291/A	AZP 31-89/7/31	1. osada, nowożytność
292/A	AZP 32-89/1/65	1. osada, nowożytność
293/A	AZP 32-89/2/66	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
294/A	AZP 32-89/3/67	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
295/A	AZP 33-89/4/89	1. osada, nowożytność
296/A	AZP 32-88/1/24	1. ślad osadniczy, mezolit? 2. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 3. ślad osadniczy, późne średniowiecze
297/A	AZP 32-88/2/25	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, późne średniowiecze
298/A	AZP 32-88/3/26	1. osada?, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, późne średniowiecze
299/A	AZP 32-88/4/27	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. ślad osadniczy, późne średniowiecze
300/A	AZP 32-88/5/28	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. ślad osadniczy, XVI wiek
301/A	AZP 30-89/1/17	1. ślad osadniczy, schyłek Epoki Kamiennej / Wczesny Brąz? <i>stanowisko ujęte w gminnej ewidencji zabytków, jednak zgodnie z oznaczeniem na mapie zlokalizowane jest na terenie gminy Sidra</i>
302/A	AZP 30-89/2/33	1. ślad osadniczy, Epoki Kamiennej / Wczesny Brąz 2. punkt osadniczy, nowożytność
303/A	AZP 30-89/3/34	1. ślad osadniczy, schyłek Epoki Kamiennej lub Wczesny Brąz
304/A	AZP 30-89/4/35	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, średniowiecze 3. punkt osadniczy, nowożytność
305/A	AZP 30-89/5/36	1. punkt osadniczy, nowożytność
306/A	AZP 30-89/6/37	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
307/A	AZP 30-89/7/38	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
308/A	AZP 30-89/8/39	1. osada, nowożytność
309/A	AZP 30-89/9/42	1. ślad osadniczy, średniowiecze
310/A	AZP 30-89/10/43	1. ślad osadniczy, Epoka Kamiennej / Wczesny Brąz 2. ślad osadniczy, nowożytność
311/A	AZP 30-89/11/44	1. punkt osadniczy, nowożytność
312/A	AZP 30-89/12/45	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność

P R O J E K T

313/A	AZP 30-89/13/46	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
314/A	AZP 30-89/14/47	1. punkt osadniczy, nowożytność
315/A	AZP 30-89/15/48	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
316/A	AZP 30-89/16/50	1. punkty osadniczy, nowożytność
317/A	AZP 30-89/17/51	1. osada, nowożytność
318/A	AZP 30-89/18/52	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
319/A	AZP 30-89/19/53	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (Wczesny Brąz)
320/A	AZP 30-89/20/54	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (Wczesny Brąz) 2. ślad osadniczy, średniowiecze
321/A	AZP 30-89/21/55	1. ślad osadniczy, koniec Epoki Kamienia - Wczesny Brąz
322/A	AZP 30-89/22/60	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
323/A	AZP 30-89/23/61	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze
324/A	AZP 30-89/24/62	1. ślad osadniczy, Epoki Kamienia
325/A	AZP 30-89/25/63	1. punkt osadniczy, nowożytność
326/A	AZP 31-90/4/5	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
327/A	AZP 31-90/5/6	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
328/A	AZP 31-90/6/7	1. ślad osadniczy, neolit 2. osada, późne średniowiecze - XVI wiek
329/A	AZP 31-90/7/8	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
330/A	AZP 31-90/8/9	1. punkt osadniczy, XV - XVI wiek
331/A	AZP 31-90/9/10	1. osada, XVI - XVII wiek
332/A	AZP 31-90/10/11	1. osada, XV - XVII wiek
333/A	AZP 31-90/11/12	1. punkt osadniczy, XV? - połowa XVII wiek
334/A	AZP 31-90/12/13	1. punkt osadniczy, nowożytność
335/A	AZP 31-90/13/52	1. punkt osadniczy, średniowiecze
336/A	AZP 31-90/14/53	1. punkt osadniczy, XV - XVI wiek
337/A	AZP 31-90/15/54	1. osada, nowożytność
338/A	AZP 32-90/16/1	1. osada, XV - XVII wiek
339/A	AZP 32-89/17/22	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
340/A	AZP 32-89/18/31	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
341/A	AZP 32-89/19/52	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia / Wczesny Brąz 2. ślad osadniczy, nowożytność
342/A	AZP 32-89/20/54	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
343/A	AZP 32-89/21/55	1. osada, nowożytność
344/A	AZP 32-89/22/56	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, nowożytność
345/A	AZP 32-89/23/57	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
346/A	AZP 32-89/24/58	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
347/A	AZP 32-89/25/59	1. osada, nowożytność

P R O J E K T

348/A	AZP 32-89/26/60	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
349/A	AZP 32-89/27/61	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
350/A	AZP 32-89/28/62	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada, nowożytność
351/A	AZP 32-89/29/64	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
352/A	AZP 31-89/30/1	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
353/A	AZP 31-89/31/2	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
354/A	AZP 31-89/32/45	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
355/A	AZP 31-89/33/46	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
356/A	AZP 31-89/34/47	1. osada, XV/XVI-XVII wiek?
357/A	AZP 31-89/35/48	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (Wczesny Brąz) 2. osada, nowożytność
358/A	AZP 31-89/36/49	1. osada, XV/XVI-XVII wiek
359/A	AZP 31-89/37/50	1. osada, późne średniowiecze / nowożytność
360/A	AZP 31-89/38/51	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, nowożytność
361/A	AZP 31-89/39/52	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
362/A	AZP 32-90/1/27	1. punkt osadniczy, nowożytność
363/A	AZP 32-90/2/28	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
364/A	AZP 32-90/3/30	1. punkt osadniczy, nowożytność
365/A	AZP 32-90/4/31	1. punkt osadniczy, nowożytność
366/A	AZP 32-90/5/32	1. punkt osadniczy, nowożytność
367/A	AZP 32-90/6/33	1. punkt osadniczy, nowożytność
368/A	AZP 32-90/7/34	1. punkt osadniczy, nowożytność
369/A	AZP 32-90/8/35	1. punkt osadniczy, nowożytność
370/A	AZP 32-90/9/36	1. punkt osadniczy, nowożytność
371/A	AZP 32-90/10/37	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze (XVI wiek)
372/A	AZP 32-90/11/38	1. punkt osadniczy, nowożytność
373/A	AZP 32-90/12/39	1. punkt osadniczy, XV-XVII wiek
374/A	AZP 32-90/13/40	1. ślad osadniczy, średniowiecze 2. osada, XV - XVI wiek
375/A	AZP 32-90/14/41	1. osada, nowożytność
376/A	AZP 32-90/15/42	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 2. osada, XV - XVI wiek
377/A	AZP 33-90/16/6	1. osada?, XVII wiek?
378/A	AZP 33-90/17/7	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. ślad osadniczy, nowożytność
379/A	AZP 33-90/18/9	1. osada?, nowożytność
380/A	AZP 33-90/19/41	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność <i>stanowisko ujęte w gminnej ewidencji zabytków, jednak zgodnie z oznaczeniem na mapie zlokalizowane jest na terenie gminy Szudziałowo</i>

P R O J E K T

381/A	AZP 33-90/20/42	1. punkt osadniczy, Epoki Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
382/A	AZP 33-89/1/5	1. punkt osadniczy, średniowiecze? 2. punkt osadniczy, nowożytność
383/A	AZP 33-89/2/6	1. punkt osadniczy, Epoka Brązu 2. punkt osadniczy, XVI wiek?
384/A	AZP 33-89/3/7	1. osada, nowożytność
385/A	AZP 33-89/4/8	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia - Wczesna Epoka Brązu 2. osada?, nowożytność
386/A	AZP 33-89/5/9	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. osada?, nowożytność
387/A	AZP 33-89/6/10	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. punkt osadniczy, nowożytność
388/A	AZP 33-89/7/11	1. osada, nowożytność
389/A	AZP 33-89/8/12	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. osada?, nowożytność
390/A	AZP 32-88/1/29	1. ślad osadniczy, średniowiecze?
391/A	AZP 32-88/2/30	1. osada?, późne średniowiecze 2. osada?, nowożytność
392/A	AZP 32-88/1/31	1. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze - średniowiecze
393/A	AZP 33-89/1/2	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia - neolit 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze 3. punkt osadniczy, nowożytność
394/A	AZP 33-89/2/3	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze 2. osada?, nowożytność
395/A	AZP 33-89/3/4	1. osada?, XVI wiek
396/A	AZP 31-88/1/23	1. osada, nowożytność
397/A	AZP 31-88/2/5	1. punkt osadniczy, nowożytność
398/A	AZP 31-90/1/41	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
399/A	AZP 31-90/2/42	1. punkt osadniczy, XV? - XVII wiek
400/A	AZP 31-90/3/43	1. punkt osadniczy, średniowiecze
401/A	AZP 32-90/4/2	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze - XVI wiek
402/A	AZP 32-90/5/3	1. punkt osadniczy, XVI - XVII wiek
403/A	AZP 32-90/1/30	1. punkt osadniczy, średniowiecze 2. osada, XV - XVII wiek
404/A	AZP 31-90/2/31	1. punkt osadniczy, nowożytność
405/A	AZP 31-90/3/32	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, późne średniowiecze
406/A	AZP 32-89/1/35	1. osada, nowożytność
407/A	AZP 32-89/2/2	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze 3. ślad osadniczy, nowożytność
408/A	AZP 32-90/1/12	1. punkt osadniczy, XVI - XVII wiek
409/A	AZP 32-90/2/13	1. punkt osadniczy, nowożytność
410/A	AZP 32-90/3/14	1. ślad osadniczy, nowożytność
411/A	AZP 32-90/4/15	1. ślad osadniczy, neolit
412/A	AZP 32-90/5/16	1. osada, nowożytność
413/A	AZP 32-90/6/17	1. punkt osadniczy, nowożytność
414/A	AZP 32-89/1/64	1. osada, XVI - XVII wiek
415/A	AZP 30-89/2/41	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia

416/A	AZP 30-89/3/40	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia (Wczesny Brąz)
417/A	AZP 32-89/1/63	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia
418/A	AZP 30-90/1/8	1. punkt osadniczy, XVI - XVII wiek
419/A	AZP 32-89/1/34	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
420/A	AZP 31-91/1/39	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. 1. punkt osadniczy, nowożytność (XVI - XVII wiek)
421/A	AZP 31-91/2/40	1. ślad osadniczy, późne średniowiecze
422/A	AZP 31-91/3/41	1. punkt osadniczy, XIII - XIV wiek
423/A	AZP 31-91/4/43	1. punkt osadniczy, XVI - XVII wiek
424/A	AZP 31-91/5/47	1. punkt osadniczy, XIII - XIV wiek
425/A	AZP 32-90/1/22	1. osada, nowożytność
426/A	AZP 32-90/2/26	1. punkt osadniczy, nowożytność
427/A	AZP 32-89/1/51	1. punkt osadniczy, późne średniowiecze / nowożytność
428/A	AZP 32-89/2/53	1. osada, nowożytność
429/A	AZP 32-89/1/56	1. punkt osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
430/A	AZP 30-89/2/57	1. ślad osadniczy, Epoka Kamienia 2. punkt osadniczy, nowożytność
431/A	AZP 30-89/3/58	1. osada, nowożytność
432/A	AZP 30-89/4/59	1. punkt osadniczy, nowożytność

5.8. Park Kulturowy Bohoniki

Zgodnie z uchwałą nr VIII/65/2019 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 maja 2019 r. na powierzchni ok. 57 ha utworzono "Park Kulturowy Bohoniki" z Bohonikach. Ochroną objęto teren wsi Bohoniki wraz ze strefą widokową wokół cmentarza - mizaru oraz zabytki architektury i budownictwa: meczet i mizar.

Na terenie Parku przyjmuje się następujące sposoby ochrony:

- 1) zachowanie i ekspozycję zabytków kultury tatarskiej poprzez umożliwienie bliskich i dalekich widoków na charakterystyczne elementy zagospodarowania obszaru ze szczególnym uwzględnieniem widoków na meczet oraz mizar, w szczególności poprzez zachowanie osi, ciągów i punktów widokowych;
- 2) ochronę układu wsi Bohoniki wraz z ochroną gabarytów i formy architektonicznej zabudowy;
- 3) ochronę krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności produkcyjnej i magazynowej ingerującej w formę zabytków bądź zakłócającej ich ekspozycję;
- 4) w przypadku budynków o niewielkich wartościach kulturowych oraz nowych realizacji budowlanych (z zakresu budownictwa mieszkaniowego, kultury i turystyki) należy dążyć do ujednolicenia kompozycji architektonicznej;
- 5) zachowaniu istniejących walorów przyrodniczych;

- 6) ochronę historycznej linii zabudowy oraz gabarytów zabudowy;
- 7) ograniczenia niekorzystnego wpływu nośników reklamowych w postaci tablic, napisów, ogłoszeń i innych znaków związanych z ochroną Parku na przestrzeń publiczną.

Na terenie Parku przyjmuje się następujące zakazy:

- 1) zakaz zabudowy strefy widokowej wokół mizaru oraz ukształtowania terenu ograniczającej ekspozycję cmentarza;
- 2) zakaz prowadzenia wydobywania surowców mineralnych na terenie objętym granicami parku kulturowego;
- 3) zakazu budowy budynków produkcyjno-przemysłowych i magazynowych oraz prowadzeniu działalności z tego zakresu z wyłączeniem działalności rolniczej;
- 4) zakaz wygradzania nieruchomości za pomocą ogrodzeń z prefabrykowanych powtarzalnych betonowych elementów;
- 5) zakaz składowania oraz magazynowania śmieci i innych odpadów na terenie Parku, poza czasowym ich gromadzeniem, zgodnie z przepisami o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- 6) zakaz rozbiórki obiektu zabytkowego wpisanego wyłącznie do ewidencji zabytków, z uwzględnieniem przepisów odrębnych, oraz możliwość odbudowy takiego obiektu z uwzględnieniem wytycznych konserwatorskich wynikających z uwarunkowań historycznych;
- 7) zakaz stałej lokalizacji banerów o treści komercyjnej, o powierzchni ponad 5 m²;
- 8) zakaz umieszczania reklam na nawierzchniach placów i dróg.

Dla Parku nie został sporządzony plan ochrony.

5.9. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Na terenie miasta i gminy Sokółka głównymi zagrożeniami dla zasobów dziedzictwa kulturowego są:

- 1) degradacja zabudowy;
- 2) działania inwestycyjne bez kontroli służb konserwatorskich związane z rozbudową, przebudową, remontami, wymianą stolarki okiennej, wymianą pokrycia dachów, remonty częściowe, nowe otwory okienne i drzwiowe;
- 3) brak nadzoru;
- 4) brak dostatecznych ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- 5) lokalizowanie nowych obiektów bez uwzględnienia istniejącej substancji zabytkowej;

- 6) niszczenie zabytków archeologicznych w tym samowolnie realizowane prace budowlane i ziemne;
- 7) ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otwartych oraz przemysłowe wydobywanie surowców metodą odkrywkową.

5.10. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków niezbędne jest:

- ochrona zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz obejmowanie ochroną prawną obiektów i stanowisk archeologicznych nie wpisanych do rejestru poprzez ustalenia planów miejscowych w tym ich aktualizację,
- prowadzenie działalności inwestycyjnej i rolniczej z dbałością o dziedzictwo kulturowe, w tym stanowiska archeologiczne,
- zachowanie charakteru zabudowy oraz dostosowania nowej zabudowy do zabudowy historycznej w obrębie całego miasta i wsi ze szczególną troską o obszary wpisane do rejestru zabytków,
- podnoszenie świadomości lokalnej co do wartości spuścizny historycznej, oraz jej wpływu na turystykę,
- zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu decydujących o tożsamości miasta i gminy.

6. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w studium nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego (art. 10 ust. 1 pkt 4a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

7. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

7.1. Ludność¹⁸

Według Narodowego Spisu Powszechnego 2002 r. w gminie Sokółka zamieszkiwało 27 073 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła ok. 865 osób/km². Według Narodowego Spisu Powszechnego 2011 r. w gminie Sokółka zamieszkiwało już 26 698 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła ok. 853 osób/km². Na podstawie danych ze spisów powszechnych zauważalny jest spadek liczby mieszkańców. Zestawiając te dane z danymi Urzędu Miejskiego w Sokółce z lat 2009 - 2018, zauważalne jest utrzymywanie się trendu w postaci spadku liczby mieszkańców na średnim poziomie 0,6%/rok. Według danych na dzień 31.12.2018 r. gminę zamieszkiwało 25 317 osób. W porównaniu do roku 2009, liczba mieszkańców gminy obniżyła się o 1 567 osób. Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia w 2018 roku osiągnął poziom 809 osób/km².

Przyrost naturalny w gminie Sokółka w ostatnich 10 latach w tylko w jednym roku był dodatni, w pozostałych latach pozostawał ujemny. W samym mieście Sokółka przyrost naturalny był bardziej korzystny i był dodatni w połowie badanego okresu. Szczegółowe wartości przyrostu naturalnego zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Przyrost naturalny

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
miasto	-2	14	24	19	24	-2	1	-42	-22	-1
obszar wiejski	-9	-25	-17	-48	-28	1	-6	-50	-41	-16
gmina ogółem	-11	-11	7	-29	-4	-1	-5	-92	-63	-17

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku wskazuje na starzenie się społeczności lokalnej. Zgodnie z danymi GUS udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 14,8% ludności ogółem w 2008 roku do 14,1% w roku 2017. W tym samym czasie udział osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się z 69,8% do 65,6%, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 15,4% do 20,3%.

¹⁸ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2008-2017 i danych Urzędu Miejskiego w Sokółce

7.2. Migracje¹⁹

W latach 2008 – 2017 saldo migracji w ruchu zagranicznym i wewnętrznym w gminie było stale ujemne. Jedynie w części wiejskiej gminy w czterech latach saldo było dodatnie. Szczegółowe wartości salda migracji zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 6 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
miasto	-78	-91	-71	-107	-127	-126	-61	b.d.	-132	-118
obszar wiejski	-27	1	0	-2	-8	6	-18	b.d.	-5	10
gmina ogółem	-105	-90	-71	-109	-135	-120	-79	b.d.	-137	-108

7.3. Struktura gospodarki²⁰

Zgodnie z danymi GUS z lat 2009-2018 w gminie Sokółka wzrosła liczba podmiotów gospodarczych. Na koniec roku 2009 w mieście funkcjonowało 1 774 podmiotów, a na koniec 2017 roku liczba ta wzrosła do 1942. Wzrost liczby przedsiębiorstw nastąpił w grupie najmniejszych firm (0-9 zatrudnionych) - 13% oraz dużych firm (50-249 zatrudnionych) - 25%. Niemalże 79% wszystkich podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych ponad 23% zostało sklasyfikowanych w grupie: przemysł i budownictwo, a 2% w grupie rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Pozostałe podmioty gospodarcze – ok. 75%, nie zostało zakwalifikowane do powyższych branż.

7.4. Bezrobocie²¹

Zgodnie z danymi GUS liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2017 roku w gminie Sokółka wyniosła 1 123 osób, co stanowiło 7,0% wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym. W ostatnich latach widoczny jest spadek ilości osób bezrobotnych, który jeszcze w latach 2009-2013 wynosił od 11,0% do 11,8%. Ok. 64% wszystkich bezrobotnych zostało zakwalifikowanych jako długotrwale bezrobotni.

7.5. Edukacja

Na terenie gminy Sokółka funkcjonują następujące publiczne placówki edukacyjne, których organem prowadzącym jest Gmina Sokółka:

- Przedszkole nr 1 w Sokółce, ul. Gen. W. Sikorskiego 4,
- Przedszkole nr 2 w Sokółce, Os. Zielone 5,
- Przedszkole nr 3 w Sokółce, ul. Kresowa 73,
- Przedszkole nr 4 w Sokółce, ul. H. Kołłątaja 22,

¹⁹ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2008-2017

²⁰ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2008-2017

²¹ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2008-2017

- Przedszkole nr 5 w Sokółce, Os. Centrum 18,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Sokółce, ul. Grodzieńska 4,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Sokółce, ul. Szkolna 2,
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Sokółce im. Walerego Wróblewskiego, Os. Zielone 2,
- Szkoła Podstawowa w Boguszech, Bogusze 24,
- Szkoła Podstawowa w Geniuszach, Gieniusze 34,
- Szkoła Podstawowa w Starej Kamionce, Stara Kamionka 65,
- Szkoła Podstawowa w Malawiczach Dolnych, Malawicze Dolne 56,
- Szkoła Podstawowa w Starej Rozedrance z Oddziałem Przedszkolnym, Stara Rozedranka 3,
- Szkoła Podstawowa w Janowszczyźnie, Janowszczyzna 42,
- Samorządowa Szkoła Muzyczna I st. w Sokółce, ul. A. Mickiewicza 2a;

oraz publiczne placówki edukacyjne, których organem prowadzącym jest Powiat Sokólski:

- Zespół Szkół w Sokółce: Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, ul. A. Mickiewicza 11,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Elizy Orzeszkowej w Sokółce: Technikum nr 1, Branżowa Szkoła I stopnia nr 1, Os. Zielone 1A,
- Zespół Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego-Hubala w Sokółce: Technikum nr 2, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2, Szkoła Policealna Nr.3 dla Dorosłych, ul. Polna 1,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sokółce, Os. Zielone 1A.

Ponadto na terenie gminy działają szkoły niepubliczne:

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Lipinie, Lipina 131,
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Sokółce, ul. Grodzieńska 76.

Współczynnik skolaryzacji brutto²² dla szkolnictwa podstawowego na koniec roku 2016 wyniósł 87,90%, a dla szkolnictwa gimnazjalnego 91,50%.

7.6. Opieka medyczna

Na terenie gminy Sokółka funkcjonuje jeden żłobek publiczny - Żłobek Miejski w Sokółce, Os. Centrum 18 oraz jeden żłobek niepubliczny.

²² Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania - na podstawie danych GUS, BDL, 2017 r.

Na terenie miasta funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce przy ul. Gen. W. Sikorskiego 40. W ramach Zakładu funkcjonują: szpital, przychodnia specjalistyczna, zakład opiekuńczo-leczniczy, podstawowa opieka zdrowotna w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Przy Zakładzie zlokalizowane jest lądowisko dla helikopterów.

Zgodnie z danymi GUS²³ na koniec 2017 na terenie gminy Sokółka było zlokalizowanych 14 podmiotów ambulatoryjnych, w tym jedna przychodnia podległa samorządowi terytorialnemu.

Na terenie miasta Sokółka, przy ul. Wojska Polskiego 7, funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej.

7.7. Kultura i sport

Najważniejszymi obiektami związanymi ze sportem i rekreacją w gminie zarządza Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sokółce:

- przy ul. Wodnej 20: budynek noclegowy Ośrodka Wczasowego, dwa boiska do gry w piłkę siatkową i plażową, budynek noclegowo-mieszkalny, budynek gastronomiczny, hangar na sprzęt wodny, plaża,
- zalew wodny przy ul. Kryńskiej,
- przy ul. Mariańskiej 31: "Kompleks rekreacyjno-sportowy imienia Piotra Nurowskiego" - kryta pływalnia, dwa budynki gospodarcze, stadion miejski, kompleks boisk ze sztuczną nawierzchnią, lodowisko (sezonowo).

MOSiR administruje również miejskim targowiskiem przy ul. Targowej oraz miejskimi terenami zielonymi. Poza obiektami OSiR na terenie gminy przy szkołach publicznych zlokalizowane są boiska szkolne i sale gimnastyczne. Zgodnie z danymi GUS²⁴ na terenie gminy funkcjonuje 19 klubów sportowych, które mają łącznie 974 członków.

Działalność kulturowa jest organizowana przez Sokólski Ośrodek Kultury przy ul. Grodzieńskiej 1, w ramach którego działają również Muzeum Ziemi Sokólskiej wraz z Punktem Informacji Turystycznej przy ul. Marsz. J. Piłsudskiego 2, Kino "Sokół" przy placu Kościuszki 24 i Wiejski Klub Kultury w Starej Kamionce. Zgodnie z danymi GUS²⁵ przy SOK działa 5 grup artystycznych i 10 kół, w których udział bierze łącznie 308 osób. W 2017 SOK zorganizował 91 imprez.

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka Publiczna na Os. Centrum 1 wraz z oddziałem dla dzieci przy ul. Gen. W. Sikorskiego 25, filią nr 1 na Os. Zielonym 4, filią nr 2 przy ul. Broniewskiego 18, filią w Starej Kamionce 64 i filią w Starej Rozedrance 1.

²³ Na podstawie danych GUS, BDL, 2017 r.

²⁴ Na podstawie danych GUS, BDL, 2016 r.

²⁵ Na podstawie danych GUS, BDL, 2017 r.

7.8. Turystyka

Zgodnie z danymi GUS²⁶ na terenie gminy funkcjonuje 5 turystycznych obiektów noclegowych (w tym 4 całoroczne), które łącznie oferują 160 miejsc noclegowych (w tym 146 całorocznych). 4 obiekty posiadają zaplecze konferencyjne.

Na atrakcyjność przyrodniczą i turystyczną gminy Sokółka składają się:

- Puszcza Knyszyńska,
- Wzgórza Sokólskie,
- zbiorniki wodne w Sokółce i Kundzinie,
- Sanktuarium św. Antoniego w Sokółce,
- wieś Bohoniki z drewnianym meczetem,
- zabytki architektury w Sokółce i wsiach: Kundzin, Maławicze Dolne, Starej Rozedrance.

Przez teren gminy Sokółka przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlak Tatarski Duży (zielony, oznakowany) KRUSZYNIANY (PKS) meczet i mizar - Sanniki - Szaciły - Nietupa - Góran - Swidziałówka Nowa - Borsukowizna - Sosnowik - Talkowszczyzna - Trzcianno Stare - kol. Klin - Góra Ażercowa - Wierzchlesie - Stara Kamionka - Bobrowniki - Bohoniki (meczet i mizar) - Szyszki - Bułowo - SOKÓŁKA (PKP, PKS),
- Szlak Powstania Styczniowego (zielony, oznakowany, numer PL2586-C) SOKÓŁKA (dworzec PKP - ul. Kolejowa - ul. Roski Małe - ul. Dolna) - kier. Wojnachy - Zawistowszczyzna - Igrzyły - Wysokie Łaski - Planteczka - Lipina - Woronicze - Kopna Góra - Lipowy Most - Podziałuki -WALIŁY STACJA (stacja PKP),
- Szlak Dawnego Pogranicza (żółty, oznakowany, numer PL 2587-y) KNYSZYN - Poniklica - Nowiny Kasjerskie - Folwarczna Krasne - Wojtachy - Brzozówka Ziemiańska - Brzozówka Strzelecka - Zamczysk - Niemczyn - Wilcza Jama - Stary Szor - Stara Rozedranka - Smolanka - Kantorówka - Bachmatówka - Kuryły - SOKÓŁKA (dworzec PKP),
- Szlak Rękodziela Ludowego (BIAŁYSTOK - Czarna Białostocka - Czarna Wieś Kościelna - Łapczyn - Zamczysk - Janów - SOKÓŁKA),
- szlak rowerowy (żółty, oznakowany) Sokółka - Drahle - Bohoniki - Bobrowniki - Suchenicze - Babiki - Usnarz Górny - Jurowłany - Krynki (przez Wzgórza Sokólskie),
- lokalne trasy rowerowe i piesze.

²⁶ Na podstawie danych GUS, BDL, 2017 r.

8. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Na obszarze gminy zlokalizowane są trzy zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- BARTER Sp. z o.o., 15-281 Białystok, ul. Legionowa 28, SAGA oddział w Sokółce, Sokółka, ul. Oś. Buchwałowo 2,
- PKN ORLEN S.A., 09-411 Płock, ul. Chemików 7, Terminal Paliw w Sokółce BP21, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo,
- ORLEN PALIWA Sp. z o.o., 09-411 Płock, ul. Zglenickiego 44. Terminal LPG ORLEN PALIWA Sp. z o.o. w Sokółce, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo 1,

dla których zostały opracowane Zewnętrzne Plany Operacyjno - Ratownicze.

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji oraz straży pożarnej. Zagrożenie pożarowe obejmuje kompleksy leśne. Nad bezpieczeństwem ludności na terenie miasta sprawuje pieczę Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sokółce, jak również Ochotnicze Straże Pożarne w Kamionce Starej oraz Rozedrance Starej oraz Komenda Miejska Policji w Sokółce.

9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

9.1. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1398 ze zm.) rozszerzyła zakres art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w części dotyczącej uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwojowych gminy oraz wynikających

z nich kierunków zagospodarowania. W związku z powyższym w niniejszym rozdziale zawarto szczegółową analizę uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju miasta i gminy Sokółka.

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Sokółka zostały określone w „Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Sokółka na lata 2016-2020”, przyjętym uchwałą nr XXXIII/216/16 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 czerwca 2016 r. W Planie określono najistotniejsze dla gminy cele strategiczne oraz strategiczne programy gospodarcze, które pomogą zrealizować cele:

Cel strategiczny A - Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.

Strategiczne Programy Gospodarcze:

- A.1. Kumulacja zasobów pod kątem zabezpieczenia kompletności oferty inwestycyjnej Gminy,

P R O J E K T

- A.2. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
- A.3. Pro – inwestycyjna polityka Gminy,
- A.4. Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej,
- A.5. Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą,
- A.6. Rozwój terminali przeładunkowych,
- A.7. Zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych na terenie Gminy,
- A.8. Kreowanie postaw przedsiębiorczych,
- A.9. Rozwój samorządu gospodarczego,
- A.10. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- A.11. Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa,
- A.12. Tworzenie grup producenckich,
- A.13. Rozwój agroturystyki,
- A.14. Rozwój gospodarstw ekologicznych,
- A.15. Rozwój produkcji mleczarskiej,
- A.16. Racjonalna gospodarka leśna,
- A.17. Racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych;

Cel strategiczny B - Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców.

Strategiczne Programy Gospodarcze:

- B.1. Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz pól biwakowych,
- B.2. Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych,
- B.3. Rozwój bazy noclegowej oraz żywieniowo-gastronomicznej,
- B.4. Rozwój współpracy zagranicznej,
- B.5. Rozwój infrastruktury instytucji kultury,
- B.6. Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- B.7. Budowa placów zabaw i siłowni plenerowych,
- B.8. Ochrona dziedzictwa kulturowego,
- B.9. Rozwój form kształcenia mieszkańców,
- B.10. Rozwój kapitału ludzkiego,
- B.11. Zagospodarowanie terenu nad zalewem w Sokółce,
- B.12. Modernizacja stadionu - infrastruktura lekkoatletyczna,
- B.13. Rozwój sektora pozarządowego,
- B.14. Wsparcie samoorganizowania się młodzieży,

- B.15. Kształtowanie i ochrona lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego,
- B.16. Rozwój systemów prawnie chronionych,
- B.17. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- B.18. Wysoki poziom wychowania przedszkolnego i nauki szkolnej,
- B.19. Budowa budynku biblioteki publicznej;

Cel strategiczny C - Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

Strategiczne Programy Gospodarcze:

- C.1. Budowa obwodnicy Miasta,
- C.2. Modernizacja dróg, na których Gmina nie jest zarządcą,
- C.3. Modernizacja dróg miejskich,
- C.4. Modernizacja dróg gminnych pozamiejskich,
- C.5. Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi,
- C.6. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w mieście,
- C.7. Budowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej na obszarach wiejskich,
- C.8. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków,
- C.9. Budowa wodociągów na terenach wiejskich,
- C.10. Gminny system gospodarki odpadami,
- C.11. Modernizacja sieci energetycznych,
- C.12. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy,
- C.13. Gazyfikacja Gminy,
- C.14. Rozwój budownictwa komunalnego,
- C.15. Likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych,
- C.16. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych i przyrodniczych,
- C.17. Odnowa miejscowości na obszarach wiejskich,
- C.18. Budowa targowiska,
- C.19. Modernizacja infrastruktury dworcowej,
- C.20. Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE);

Cel strategiczny D - Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych.

Strategiczne Programy Gospodarcze:

- D.1. Pozyskanie funduszy pomocowych,

- D.2. Wieloletni Program Inwestycyjny,
- D.3. Budżet zadaniowy,
- D.4. Wdrożenie metod zarządzania jakością,
- D.5. Racjonalizacja siatki szkół i przedszkoli,
- D.6. Zintegrowane systemy wodociągowe,
- D.7. Estetyzacja Miasta,
- D.8. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków,
- D.9. Wzmocnienie sił porządkowych,
- D.10. Polityka promocyjna Gminy.

9.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

9.2.1. Analizy ekonomiczne

Budżet gminy Sokółka zasilany jest z następujących źródeł:

- podatków i opłat – od nieruchomości, rolnych, leśnych, od środków transportu, od spadków i darowizn, opłat targowych, opłat skarbowych,
- udziałów w podatkach dochodowych – część podatku dochodowego płaconego przez mieszkańców lub firmy,
- subwencji – środki pochodzące z budżetu państwa, na finansowanie miasta i gmin bez wskazania celu, na jaki mają być przeznaczone,
- dotacji – środki pochodzące od innych podmiotów, w tym z budżetu państwa muszą być wykorzystywane na określony cel,
- dochodów pozostałych – najem i dzierżawa budynków i gruntów, sprzedaż nieruchomości, darowizny.

Dochody własne gminy Sokółka składające się z podatków, opłat, udziałów w podatkach dochodowych oraz dochodów z majątku, na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rosną. Analizując dane GUS²⁷ za lata 2013 – 2017, dochody gminy w 2017 r. były o ponad 32% wyższe w porównaniu do 2013 r. i wyniosły ponad 94 mln zł.

Również subwencje ogólne zasilające budżet gminy na przestrzeni ostatnich lat prezentują systematyczny wzrost. W porównaniu do 2013 roku w 2017 roku wzrost ten wyniósł ponad 12%. Wysokość subwencji w 2017 r. wyniosła ponad 19 mln zł.

Wysokości dotacji charakteryzuje duże zróżnicowanie w poszczególnych latach, co wynika m. in. z prowadzonych aktualnie inwestycji i programów. W latach 2013 – 2017 dotacje wynosiły od 17,8 mln zł do 32,8 mln zł. Łącznie dochody gminy Sokółka na w latach 2013 – 2017 kształtowały się korzystnie i prezentowały stały poziom.

Z ww. środków finansowane są:

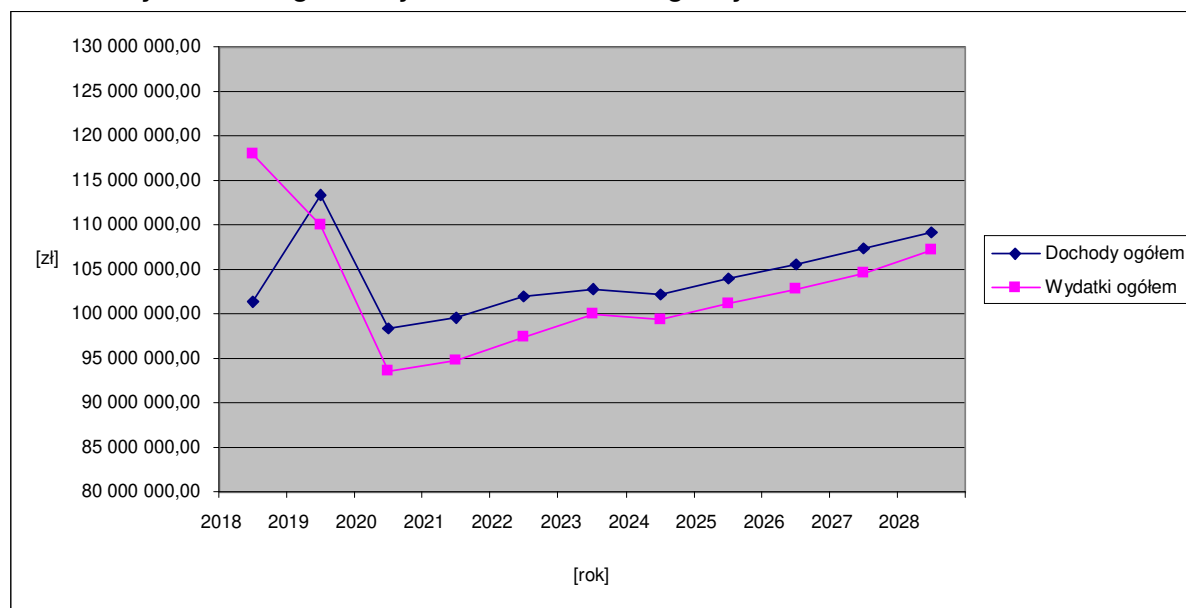
²⁷ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2013-2017

P R O J E K T

- oświata i wychowanie: przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja,
- administracja: funkcjonowanie rady miejskiej, funkcjonowanie urzędu miejskiego, promocja gminy,
- drogi i chodniki: przebudowa dróg, remonty dróg i chodników, odśnieżanie dróg,
- kultura i sport: prowadzenie ośrodka kultury i biblioteki, prowadzenie muzeum, renowacja zabytków miejskich, utrzymanie obiektów sportowych, organizacja imprez kulturalnych i sportowych,
- pomoc społeczna: wypłata świadczeń rodzinnych, wypłata dodatków mieszkaniowych oraz zasiłków, dożywianie uczniów,
- gospodarka komunalna: dostarczanie wody, oczyszczanie ścieków, sprzątanie ulic, oświetlenie ulic, utrzymanie zieleni,
- bezpieczeństwo publiczne: funkcjonowanie straży miejskiej, funkcjonowanie ochotniczej straży pożarnej,
- pozostałe wydatki: utrzymanie miejskich budynków, przeciwdziałanie alkoholizmowi, zakup gruntów pod inwestycje miejskie, utrzymanie cmentarza komunalnego.

W badanym okresie od 2013 do 2017 roku wydatki gminy tylko w 2015 r. były mniejsze niż dochody. W pozostałych latach wydatki były wyższe od dochodów od 0,05% do 8,9%.

Dokumentem prezentującym planowane dochody i wydatki gminy w kolejnych latach jest Wieloletnia Prognoza Finansowa. Uchwałą nr LXXXI/462/18 z dnia 16 października 2018 r. Rada Miejska w Sokółce przyjęła zmianę Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sokółka na lata 2018-2028. Wieloletnia prognoza finansowa obejmuje dochody i wydatki bieżące, dochody i wydatki majątkowe, wynik budżetu, sposób sfinansowania deficytu lub przeznaczenia nadwyżki, przychody i rozchody budżetu, kwotę długu oraz sposób finansowania spłaty długu. Wielkości zaplanowanych wydatków bieżących w poszczególnych latach prognozy nie przekraczają wielkości dochodów powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki (z wyłączeniem roku 2018). W okresie objętym prognozą wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłat nie przekracza dopuszczalnych górnych wysokości. Zgodnie z prognozą w najbliższych latach (do 2020 r.) planowane jest zmniejszenie dochodów gminy, natomiast w dalszych latach ich sukcesywne coroczne zwiększenie. Wydatki gminy wraz z biegiem czasu również będą ulegać powiększeniu i jak wskazuje poniższy wykres, zazwyczaj będą niższe niż planowane dochody. Nie jest planowane przewyższenie dochodów przez wydatki (z wyłączeniem roku 2018), co zostało zobrazowane na wykresie 1.

Wykres 1. Prognoza wydatków i dochodów gminy Sokółka na lata 2018 - 2028

Wydatki ogółem zobrazowane na powyższym wykresie zawierają wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe. Wydatki bieżące w okresie objętym prognozą będą wynosić od 79% do aż 92% wszystkich wydatków gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wydatki bieżące jednostek budżetowych obejmują: wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacji ich zadań statutowych oraz koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem organizacji pozarządowych. Natomiast wydatki majątkowe obejmują: wydatki na zakup i obciążenie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego oraz wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowywanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki.

9.2.2. Analiza środowiskowa

Stan środowiska na terenie gminy Sokółka został opisany w rozdziale 4 i 11, w części dotyczącej uwarunkowań. W celu określenia potrzeb i możliwości rozwojowych gminy w kontekście strefy przyrodniczej sporządzono, w oparciu o dostępne dokumenty strategiczne i charakteryzujące stan środowiska, analizę SWOT, która przedstawia się następująco:

Mocne strony:

- położenie geograficzne gminy,

P R O J E K T

- dobry stan środowiska naturalnego,
- cenne obszary objęte formami ochrony przyrody: Puszcza Knyszyńska, Wzgórza Sokólskie, Rezerваты Przyrody, obszary Natura 2000, pomniki przyrody,
- Park Kulturowy w Bohonikach,
- zbiorniki wodne w Sokółce, Kuryłach i Kundzinie,
- rozwinięta infrastruktura sieci wodno – kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków na obszarze miasta,
- znaczna lesistość w południowej części gminy,
- bogata flora i fauna (w tym występowania gatunków chronionych);

Słabe strony:

- brak sieci gazowniczej na terenie gminy,
- istniejące zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych,
- eksploatacja na skalę przemysłową złóż surowców,
- emisja gazów i pyłów z instalacji grzewczych oraz przemysłowych, w tym kopalni,
- znaczący ruch tranzytowy na drodze krajowej i drogach wojewódzkich,
- okresowo wzrastające zagrożenie emisją zanieczyszczeń, nasilające się w sezonie grzewczym;

Szanse:

- moda na aktywny i ekologiczny tryb życia – nastawienie na sport i rekreację w życiu codziennym;
- rozwój technologii i wykorzystania OZE;
- wykorzystanie turystyczne obszarów cennych przyrodniczo - krajobrazowo;
- stworzenie wraz z gminami sąsiednimi jednolitego produktu turystycznego;
- zasoby przyrodnicze jako czynnik zwiększający atrakcyjność osiedleńczą gminy;

Zagrożenia:

- brak właściwego gospodarowania odpadami na istniejącym składowisku odpadów,
- powiększanie obszarów eksploatacji surowców - zmniejszanie areału gruntów rolnych i leśnych,

- wysokie pyłowe zanieczyszczenie powietrza związane z działalnością gospodarczą;
- niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków;
- degradacja obszarów cennych przyrodniczo, w tym poprzez działalność przemysłową;
- przekroczenie norm hałasu, związane z funkcjonowaniem na terenie gminy węzłów komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym i krajowym (komunikacja drogowa i kolejowa).

9.2.3. Analiza społeczne

Dla gminy Sokółka została sporządzona: "Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka na lata 2017-2021" przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Sokółce nr LVII/335/17 z dnia 10 lipca 2017 r. Na potrzeby ww. dokumentu sporządzono analizę SWOT przedstawiającą się następująco:

Mocne strony:

- systematyczne wykorzystywanie środków zewnętrznych na realizację zadań gminnych,
- przygraniczne położenie gminy, wzrost popytu na rynkach wschodnich,
- korzystne położenie powiatu sokólskiego na głównych szlakach transportowych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych połączonych z drogami krajowymi i wojewódzkimi,
- zasoby leśne - miejsca pracy, wypoczynku i występowania cennych gatunków roślin i zwierząt,
- występowanie wielu terenów, które mogą zastać przeznaczone pod inwestycje,
- dostępność do instytucji i organizacji pomocowych na terenie gminy,
- rosnąca liczba podmiotów gospodarczych,
- bogata oferta form aktywizacji osób bezrobotnych wspomagających rozwój przedsiębiorstw,
- dobrze rozwinięta sieć szkół, placówek i instytucji szkoleniowych,
- prężnie działający Ośrodek Sportu i rekreacji w Sokółce,
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa,
- aktywna działalność Sokólskiego Ośrodka Kultury oraz Biblioteki Publicznej,
- występowanie obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną przyrody,

P R O J E K T

- bogate zasoby przyrodniczo-naturalne sprzyjające hodowli bydła mlecznego jak i rozwojowi upraw ekologicznych oraz turystyki kwalifikowanej na bazie obszarów i obiektów przyrody chronionej,
- istniejące szlaki turystyczne sprzyjające rozwojowo agroturystyki na obszarach wiejskich,
- wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych,
- malejący poziom bezrobocia,
- niska gęstość zaludnienia,
- działalność grup środowiskowych i pomocy w Gminie Sokółka świadczących wsparcie pomoc dla mieszkańców gminy,
- wykwalifikowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce,
- bardzo dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce,
- świadczenia i programy realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce,
- skuteczne zajmowanie się szeroko rozumianą profilaktyką i rozwiązaniem problemów alkoholowych, w tym także interwencją i pomocą rodzinom, w których dochodzi do przemocy przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokółce;

Słabe strony:

- niekorzystna sytuacja demograficzna powiatu sokólskiego (ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, migracja ludzi młodych),
- słabo rozwinięta sieć usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- ubóstwo utrudniające niektórym mieszkańcom egzystencję i zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych,
- niedostateczna ilość środków finansowych na pomoc i wsparcie dziecka i rodziny,
- niedostateczna ilość placówek opiekuńczo - wychowawczych i domów pomocy społecznej na terenie powiatu,
- bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych,
- występowanie wśród mieszkańców uzależnień,
- mała liczba klubów i miejsc spotkań dla młodzieży,
- brak opieki socjoterapeutycznej dla młodzieży i brak funduszy na dodatkowych socjoterapeutów dla tej grupy młodzieży,

P R O J E K T

- zbyt niska aktywność mieszkańców wsi uniemożliwiająca realizację wszystkich programów,
- niewystarczająco dobrze rozwinięta infrastruktura (społeczna, techniczna - sieciowa) na obszarach wiejskich,
- nie w pełni dobrze zagospodarowana przestrzeń publiczna dla celów integracji społecznej,
- słabo rozwinięta oferta usług gastronomicznych i rozrywkowych,
- mała liczba miejsc publicznych sprzyjających integracji mieszkańców gminy,
- niski poziom oferty kulturalnej i niewystarczająca liczba atrakcji,
- zaniedbania w budownictwie socjalnym,
- niezadowalający poziom opieki zdrowotnej,
- niewystarczająco rozwinięta komunikacja publiczna i mała liczba przystanków,
- brak zagospodarowania terenów turystycznych,
- niewystarczająca baza turystyczna,
- zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych,
- brak form opieki długoterminowej dla osób starszych i przewlekle chorych,
- brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- brak żłobków,
- niewystarczające instytucjonalne formy opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat,
- spadek liczby uczniów w niektórych placówkach oświaty,
- niski udział przedsiębiorców przy dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,
- niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych;

Szanse:

- dogodne, przygraniczne położenie,
- bliskość dużego ośrodka miejskiego - Białystok,
- prężnie działające władze lokalne w gminie,
- spadek poziomu bezrobocia,
- realizacji inwestycji w gminie,
- dostępność zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji w latach 2014-2020,
- możliwość pozyskania środków finansowych zewnętrznych pochodzących ze źródeł krajowych oraz Unii Europejskiej,
- współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami w sprawach dotyczących pomocy społecznej,
- aktywizacja gospodarcza gminy z udziałem funduszy strukturalnych,

P R O J E K T

- pozyskanie nowych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych,
- rozwój edukacji ponadgimnazjalnej na terenie gminy,
- dopasowanie systemu kształcenia ponadgimnazjalnego i szkoleń do specjalizacji wymienionych w "Projekcie Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020+"; zawodowych do wymagań rynku pracy,
- szeroka i bardziej dostępna profilaktyka zdrowotna,
- tworzenie stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych,
- systemowe rozwiązania z zakresu polityki społecznej,
- tworzenie podmiotów aktywizacji zawodowej i społecznej poprzez rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz wykluczenia społecznego,
- wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemów społecznych i zaangażowanie w ich rozwiązywanie,
- realizacji nowych programów aktywizacji obszarów wiejskich,
- sprzyjająca polityka regionalna nastawiona na rozwój obszarów wiejskich;

Zagrożenia:

- położenie gminy na terenie Polski Wschodniej, która boryka się z zapóźnieniami, dysproporcjami rozwojowymi w stosunku do gmin położonych w zachodniej części Polski,
- zmiany modelu życia - rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych,
- bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów,
- migracja i emigracja ludzi młodych i wykształconych do większych miast i za granicę,
- ograniczenia wysokości środków finansowych przeznaczonych z budżetu centralnego na pomoc społeczną,
- zbyt mała liczba pracowników socjalnych - pracownicy socjalni, którzy pracują, są zbyt obciążeni pracą,
- konieczność obsługi dodatkowych zadań przez OPS bez zwiększenia zatrudnienia,
- zbyt duża liczba rodzin przypadających na jednego pracownika socjalnego, co uniemożliwia efektywną opiekę nad rodzinami,
- roszczeniowe postawy klientów pomocy społecznej,

- zbyt duża część obowiązków pracownika socjalnego zajmuje wypełnianie procedur administracyjnych,
- postępujący problem uzależnień, w tym szczególnie uzależnień wśród młodzieży,
- trudność w diagnozowaniu problemu uzależnień wśród młodzieży,
- niedostateczne środki finansowe na oświatę,
- niekorzystne zmiany demograficzne - starzenie się społeczeństwa,
- zmiany legislacyjne ograniczające możliwość wsparcia osób niepełnosprawnych,
- niezadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- trudność w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz,
- choroby cywilizacyjne,
- brak podmiotów aktywizujących zawodowo i społecznie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

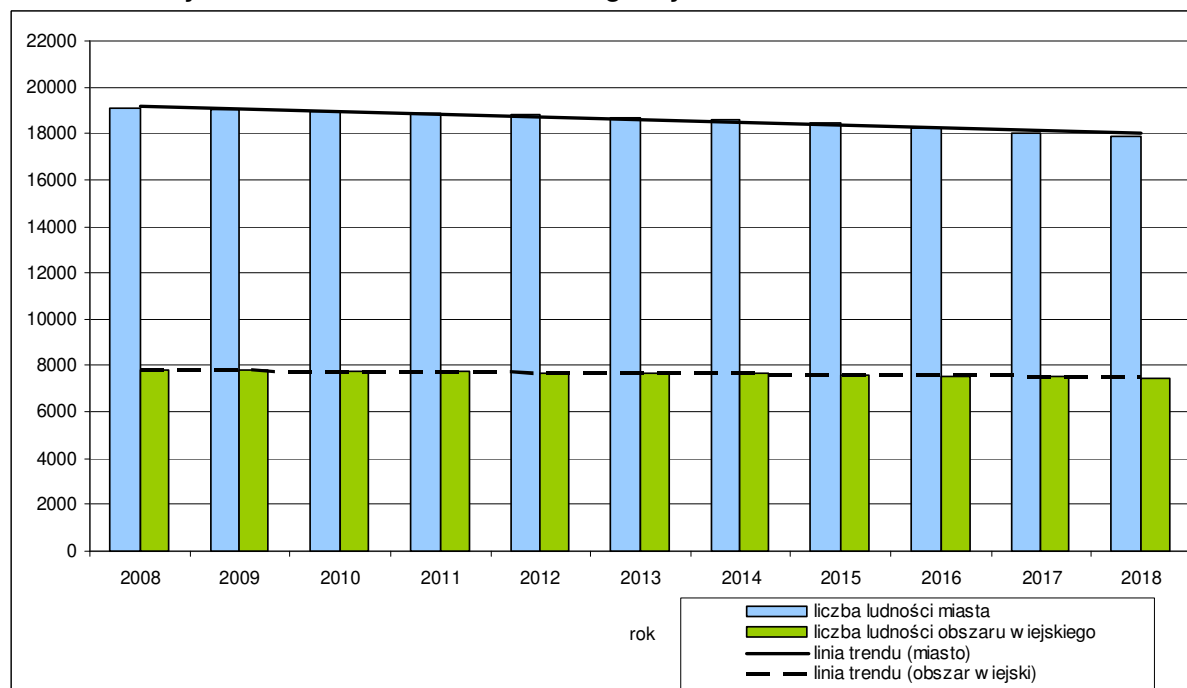
9.3. Prognozy demograficzne

Zgodnie ze zgromadzonymi danymi demograficznymi dla obszaru gminy Sokółka, od 2008 roku do 2018 roku zaobserwować można stały spadek liczby mieszkańców. W analizowanym okresie liczba mieszkańców gminy Sokółka spadła o ponad 5,5% (z 26 884 do 25 364 osób). W badanym okresie spadek liczby mieszkańców nastąpił zarówno dla części miejskiej gminy (z 19 073 do 17 811 osób) jak i części wiejskiej (z 7 891 do 7 473 osób). Dane GUS²⁸ wskazują, że w badanym okresie przyrost naturalny w gminie wyniósł od -92 do 7, a saldo migracji od -135 do -71.

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku wskazuje na starzenie się społeczności lokalnej. Zgodnie z danymi GUS udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 19,5% ludności ogółem w 2008 roku do 17,0% w roku 2017. W tym samym czasie udział osób w wieku produkcyjnym również spadł z 65,1% do 62,7%, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 15,4% do 20,3%.

Poniższy wykres przedstawia zestawienie liczby ludności na przestrzeni lat 2008 - 2018, wraz z wyliczonymi liniami trendu, która obrazuje stały spadek liczby ludności.

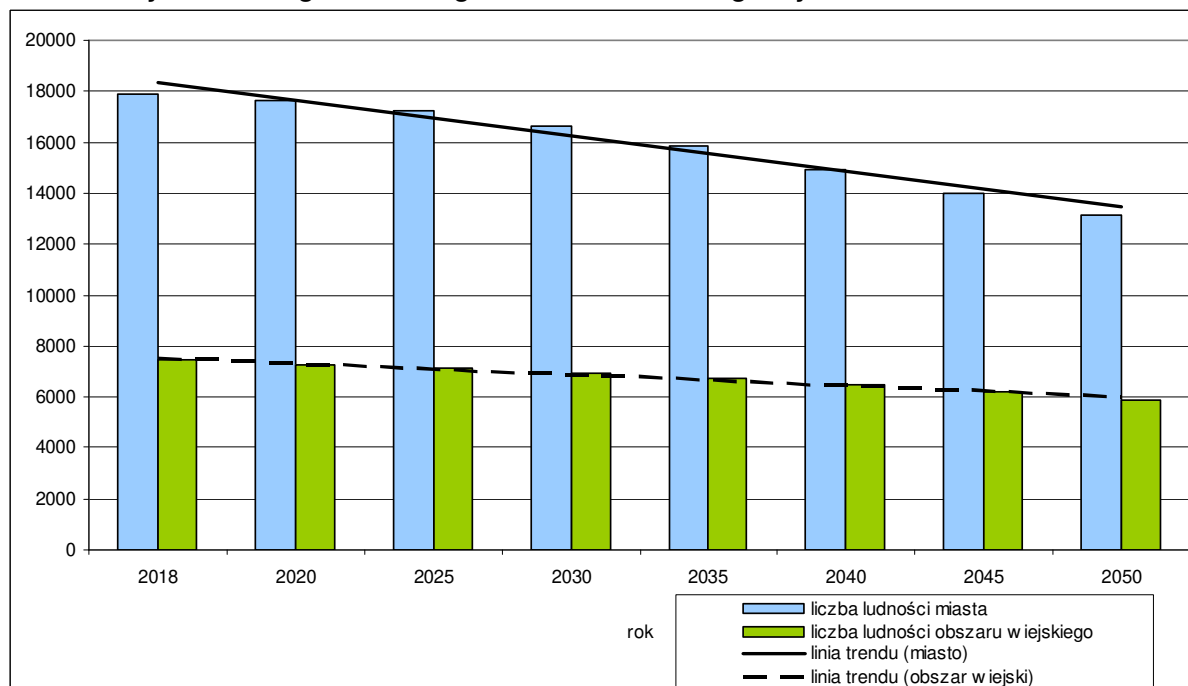
²⁸ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2008-2017

Wykres 2. Liczba ludności miasta i gminy Sokółka w latach 2008 - 2018

Zgodnie z opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny Prognozą ludności na lata 2014-2050 dla powiatów liczba ludności powiatu sokólskiego będzie stale spadać, zarówno w miastach, jak i w częściach wiejskich. Łączny spadek liczby ludności do 2050 r. szacowany jest na ponad 28%. Z kolei w Prognozie ludności gmin na lata 2017-2030²⁹ Sokółka została zaliczona do gmin, w których ubytek liczby mieszkańców do 2030 r. będzie większy niż 5%. W związku z tym, że nie istnieje prognoza demograficzna dla gminy obejmująca okres 30 lat, co wynika z art. 10 ust. 5 zgodnie, z którym określając zapotrzebowanie na nową zabudowę bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat, w oparciu o dostępne dane dla powiatu i gminy przygotowano autorską prognozę demograficzną do 2050 roku.

Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2050 liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 19 000 osób, w tym w mieście 13 135 osób, a na obszarze wiejskim 5 865 osób. Zarówno w części miejskiej, jak i wiejskiej widoczny będzie spadek liczby mieszkańców, przy czym w części miejskiej będzie on wyraźniejszy, co potwierdza aktualną tendencję możliwą do odczytania z danych demograficznych gromadzonych przez GUS, przytoczonych w rozdziale 7.

²⁹ Prognoza ludności gmin na lata 2017 - 2030, GUS, Warszawa, 2017

Wykres 3. Prognoza demograficzna dla miasta i gminy Sokółka do 2050 roku

9.4. Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy

Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym każda gmina wykonując zadania i kompetencje działa w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Samorząd gminy realizuje zadania publiczne o znaczeniu lokalnym, ale tylko te, których wykonywanie nie jest zastrzeżone dla innych podmiotów, zgodnie z zasadą domniemania kompetencji. Takie określenie zakresu działania daje władzom lokalnym możliwość podejmowania działań innowacyjnych, stwarzających korzystne warunki rozwoju gminy. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Jedną z kategorii spraw jakie obejmują zadania własne gminy jest infrastruktura techniczna. Szczegółowo zadania własne z zakresu infrastruktury technicznej można podzielić na zadania dotyczące:

- wodociągów i zaopatrzenia w wodę,
- kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych,
- wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- zaopatrzenia w gaz,
- zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- edukacji publicznej i innych wynikających z ustawy o samorządzie gminnym.

Z powyższego wynika, iż gmina wykonuje zadania publiczne w celu zaspokojenia potrzeb swoich mieszkańców, odpowiadając tym samym za zapewnienie warunków życia miejscowej ludności i podstawową obsługę obywateli. Zadania własne wychodzą naprzeciw wymogom racjonalizacji wydatków publicznych; bowiem władze gminne mają najlepsze rozpoznanie lokalnych potrzeb, mogą ustalać hierarchię celów, na które wydatkowane są środki oraz mogą nadzorować ich wykorzystywanie.

Dostępne gminom źródła finansowania inwestycji infrastrukturalnych można pogrupować w następujące kategorie:

- dochody własne,
- subwencje,
- dotacje celowe,
- dotacje celowe z funduszy celowych,
- kredyty i pożyczki,
- obligacje komunalne,
- środki ze źródeł pozabudżetowych na zadania własne,
- źródła finansowania ze środków zewnętrznych.

Dochody własne powiększone o subwencje to najbardziej naturalne źródło pozyskiwania przez gminy środków inwestycyjnych. Dochody własne są w granicach prawa kształtowane przez władze gminy natomiast wysokość wpływów z tytułu subwencji zależy przede wszystkim od czynników, na które gmina nie ma wpływu. Nie umniejsza to jednak swobody gminy w decydowaniu o sposobach ich wydatkowania, może jednak utrudniać projektowanie inwestycji w dłuższym okresie.

Źródła finansowania ze środków zewnętrznych.

Infrastruktura techniczna jest finansowana w dużej mierze z funduszy Unii Europejskiej. W celu zmniejszania różnic w poziomie gospodarczo-społecznym krajów i regionów Unii Europejskiej zostały powołane różnego rodzaju fundusze. Różnice w poziomie ekonomicznym pojawiły się wraz z przyjmowaniem do Unii kolejnych państw członkowskich, których wyniki gospodarcze odbiegały od państw najbardziej rozwiniętych. W dalszej perspektywie zapewnienie równowagi gospodarczej i społecznej krajów członkowskich wiązało się z planami wprowadzenia unii gospodarczo-walutowej. Fundusz Spójności miał dostarczyć wsparcia finansowego na realizację dużych inwestycji związanych z rozwojem lub modernizacją infrastruktury transportowej i ochrony środowiska.

Regulacje dotyczące udzielania dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań inwestycyjnych gminy zostały zawarte w ustawie o finansach publicznych. Zgodnie z treścią tych artykułów gminy mogą otrzymać dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji jako zadania własne, z zakresu administracji rządowej, inne

zlecone ustawami. Zasady i tryb udzielania dotacji celowych dla gmin określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W myśl ustawy o finansach publicznych, gminy mogą zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować papiery wartościowe m.in. na finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach budżetowych.

Ponieważ przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, zapisane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy nie są możliwe do zrealizowania w ciągu jednego roku dlatego też powinny być rozważane w dłuższej perspektywie. Roczny charakter budżetu nie pozwala na prezentację poszczególnych inwestycji w całym okresie ich realizacji, nie gwarantując jednocześnie, iż realizacja inwestycji znajdzie odzwierciedlenie w budżetach kolejnych lat. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Sokółka na lata 2018-2028 zakłada w najbliższych latach utrzymanie dochodów i wydatków gminy na podobnym poziomie, z zachowaniem odpowiedniego bufora co pozwala przyjąć iż, zaistnieją możliwości finansowania zadań własnych gminy, wstępnie określonych przez dokument jakim jest studium. Zaznaczyć jednak należy, iż WPF nie obejmuje większości inwestycji, które są przewidziane w dokumencie jakim jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, ponieważ są one dopiero planowane w tym dokumencie.

9.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

9.5.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

W związku z przeprowadzonymi w powyższych punktach analizami ekonomicznymi, środowiskowymi, społecznymi, prognozami demograficznymi przy uwzględnieniu możliwości finansowania gminy poniżej przedstawiono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wraz z argumentacją.

Funkcja mieszkalna

Na potrzeby obliczeń związanych z zapotrzebowaniem na nową zabudowę funkcji mieszkalnej nie wprowadzano podziału na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną i zagrodową. Zapotrzebowanie na funkcję mieszkalną należy rozumieć jako całościowe zapotrzebowanie gminy Sokółka na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej, która może być realizowana w różnej formie, np. w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolno stojącej, szeregowej, czy bliźniaczej, jak również w formie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, która może przyjąć różną formę od willi wielorodzinnych po kilkupiętrowe bloki oraz zabudowy zagrodowej na obszarach wiejskich. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy

demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie miasta w zakresie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej są:

- prognozowany spadek liczby mieszkańców gminy,
- prowadzona przez gminę polityka związana ze stopniowym zwiększaniem ilości nowych miejsc pracy, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki oraz terenów pod zabudowę produkcyjno - usługową,
- położenie przy granicy państwa,
- dostępność środków z różnych programów operacyjnych.

Ponadto polityka gminy zmierza do:

- zwiększanie standardów życia mieszkańców poprzez:
 - osiągnięcie wskaźnika 40,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania/osobę jako docelową wartość przeciętną dla gminy (dane GUS z 2017 r. - 28,0 m² na osobę). Wg danych GUS przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w całej Polsce w 2017 r. wyniosła 27,8 m², co jest wartością nieznacznie niższą do średniej dla gminy Sokółka, i na przestrzeni lat charakteryzuje się systematycznym wzrostem (w ciągu minionych 15 lat wzrosła o ponad 23%). Zgodnie z raportem Eurostatu w 2013 r. w Polsce prawie połowa ludności żyje w przeludnionych mieszkaniach, co plasuje Polskę na niechlubnym trzecim miejscu wśród krajów UE. Gorsze warunki są tylko w Rumunii i na Węgrzech. W czołówce krajów cechujących się najlepszymi warunkami mieszkalnymi są Dania, Austria i Luksemburg, w których przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi ok. 53,0 m². W Niemczech wskaźnik ten wynosił 43,4 m² na osobę, a w Hiszpanii, zbliżonej do Polski pod względem liczby mieszkańców, 36,4 m². Mając na uwadze powyższe, jak również charakter gminy Sokółka (gmina miejsko-wiejska) należy uznać, że dotychczasowy wskaźnik jest zdecydowanie za niski. Należy dążyć do systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców gminy, poprzez umożliwienie zwiększenia powierzchni użytkowej mieszkań do standardów występujących w europie zachodniej. Przyjmuje się, że realnym do osiągnięcia wskaźnikiem powierzchni użytkowej na jednego mieszkańca w gminie Sokółka jest 40,0 m²,
 - zwiększenie wskaźnika samodzielności zamieszkania – 95%, tj. 1,05 gospodarstwa domowego na mieszkanie,
 - wymiana zabudowy mieszkaniowej substandardowej na zabudowę o współczesnych standardach,

- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez:
 - wypełnienie zabudową istniejących struktur przestrzennych,
 - przyjęcie nadrzędnej zasady równoległej realizacji infrastruktury technicznej przy uruchamianiu nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

Obliczenia dokonano w oparciu o następujące założenia:

- **L** – ludność wg prognozy demograficznej na 2049 r. – 19 000 os.,
- **MP_{uM}** – prognozowana w 2049 r. średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca gminy – 40 m²/os.,
- **MP_u** – prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej) w 2049 r. (**MP_u = L x MP_{uM}**) wyniesie - 760 000 m²,
- **MZ_{PU}** – zapotrzebowanie na nową zabudowę, mierzone jako zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej) w 2049 r., rozumiane jako różnica prognozowanej powierzchni użytkowej w 2049 r. i istniejącej powierzchni użytkowej (**MZ_{PU} = MP_u - MP_{uist}³⁰**) wyniesie – 7 408 m²,
- **MZ_{max}** – maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej) w 2049 r. przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej wynoszącej 30% (**MZ_{max} = MZ_{PU} x (1 + 0,3)**) wyniesie – 9 630 m².

Funkcja usługowa

Na funkcję usługową składają się usługi publiczne i komercyjne. Grupę usług publicznych reprezentują usługi związane z publiczną nauką i oświatą, kulturą, opieką zdrowotną i społeczną, administracją. Znaczący udział w grupie usług komercyjnych zajmują centra handlowo-usługowe, domy towarowe oraz obiekty kulturalne. Na funkcję usługową składają się również: usługi związane ze sportem i rekreacją, biura, usługi związane z turystyką i jej obsługą, jak również szeroko pojęta działalność gospodarcza prowadzona przez mieszkańców w miejscu zamieszkania, która zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane może być prowadzona na powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku. Wśród usług ważne miejsce zajmują również usługi wyższego rzędu oraz centrotwórcze. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne,

³⁰ MP_{uist} = 752 592 m²

środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie miasta w zakresie lokalizacji nowej zabudowy usługowej są:

- położenie gminy blisko przejścia granicznego z Białorusią,
- wzrost popytu na usługi oraz nowe miejsca pracy,
- potrzeby związane z lokalizacją usług o znaczeniu zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym,
- turystyka jest perspektywnym kierunkiem rozwoju gminy w oparciu o atrakcje turystyczne i warunki przyrodniczo-krajobrazowe,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych,
- rozwinięta sieć drogowa i kolejowa.

Ponadto przyjęto zasadę zgodną z ogólnopolskim trendem, jak również ze strategią gminy, mającą na celu zwiększenie dostępności usług dla wszystkich mieszkańców oraz stworzenie warunków do prowadzenia przez mieszkańców gminy działalności gospodarczej, poprzez dążenie gminy do zwiększania udziału powierzchni związanych z działalnością gospodarczą (w tym usług) w stosunku do powierzchni mieszkalnych (obecnie wskaźnik wynosi ok. 0,3, pożądane osiągnięcie wysokości wskaźnika na poziomie 0,5).

Obliczenia dokonano w oparciu o następujące założenia:

- **MPu** – prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej) w 2049 r., zgodnie z obliczeniami wykonanymi w poprzednim rozdziale, wyniesie - 760 000 m²,
- **UPu** – prognozowana powierzchnia użytkowa przy założeniu zwiększenia proporcji pomiędzy funkcją mieszkalną a usługową do 50% (wskaźnik **A**) na rok 2049, który obecnie wynosi 30%, (**UPu = MPu x A**) – 380 000 m²,
- **UZ_{PU}** – zapotrzebowanie na nową zabudowę, mierzone jako zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy usługowej w 2049 r., rozumiane jako różnica prognozowanej powierzchni użytkowej w 2049 r. i istniejącej powierzchni użytkowej (**UZ_{PU} = UPu - UPu_{ist}³¹**) wyniesie – 155 898 m²,
- **UZ_{max}** – maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy usługowej w 2049 r. przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej wynoszącej 30% (**UZ_{max} = UZ_{PU} x (1 + 0,3)**) wyniesie – 202 667 m².

³¹ UPu_{ist} = 224 102 m²

Funkcja produkcyjna

Do funkcji produkcyjnej można zaliczyć zarówno zabudowę związaną bezpośrednio z produkcją, jak również z szeroko rozumianym przemysłem, oraz obiektami składów i magazynów. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie miasta w zakresie lokalizacji nowej zabudowy produkcyjnej są:

- przebieg przez gminę linii kolejowych, drogi krajowej nr 19 oraz dróg wojewódzkich,
- położenie gminy blisko przejścia granicznego z Białorusią,
- konieczność uzupełnienia mieszkalno-usługowego charakteru gminy o funkcje produkcyjne,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych.

Ponadto przyjęto zasadę zgodną z ogólnopolskim trendem, mającą na celu zwiększenie stworzenie warunków do prowadzenia przez mieszkańców gminy działalności gospodarczej (nie tylko usługowej, jak również związanej z produkcją, czy rzemiosłem), poprzez dążenie gminy do zwiększania udziału powierzchni związanych z działalnością gospodarczą (produkcyjną, rzemieślniczą, składową i magazynową) w stosunku do powierzchni mieszkalnych w celu znaczącego zwiększenia miejsc pracy dla mieszkańców gminy (obecnie wskaźnik wynosi ok. 0,15, pożądane jest osiągnięcie wielkości 0,5).

Obliczenia dokonano w oparciu o następujące założenia:

- **MPu** – prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej) w 2049 r., zgodnie z obliczeniami wykonanymi w poprzednim rozdziale, wyniesie - 760 000 m²,
- **PPu** – prognozowana powierzchnia użytkowa przy założeniu zwiększenia proporcji pomiędzy funkcją mieszkalną a produkcyjną do 50% (wskaźnik **B**) na rok 2049, który obecnie wynosi 15%, (**PPu = MPu x B**) – 380 000 m²,
- **PZ_{PU}** – zapotrzebowanie na nową zabudowę, mierzone jako zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy produkcyjnej w 2049 r., rozumiane jako różnica prognozowanej powierzchni użytkowej w 2049 r. i istniejącej powierzchni użytkowej (**PZ_{PU} = PPU - PPU_{ist}³²**) wyniesie – 267 949 m²,

³² PPU_{ist} = 112 051 m²

- **PZ_{max}** – maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy produkcyjnej w 2049 r. przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej wynoszącej 30% (**PZ_{max} = PZ_{pu} x (1 + 0,3)**) wyniesie – 348 334 m².

Funkcja aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym

Do funkcji aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym można zaliczyć produkcję i usługi związane z obsługą ruchu tranzytowego przez teren gminy, wynikającego z jej przygranicznego położenia, tj. terminale przeładunkowe, składy i magazyny, obiekty biurowe i administracyjne. Są to funkcje, które tylko pośrednio mają wpływ na obsługę mieszkańców, jednak ich głównym celem jest zapewnienie sprawnej obsługi wymiany międzynarodowej i zapewnienie bezpieczeństwa interesów państwa i podmiotów prywatnych. W związku z tym przyjmuje się, że na terenie gminy konieczne jest zapewnienie obszarów, na których będzie możliwe zrealizowanie 900 tys. m² powierzchni użytkowej o takiej funkcji, poza obszarami zaliczonymi do funkcji usługowej i produkcyjnej. Obszary te powinny być lokalizowane z sąsiedztwie istniejących i projektowanych głównych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych). Do tej grupy zaliczono również usługi turystyki i sportu rekreacji o charakterze i zasięgu wykraczającym poza granice gminy - wykorzystanie turystyczne zbiornika w Kundzinie, stanowiącego bazę do nurkowania oraz wykorzystanie terenów w Karczach pod bazę sportów motorowych i zimowych, strzelnicę.

Przeprowadzone analizy zarówno stanu istniejącego, jak i planowanych przez gminę kierunków rozwoju, pozwalają na określenie maksymalnego w skali gminy Sokółka zapotrzebowanie na nową zabudowę. Przy obliczeniu maksymalnego zapotrzebowania w skali gminy na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30 lat, tj. lata 2019 - 2049, jak również niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się w możliwości zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%.

W związku z powyższym maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 9,6 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 203 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej - ok. 348 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym - ok. 900 tys. m² powierzchni użytkowej.

9.5.2. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Na potrzeby niniejszego bilansu, w oparciu o przyjęte czynniki, określono granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Przy wyznaczaniu obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej brano pod uwagę odległości pomiędzy istniejącą zabudową (przyjęto bufor 50 m od istniejących terenów zabudowanych, analogicznie do art. 7 ust. 2a pkt 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych leśnych) oraz dostęp do dróg publicznych (w tym przyjęto bufor 50 m od dróg położonych w sąsiedztwie terenów zabudowanych). Przy wyznaczaniu granic obszarów brano pod uwagę również naturalne bariery rozwoju: grunty leśne wskazane w Banku Danych o Lasach, zbiorniki i ciekі wodne, istniejące i projektowane obszary eksploatacji

surowców. Granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przedstawiono na poniższym rysunku.

Na potrzeby Studium oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy Sokółka, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w podziale na następujące funkcje zabudowy:

- zabudowa mieszkaniowa, w tym: jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa,
- zabudowa usługowa, zawierająca wszelkiego rodzaju usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne oraz usługi sportu i rekreacji,
- zabudowa produkcyjna,
- zabudowa aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym.

Dla terenów o innych funkcjach, w tym terenów eksploatacji powierzchniowej surowców, obsługi produkcji rolnej, infrastruktury technicznej, ogrodów działkowych, zieleni urządzonej, z uwagi na ich charakter ustalanie powierzchni użytkowej jest niemiarodajne. Zabudowa na tych obszarach regulowana jest przez przepisy odrębne lub wymagania technologiczne, dlatego szacowanie zapotrzebowania i chłonności w odniesieniu do nich jest niezasadne.

W wyniku przeprowadzonej oceny zagospodarowania terenów położonych w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej ustalono, że zlokalizowane w ich granicach są niezabudowane grunty o łącznej powierzchni brutto 7 171 tys m², z których:

- pod zabudowę mieszkaniową można przeznaczyć ok. 5 027 tys m²,
- pod zabudowę usługową można przeznaczyć ok. 1 683 tys m²,
- pod zabudowę produkcyjną można przeznaczyć ok. 461 tys m²,
- tereny predysponowane pod zabudowę aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym położone są poza zwartą obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

W kolejnym kroku uwzględniono niezbędne tereny pod obsługę komunikacyjną, pomniejszając wskazane wartości o 10%.

Ostateczną powierzchnię użytkową zabudowy możliwą do realizacji w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej ustalono na podstawie iloczynu powierzchni terenów oraz przeciętnej wartości intensywności zabudowy, określonej na podstawie istniejącego zainwestowania na terenie gminy, ustalonej na:

- 0,2 dla zabudowy mieszkaniowej,
- 0,5 dla zabudowy usługowej,
- 0,5 dla zabudowy produkcyjnej,
- 0,5 dla zabudowy aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym.

Przy założeniu zachowania dotychczasowych proporcji zachodzących pomiędzy powierzchniami odpowiednich funkcji, jak również ich procentowym udziale w całości terenów zabudowanych, oraz biorąc pod uwagę tereny towarzyszące zabudowie

poszczególnych funkcji takie, jak związane z obsługą komunikacyjną oraz zielenią urządzoną, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, chłonność rozumiana jako możliwość lokalizowana na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 905 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 757 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej - ok. 208 tys. m² powierzchni użytkowej.

9.5.3. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy Sokółka obejmują głównie tereny zlokalizowane w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Wyłącznie część z obowiązujących opracowań dotyczy terenów położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną, przy czym są to głównie plany obejmujące tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych. Pozostałe obowiązujące plany, obejmujące tereny przeznaczone pod funkcje użytkowe, zostały poddane szczegółowej analizie. Tereny zlokalizowane w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, objęte postanowieniami obowiązujących planów, zostały zbilansowane w poprzednim punkcie, a tym samym nie zostały uwzględnione w poniższych wyliczeniach. Powierzchnia użytkowa została wyliczona na podstawie powierzchni niezagospodarowanych terenów zlokalizowanych w obowiązujących planach poza zwartą strukturą o powierzchni:

- pod zabudowę mieszkaniową - ok. 133 tys m²,
- pod zabudowę usługową - ok. 225 tys m²,
- pod zabudowę produkcyjną - ok. 472 tys m²,
- pod zabudowę aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym - 0 m².

W kolejnym kroku uwzględniono niezbędne tereny pod obsługę komunikacyjną, pomniejszając wskazane wartości o 10%.

Ostateczną powierzchnię użytkową zabudowy możliwą do realizacji w granicach planów miejscowych położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej ustalono na podstawie iloczynu powierzchni terenów oraz przeciętnej wartości intensywności zabudowy, określonej na podstawie istniejącego zainwestowania na terenie gminy, ustalonej na:

- 0,2 dla zabudowy mieszkaniowej,
- 0,5 dla zabudowy usługowej,

- 0,5 dla zabudowy produkcyjnej,
- 0,5 dla zabudowy aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym.

W związku z powyższym chłonność położonych na terenie gminy Sokółka obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 24 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 101 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej - ok. 212 tys. m² powierzchni użytkowej,
- pod zabudowę aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym - 0 m².

9.5.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 9.5.1. – 9.5.3.

Maksymalne w skali gminy Sokółka zapotrzebowanie na nową zabudowę określone w pkt 9.5.1. jest mniejsze niż sumę powierzchni użytkowych zabudowy wyliczonych w pkt 9.5.2. i 9.5.3. Porównanie tych wartości obrazuje poniższa tabela.

Tabela 7 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, wynikającej z pkt 9.5.2. i 9.5.3.

funkcja zabudowy	maksymalne zapotrzebowanie	chłonność zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej	chłonność terenów z mpzp położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną	[1] - [2] - [3]
	[1]	[2]	[3]	[4]
	powierzchnia użytkowa wyrażona w tys. [m ²]			
mieszkaniowa	9,6	905	24	-919,4
usługowa	203	757	101	-655
produkcyjna	348	208	212	-72
aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym	900	0	0	900

Ponieważ maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę jest mniejsze niż chłonność terenów położonych w zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej oraz terenów poza strukturą objętych planami miejscowymi brak jest możliwości zaplanowania dodatkowych terenów pod lokalizację wskazanych funkcji z wyłączeniem obszarów pod rozwój aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym.

9.5.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy zostały określone w rozdziale 9.4.

9.5.6. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Realizacja nowej zabudowy będzie związana niejednokrotnie z realizacją infrastruktury technicznej, drogowej oraz społecznej. W przypadku terenów położonych w wykształconej już zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej koszty ponoszone przez gminę będą minimalizowane. W pozostałych przypadkach, tj. w przypadku uruchomienia przez gminę terenów pod nowe inwestycje poza zawartą strukturą koszty mogą być odpowiednio większe. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym przede wszystkim kierunki rozwoju. Szczegółowa lokalizacja infrastruktury społecznej czy infrastruktury drogowej - publicznej, będzie sankcjonowana dopiero na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, będą sporządzone prognozy skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego. W prognozach finansowych w sposób precyzyjny zostaną określone skutki dla budżetu gminy uchwalenia planu miejscowego, zarówno te pozytywne - wyrażające wpływy do budżetu, jak również skutki generujące wydatki.

Na poziom wydatków gminy na realizację inwestycji gminnych wynikających z konieczności realizacji zadań własnych wpływ ma wiele czynników, m.in.:

- szczegółowe zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego m.in. dotyczące realizacji dróg publicznych - im większy udział dróg publicznych w planie, tym większy koszt realizacji ustaleń tego planu, dotyczące realizacji infrastruktury technicznej, w tym np. dopuszczenie realizacji indywidualnych sposobów odprowadzania ścieków, a co za tym idzie brak konieczności docelowego uzbrojenia terenu w sieć kanalizacyjną,
- kolejność realizacji planów miejscowych - w przypadku stopniowego oddalania się od terenów o w pełni wykształconej infrastrukturze, koszty będą mniejsze w realizacji poszczególnych zadań,
- wysokość subwencji czy dotacji celowych otrzymanych na realizację zadań własnych wysokość pozyskanego finansowania ze środków zewnętrznych, a także wykorzystanie możliwości współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

P R O J E K T

Gmina Sokółka, jak wynika z analizy ekonomicznej (pkt 5.9.2), obecnie znajduje się w umiarkowanie dobrej kondycji finansowej, co potwierdza również opinia Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku. Zakłada się, iż stopniowa realizacja zadań własnych przewidzianych w Studium na najbliższe 30 lat, przy jednoczesnym ich współfinansowaniu z subwencji, dotacji, środków pozabudżetowych oraz środków zewnętrznych w tym partnerstwa publiczno-prywatnego nie przewyższy możliwości finansowych budżetu gminy na lata 2019-2049.

10. Stan prawny gruntów

Grunty stanowiące własność komunalną (stan na koniec 2017 r.³³) zajmują powierzchnię 988,6872 ha co stanowi ok. 3,16% powierzchni gminy. Na tę powierzchnię składają się grunty o funkcji wymienionej w poniższej tabeli.

Tabela 8 Powierzchnia gruntów komunalnych

Lp	Rodzaj mienia	Pow./ha
1	działki budowlane przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe, tj. będące w użytkowaniu wieczystym Spółdzielni Mieszkaniowej w Sokółce, indywidualnych użytkowników wieczystych, będących w zarządzie i administrowaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sokółce	18,8429
2	działki przemysłowo - usługowe będące w użytkowaniu wieczystym spółdzielni, działki przeznaczone pod zabudowę usługowo-przemysłową, przekazane gminnym spółkom AGROMECH, MPWiK, jednostkom budżetowym gminy OSiR, przedszkola i gminnej instytucji kultury - SOK	45,6965
3	drogi i zieleńce	673,7438
4	wody	28,1624
5	las	3,7535
6	rezerwa terenu (grunty będące w zasobie gminy)	96,8840
7	mienie gminy (kopalnie piasku, żwiru, grzebowiska zwierząt)	78,9964
8	ogrody działkowe	29,1900
9	szkoły podstawowe, gimnazja	13,4477
	Ogółem	988,6872

Grunty Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych zajmują ok. 10,29% powierzchni gminy.

³³ Zarządzenie nr 482/2018 Burmistrza Sokółki z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie wykonania budżetu gminy Sokółka za 2017 r.

11. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Sokółka znajdują się obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych:

1) obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług" (rozdz. 11.1),
- Rezerwat Przyrody "Budzisk" (rozdz. 11.2),
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego (rozdz. 11.3),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Sokólskie (rozdz. 11.4),
- Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 (rozdz. 11.5),
- Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (rozdz. 11.6),
- pomniki przyrody, (rozdz. 11.7)

2) obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków, (rozdz. 5)

11.1. Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług"

Rezerwat Przyrody Kozłowy Ług obejmuje obszar o powierzchni 140,49 ha, położony w południowo-zachodniej części gminy Sokółka, na zachód od miejscowości Lipina. Rezerwat został ustanowiony w 1996 r. zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 25 lipca 1997 r. w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych rozległego torfowiska niskiego w początkowym stadium sukcesji leśnej. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym Rezerwatu jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Kozłowy Ług" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 993). Dla Rezerwatu obowiązuje plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem nr 18/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Kozłowy Ług" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego. z 2015 r. poz. 993).³⁴

Ukształtowanie powierzchni rezerwatu urozmaicają wyniesienia morenowe o dość łagodnych stokach. Różnice wysokości na terenie rezerwatu wynoszą 20 m – od 130 do 150 m n.p.m. Dominującym zbiorowiskiem leśnym jest bór mieszany z dorodnym drzewostanem sosnowym z domieszką świerka. W runie występuje licznie trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea* oraz borówki: czarna *Vaccinium myrtillus* i brusznica *V. vitis-idaea*, pszeniec zwyczajny *Melamphyrum pratense*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, fiołek psi *Viola canina*, szczawnik zajęczy *Oxalis*

³⁴ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

acetosella, turzyca palczasta *Carex Digitala* i in. W warstwie mchów głównymi gatunkami są raketnik pospolity *Entodon schreberi*, gajnik lśniący *Hylocomium splendens* i merzyk pokrewny *Mnium affine*. Spotyka się tu też podlegające ochronie wawrzynek wilcze łyko *Daphne mezereum* i tajemna jednostronna *Goodyera repens*. Miejscami wśród boru mieszanego niewielkie powierzchnie zajmuje ols w mozaice z łęgiem jesionowo-olszowym z młodym drzewostanem olszowym. Wykształcił się on w miejscu dawnych łąk turzycowych. W południowej części rezerwatu występuje też źródłisko dające początek strumieniowi. Występuje tu charakterystyczna roślinność z bardzo bujnie rozwiniętym ostrożeniem warzywnym i rzeżuchą gorzką *Cardamine amara*.³⁵

Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy i odstępowstwa zawarte w art. 15 ustawy o ochronie przyrody.

11.2. Rezerwat Przyrody "Budzisk"

Rezerwat przyrody „Budzisk” obejmuje obszar o powierzchni 341,0 ha, położony na terenie trzech gmin: Sokółki, Czarnej Białostockiej i Supraśla. Na terenie gminy Sokółka Rezerwat obejmuje ok. 18,5 ha terenów położonych w obrębie Dworzysk. Rezerwat powstał w celu zachowania fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi zbiorowiskami leśnymi, torfowiskowymi, łąkowymi i źródłiskowymi. Podstawą utworzenia rezerwatu było Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 marca 1970 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Następnie rezerwat został powiększony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym Rezerwatu jest Zarządzenie nr 7/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Budzisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1103).

Dla Rezerwatu obowiązuje plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Budzisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego. z 2016 r. poz. 3024).³⁶ Ukształtowanie powierzchni rezerwatu jest dość urozmaicone. Środkową jego część zajmuje rozległe zatorfione obniżenie z kilkoma źródłiskami dającymi początek strumieniowi płynącemu doliną i zasilającymi go w dalszym biegu. W zachodniej i południowej części rezerwatu występują wyniesienia morenowe osiągające znaczne wysokości względne. Najniżej położona część rezerwatu znajduje się na wysokości 135 m n.p.m., natomiast najwyższe wzniesienie osiąga 160 m n.p.m.

³⁵ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

³⁶ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Jednym z głównych typów roślinności leśnej na terenie rezerwatu jest grąd *Tilio-Carpinetum*. Jest on dobrze wykształcony, na dużej powierzchni odznacza się wysokim stopniem naturalności i wykazuje zróżnicowanie na trzy podzespoły: na grąd czyścowy *Tilio-Carpinetum*, na grąd typowy *Tilio-Carpinetum typicum* i na grąd murszowy *Tilio-Carpinetum circaetosum*. Bardzo specyficznym elementem przyrody rezerwatu są źródła. Na terenie rezerwatu są dwa typy źródeł. Jedne bardzo obfite dające początek głównemu strumieniowi i jego dopływom, drugi typ stanowią torfowiska źródliskowe, tworzące różnej wielkości torfowe, silnie przewodnione pagórki. Z ich stoków lub z podnóży sączy się woda zasilająca strumień. W nurcie strumienia płynącego przez rezerwat występuje miejscami w dużych ilościach roślinność wodna.

Ze zwierząt spotkać tu można jelenia, łosia, sarnę, dziką, lisę, jenotę, borsuka, a rzadziej też wilka i rysia. Bogata jest też ornitofauna.³⁷

Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy i odstępowstwa zawarte w art. 15 ustawy o ochronie przyrody.

11.3. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego

Park obejmuje obszar 72 860,17 ha zlokalizowany na obszarze powiatów: białostockiego, monieckiego i sokólskiego, w tym 3 037,5 ha terenie gminy Sokółka. Otulina Parku obejmuje obszar o powierzchni 53 827,54 ha, w tym 4 739,08 ha na terenie Sokółka. Park został utworzony na mocy Uchwały nr XXVI/172/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym Parku jest Uchwała nr XXIII/201/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 1502) zmieniona Uchwałą nr XIV/149/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 października 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2019 r. poz. 5177).³⁸ Park został utworzony w celu:

- 1) ochrony zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmującej ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary;
- 2) zachowania chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt;
- 3) ochrony wartości historyczno - kulturowych Parku
- 4) ochrony krajobrazu Parku;
- 5) rozwijania turystyki i rekreacji Parku;
- 6) tworzenia warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.

³⁷ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

³⁸ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Do największych walorów Puszczy Knyszyńskiej należy zaliczyć drzewostany ze wspianym ekotypem sosny supraskiej, urozmaiconą rzeźbę terenu, liczne źródłiska, interesujące zespoły roślinne oraz bogatą ornitofaunę.

Przedstawicielami fauny parku są żubry, jelenie, wilki, lisy, rysie i wiele innych zwierząt, które upodobały sobie teren Puszczy Knyszyńskiej na swój dom. Liczne fragmenty dobrze zachowanych naturalnych lasów stwarzają dogodne warunki do bytowania tych drobnych ssaków, gdzie indziej już nie spotykanych. Gatunki fauny obszaru Puszczy Knyszyńskiej zostały opisane w punktach dotyczących obszarów Natury 2000.³⁹

Dla Parku obowiązuje plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2001 r., nr 31, poz. 548), w którym określono zakazy obowiązujące na terenie Parku oraz odstępstwa od nich.

Na terenie parku krajobrazowego obowiązują zakazy i odstępstwa zawarte w art. 17 ustawy o ochronie przyrody.

11.4. Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie"

Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie" obejmuje obszar ok. 38 209,8 ha położony w powiatach: białostockim i sokólskim, w tym 4 535,12 ha na terenie gminy Sokółka. Obszar został utworzony na podstawie Uchwały nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym Obszaru jest Uchwała nr XXIII/204/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 1505).⁴⁰ Obszar został utworzony w celu zachowania różnorodności biologicznej terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują ograniczenia w użytkowaniu zgodnie z rozporządzeniem na mocy którego został utworzony. Obszar cechuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu, występują tu wysokie wzgórza pochodzenia lodowcowego – moreny, kemy i ozy. Najwyższe wzniesienia dochodzą nawet do 235 m. n.p.m. W części południowej dominują lasy. Krajobraz urozmaicają malownicze rzeczki, z których najważniejsze to Świsłocz (rz. graniczna) i Nietupa, będąca osią rezerwatu o tej samej nazwie. Północna część jest mniej zalesiona, są to tereny pagórkowate stanowiące mozaikę pól, łąk i niewielkich lasów. Występują tu żubry z Puszczy Knyszyńskiej, których stada przebywają często na otwartych terenach. Ponadto wpływ na krajobraz mają

³⁹ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

⁴⁰ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

elementy kulturowe – podlaskie wsie i miasteczka z tradycyjną drewnianą architekturą domostw, kościołów, cerkwi i meczetów.⁴¹

W granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują zakazy i odstępstwa zawarte w art. 24 ustawy o ochronie przyrody.

11.5. Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003

Puszcza Knyszyńska jest ostoją ptasią o randze europejskiej, zaklasyfikowaną jako obszar specjalnej ochrony ptaków w 2004 r. Obszar zajmuje powierzchnię 139 590,23 ha, w gminie Sokółka obejmuje jej południowo-zachodnie krańce.

Obszar obejmuje Puszcę Knyszyńską – dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy – dopływu Niemna. Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie. W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80% powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie.

Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w północnej jej części. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe.

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej – Puszcę Knyszyńską i Nieckę Gródecko-Michałowską. Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł białogrzbisty (PCK), dzięcioł

⁴¹ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włośchatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.⁴²

Dla obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 1967).

W granicach obszarów Natura 2000 obowiązują przepisy art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody.

11.6. Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006

Ostoja Knyszyńska została zatwierdzona w 2008 r. jako obszar o szczególnym znaczeniu wspólnotowym. Powierzchnia (136 084,43 ha) i zasięg obszaru, z niewielkimi różnicami, pokrywają się z obszarem Puszcza Knyszyńska i obejmują południowo-zachodnie krańce gminy Sokółka.

Ostoja Knyszyńska obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowym krajobrazie, z licznymi torfowiskami. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzgórz dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach Świętojańskich, najniżej położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli. Około 20% obszaru ostoji zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne – podmokliska i torfowiska. Około 50% obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscylujący w granicach 10% wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych regionów w Polsce.

Występuje tu 12 siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (wykaz siedlisk zamieszczono w załączniku 4).

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki – wilk i ryś, a spośród ptaków np. orlik krzykliwy i puchacz. Występuje tu jedno z pięciu wolnożyjących

⁴² Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

stad żubra w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgmiotka cynobrowego. Występowanie *Oxyporos mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarząbka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmiełojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje *Polyommatus eroides*.⁴³

Dla obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 2431).

W granicach obszarów Natura 2000 obowiązują przepisy art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody.

11.7. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Sokółka, zgodnie z rejestrem pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku (data publikacji: 21 sierpnia 2018 r.), znajduje się 7 pomników przyrody.

Tabela 9 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Sokółka

Nazwa	Akt prawny powołujący pomnik przyrody	Dane o pomniku	Położenia	Uwagi
Głaz narzutowy	Uchw. Prezydium WRN w B-stoku nr XXX/298 z dn. 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN nr 7 poz. 85)	-	Sokółka, przy drodze Białystok- Kuźnica 239+ 670	głazowisko
Dąb szypułkowy	Uchw. Prezydium WRN w B-stoku nr XXXVI/320 z dn. 19.11.1957 (Dz. Urz. WRN nr 4 poz. 16)	obw. 355 cm wys. 20 m	Sokółka, w parku miejskim przy pl. Kościuszki	pojedyncze drzewo
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie nr 10/96 Wojewody B-ckiego z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. B-ckiego z dn. 29.11.1996 nr 38, poz. 137)	obw. 587 cm wys. 20 m	Sokółka, oddział 229 g	pojedyncze drzewo
Sosna zwyczajna	Rozporządzenie nr 10/96 Wojewody B-ckiego z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. B-ckiego z dn. 29.11.1996 nr 38, poz. 137)	obw. 343 cm wys. 14 m	Kamionka Stara	pojedyncze drzewo

⁴³ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

Dąb szypułkowy	Zarządzenie nr 51/86 Wojewody B-ckiego z dn. 30.12.1986 (DZ. Urz. WB z dn. 30.12.86Nr 22 poz. 246)	obw. 375 cm wys. 30 m	Sokółka, na skraju oddziału 71 a	pojedyncze drzewo
Dąb bezszypułkowy	Uchwała nr LV/407/14 Rady Miejskiej w Sokółce z 26.03.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 1415)	obw. 466 cm wys. 35 m	Sokółka, dz. nr 71/24, przy ul. Zacisze	Królewski Dąb
3 lipy drobnolistne	Rozp. nr 3/94 WB z dn. 17.11.94 (DZ. Urz. WB nr 18, poz. 93)	obw. 305-355 cm wys. 22 m	Glibowszczyzna	grupa drzew

11.8. Sieci powiązań przyrodniczych⁴⁴

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin. W zależności od wielkości i długości, można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych. Ponieważ udział naturalnych (np. lasy, doliny rzeczne), bądź słabo przekształconych (np. pola uprawne o małej powierzchni z dużą ilością zieleni śródpolnej) ekosystemów jest bardzo duży, niemal cała gmina wchodzi w skład różnego rodzaju korytarzy ekologicznych.

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

Istnieje kilka koncepcji o znaczeniu ogólnopolskim i międzynarodowym, dotyczących systemów powiązań obszarów przyrodniczych, m.in.:

- 1) sieć ekologiczna ECONET-Polska, w ramach której Puszcza Knyszyńska została wyznaczona jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym;
- 2) w zakresie sieci ekologicznej województwa w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego wyróżniono:
 - a) obszar węzłowy Puszcza Knyszyńska (GKPn-3);
 - b) korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Wschodni (GKPn-3D);
 - c) korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Środkowy (GKPn-3C).

Obszary te stanowią elementy Korytarza Północnego, łączącego Puszcę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z Doliną Biebrzy, Puszcą Piską, Lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim. Następnie korytarz biegnie przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodzi

⁴⁴ Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

przez Lasy Krajeńskie i Wałeckie oraz Drawskie, a następnie dochodzi przez Puszcę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

Korytarze o znaczeniu regionalnym

Takimi naturalnymi korytarzami są doliny rzeczne. Wyróżnić należy dolinę Sokołdy i Kamionki. Są to rozległe doliny, użytkowane ekstensywnie jako łąki i pastwiska, z licznymi zadrzewieniami i lasami w sąsiedztwie. Otoczone są polami i niewielkimi wsiami. Jedynie dolina Sokołdy jest przecięta drogą krajową i torami kolejowymi.

Korytarze o znaczeniu lokalnym

Na terenie gminy występują tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność pomiędzy terenami o istotniejszym znaczeniu. Są to doliny drobnych, często okresowych cieków, lub rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie zapewniające zwierzętom możliwość migracji.

12. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy Sokółka nie udokumentowano występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym osuwisk.

13. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

13.1. Udokumentowane złoża kopalin oraz tereny górnicze ustalone na podstawie przepisów odrębnych.

Na obszarze gminy Sokółka rozpoznane i udokumentowane zostały złoża kruszyw naturalnych - piaski i żwiry, z których część jest eksploatowana na podstawie wydanych koncesji. Szczegółowe informacje dotyczące złóż zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 10 Zestawienie złóż kopalin o udokumentowanych zasobach, eksploatowanych na terenie gminy Sokółka⁴⁵

Lp	Nr złoża	Nazwa złoża	Typ pozyskiwanych surowców	Powierzchnia / Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Zasoby geologiczne bilansowe / przemysłowe [tys. t / mln m ³]	Wydobycie [tys. t / mln m ³]	Koncesja	Stan zag.
1	KN 17255	Bilwinki II	Kruszywa naturalne - piaski i żwiry	5,91 / -	1198 / -	-	-	R
2	KN 17256	Bobrowniki-Drahle	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	148,76 / Obszar górniczy Bobrowniki-Drahle Pole 1a 19,21 Bobrowniki-Drahle Pole 1b 2,59 Bobrowniki-Drahle Pole 1c 14,15 Bobrowniki-Drahle Pole 1d 50,63 Bobrowniki-Drahle Pole 1e 6,28 Bobrowniki-Drahle Pole 2 2,46 Bobrowniki-Drahle Pole 3-3a 28,24 Bobrowniki-Drahle Pole 4-5 6,35	116669 / 22558	1664	Nr DIT-III.7422.12.2018 ważna do 31.12.2037	E

⁴⁵ Źródło: "Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r.", Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, 2018; geoportal.pgi.gov.pl; dm.pgi.gov.pl.

P R O J E K T

3	KN 14965	Bohoniki	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	11,68 / Obszar górniczy Bohoniki 11,94	2 681 / 1 878	-	Nr DIS-III.7422.2.192.2011 ważna do 01.03.2027 r.	T
4	KN 19087	Bohoniki III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	67,23 / -	2 783 / -	-	-	R
5	KN 8063	Drahe II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	4,85 / Obszar górniczy Drahe II/1 4,83 ha	588 / 362	16	Nr DIS-III.7512-70/99 ważna do 31.12.2020 r.	E
6	KN 9402	Drahe III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	158,65 / Obszar górniczy Drahe III - Pole B/1 32,48 Drahe III - Pole A/1 143,34	66 430 / 49 718	4 383	Nr DIS.III.7512/II /106/04/09 ważna do 31.12.2038 r.	E
7	KN 11691	Drahe VI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	7,06 / -	1 202 / 1 136	13	-	E
8	KN 11850	Drahe VII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,99 / Obszar górniczy Drahe VII 1,99	167 / -	5	Nr OŚ.7512/01/09 ważna do 25.09.2019 r.	E
9	KN 14136	Drahe VIII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	22,32 / Obszar górniczy Drahe VIII - Pole B1 2,95 Drahe VIII - Pole A/1 1,87 Drahe VIII - Pole A2 16,19	7 154 / 3 431	23	Nr DIS-III.7422.29.2013 ważna do 31.12.2054	E
10	KN 15217	Drahe IX	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,22 / -	148 / -	-	-	T
11	KN 16216	Drahe X	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	4,92 / Obszar górniczy Drahe X 1,99	1 963 / 1 366	40	Nr DIS-III.7422.5.2014 ważna do 30.06.2044	E
12	KN 19138	Drahe-Bohoniki	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	76,62 / -	37 322 / -	-	-	R
13	KN 4459	Geniusze	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	14,50 / -	2 075 / -	-	-	R
14	KN 7649	Geniusze II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	10,23 / Obszar górniczy Geniusze II - Pole A 8,88 Geniusze II - Pole B + C 3,80	1 029 / 1 029	-	Nr DIS.III.7512/ 61/08 ważna do 31.08.2029	T
15	KN 8065	Geniusze III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	20,40 / -	556 / -	-	-	Z
16	KN 8437	Geniusze IV	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	10,67 / Obszar górniczy Geniusze IV/1 11,63	1 107 / 1 589	382	Nr DIT.III.7422. 12.2015 ważna do 31.08.2045	E

P R O J E K T

17	KN 8616	Geniusze V	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	2,79 / Obszar górniczy Geniusze V 2,79	272 / 272	42	Nr ROŚ.VI-7412 /II/88/01 ważna do 31.07.2036	E
18	KN 15317	Geniusze VI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,82 / Obszar górniczy Geniusze VI - Pole A 0,99	487 / -	38	Nr OŚA-IV.6522.3 .2017.DŁ ważna do 30.06.2037	E
19	KN 16619	Geniusze VII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,98 / Obszar górniczy Geniusze VII 1,98	373 / -	16	Nr OŚ.6522.2.4.2013 ważna do 26.11.2022	E
20	KN 18965	Geniusze VIII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,91 / Obszar górniczy Geniusze VIII 1,90	500 / -	-	Nr DIT-III.7422.29 .2018 ważna do 31.12.2028	E
21	KN 15051	Gliniszcz Wielkie	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,92 / Obszar górniczy Gliniszcz Wielkie 19,2	273 / -	-	Nr OŚ.6522.2.3.2011 ważna do 31.07.2023	T
22	KN 18668	Gliniszcz Wielkie II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	5,86 / Obszar górniczy Gliniszcz Wielkie II 7,09	1 544 / -	-	Nr DIT-III.7422.35. 2017 ważna do 30.11.2047	R
23	KN 10747	Hało	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,33 / Obszar górniczy Hało 13,3	127 / -	-	Nr OŚ.7512/01/07 ważna do 31.03.2027	T
24	KN 4458	Janowszczyzna	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	58,76 / -	8 315 / -	-	-	P
25	KN 9450	Janowszczyzna II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	10,55 / Obszar górniczy Janowszczyzna II - pole A + B 7,85 Janowszczyzna II - pole C 0,98 Janowszczyzna II - pole D 7,43 Janowszczyzna II - pole E 1,15	2 010 / -	84	Nr DIT-III.7422.3.2018 ważna do 30.06.2037	E
26	KN 12322	Janowszczyzna III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	12,14 / Obszar górniczy Janowszczyzna IIIb 8,77 Janowszczyzna IIIa 3,47	1 048 / 917	55	Nr DIS-III.7422.2.204.2012 ważna do 31.05.2032	E
27	KN 13577	Janowszczyzna IV	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	26,65 / Obszar górniczy Janowszczyzna IV - pole A 13 97	4 407 / 1 861	-	Nr DIT-III.7422.45.2017 ważna do 30.06.2037	E
28	KN 13578	Janowszczyzna V	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	0,92 / Obszar górniczy Janowszczyzna V 0,56	221 / -	35	Nr OŚ.7512/03/09 ważna do 11.01.2025	E

P R O J E K T

29	KN 14674	Janowszczyzna VI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,99 / Obszar górniczy Janowszczyzna VI 1,99	268 / -	36	Nr OŚ.7512/09/10 ważna do 25.01.2026	E
30	KN 15500	Janowszczyzna VII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	9,98 / Obszar górniczy Janowszczyzna VII - pole A + B 5,88 Janowszczyzna VII - pole D 2,30 Janowszczyzna VII - pole C 1,69	1 989 / 283	190	Nr DIS-III.7422.2.209.2012 ważna do 31.12.2027	E
31	KN 15321	Janowszczyzna VIII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,58 / Obszar górniczy Janowszczyzna VIII 1,89	231 / -	5	Nr OŚ.6522.2.9.2012 ważna do 09.11.2026	E
32	KN 16452	Janowszczyzna X	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	14,94 / Obszar górniczy Janowszczyzna X/2 - pole A 2,65 Janowszczyzna X/2 - pole B 1,31 Janowszczyzna X/3 - pole C 4,13 Janowszczyzna X/3 - pole D 8,36	3 166 / 714	113	Nr DIS-III.7422.3.2014 ważna do 30.04.2039 Nr DIT-III.7422,48,2018 ważna do 31.12.2038	E
33	KN 5218	Kamionka-Drahle	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	86,74 / -	36 996 / -	-	-	P
34	KN 11350	Kamionka-Drahle 1	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	111,46 / Obszar górniczy Kamionka- Drahle 1 108,21	63 354 / -	-	Nr DIS.III.7512-151/09 ważna do 30.06.2030	T
35	KN 11688	Kamionka-Drahle 2	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	47,83 / Obszar górniczy Kamionka- Drahle 2B 45,00	20 010 / 17 831	-	Nr DIS-III.7422.2.168. 2010/2012 ważna do 30.09.2030	T
36	KN 17500	Kamionka Stara	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	4,04 / -	2 087 / -	-	-	R
37	KN 14673	Podkamionka II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,99 / Obszar górniczy Podkamionka II 1,99	126 / 1	11	Nr OŚ.6522.2.2.2012 ważna do 28.03.2027	E
38	KN 14966	Podkamionka III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	5,75 / Obszar górniczy Podkamionka III 5,74	900 / 900	110	Nr DIS-III.7422.2.199.2012 ważna do 30.06.2027	E
39	KN 16725	Podkamionka V	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,95 / Obszar górniczy Podkamionka V 2,55	300 / -	28	Nr OŚ.6522.2.6.2013 ważna do 31.08.2028	E
40	KN 16976	Podkamionka VI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	4,01 / Obszar górniczy Podkamionka VI 5,59	552 / 552	76	Nr DIS-III.7422.2.6.2014 ważna do 30.04.2034	E

P R O J E K T

41	KN 17421	Podkamionka VII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,91 / -	tylko pzb. / -	-	-	R
42	KN 5205	Starowlany	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	114,05 (częściowo poza granicami gminy Sokółka) / -	33 342 / -	-	-	P
43	KN 5895	Zadworzany II	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	471,76 / -	18 967 / -	-	-	P
44	KN 5894	Zadworzany III	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	55,28 / Obszar górniczy Zadworzany III 72,40	20 648 / 20 256	-	Nr 32/99 ważna do 17.09.2029	T
45	KN 11087	Zadworzany IV	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	7,64 / -	4 127 / -	-	-	R
46	KN 13503	Zadworzany V	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	17 57 / -	7 720 / -	-	-	R
47	KN 11702	Zadworzany VI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,37 / Obszar górniczy Zadworzany VI 1,62	418 / -	-	Nr OŚ.7512/08/08 ważna do 15.12.2023	T
48	KN 16242	Malawicze Dolne	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	1,93 / -	534 / -	-	-	R
49	KN 19308	Podkamionka VIII	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	3,21 / -	882 / -	-	-	R
50	KN 19586	Janowszczyzna XI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	7,62 / -	20 19 / -	-	-	R
51	KN 19912	Drahe XI	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	18,84 / -	6 324 / -	-	-	R
52	KN 19714	Janowszczyzna IV - pole A	Kruszywa naturalne – piaski i żwiry	13,69 / -	3 514 / -	-	-	R

13.2. Wody powierzchniowe⁴⁶

Teren gminy w 79% leży w zlewni Narwi i w 21% w zlewni Niemna. Głównymi odbiornikami wód są rzeki Sokółka i Łosośna.

Rzeka Sokółka jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Supraśli. Źródła znajdują się na południowy zachód od wsi Szyszki. Sokółka rozpoczyna swój bieg w punkcie połączenia wód cieków Kładziewo i Poganica. Długość rzeki wynosi 54 km. Na całej swej długości posiada charakter rzeki typowo nizinnej o stosunkowo niewielkim spadku i niewielkiej prędkości przepływu wody. Na znacznym odcinku w biegu środkowym i dolnym przepływa przez zwarte obszary leśne Puszczy Knyszyńskiej. W górnym i dolnym, biegu koryto rzeki dość silnie meandruje. Dopływami Sokółki na terenie gminy są Kładziewo, Poganica, Jałówka, Kamionka, Korzenicha i Migówka. Dużą powierzchnię zlewni zajmują lasy Puszczy Knyszyńskiej, stąd też wszelkie zmiany stosunków wodnych w obrębie zlewni mogą wywrzeć

⁴⁶ Na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013

wyraźny wpływ na ekosystem leśny, podlegający szczególnej ochronie ze względu na swoje unikalne walory przyrodnicze.

Łosośna to rzeka II rzędu o długości 46 km (w tym 24 km w granicach Polski i 22 na Białorusi, gdzie wpada do Niemna), swój początek bierze w pobliżu wsi Maławicze Dolne. Jej spadek wynosi ok. 75 m, ma bardzo silny prąd i twarde piaszczysto-kamienne i żwirowe dno, bieg jest bardzo kręty i silnie meandrujący z licznymi tamami bobrowymi. Łosośna na całej długości stanowi krainę pstrąga. Dopływem Łosośny na terenie gminy jest Przerwa. Na obszarze gminy znajdują się 3 większe zbiorniki wodne - zalew sokólski, stawy rybne w Kuryłach i zbiornik na terenach poeksploatacyjnych w Kundzinie oraz nieliczne oczka wodne, głównie w gospodarstwach.

Zbiornik w Kundzinie to kompleks 3 stawów będących pozostałością po dawnej żwirowni. Eksploatacja odbywała się kilka lat temu jedynie na największym zbiorniku, dwa mniejsze są znacznie płytsze i już częściowo zarośnięte. Wody zbiorników są czyste i dobrze natlenione, w różnych okresach łowiono tu karpi, szczupaków i okoni, występuje też karaś, płoć, węgorz. W największym ze zbiorników w Kundzinie szkolą się również nurkowice – średnia głębokość zbiornika wynosi 15 m, a maksymalna – 25 m. Powierzchnia lustra wody największego ze zbiorników wynosi ok. 10 ha.

Zalew Sokólski powstał w czasie okupacji hitlerowskiej. Jest to akwen o powierzchni 20 ha, jest płytki – w najgłębszym miejscu ma 2,5 m, przez co łatwo ulega nagrzaniu i zanieczyszczeniu. Zalew pełni funkcje: retencyjną, turystyczną, ekologiczną i przeciwpowodziową.

Prowadzone zabiegi melioracyjne w ostatnich dziesięcioleciach, nastawione były głównie na powiększanie areалу produkcji rolniczej, na szybkie odprowadzanie wody, osuszanie i odzyskiwanie gruntów. Z krajobrazu zniknęło wiele naturalnych cieków zastąpionych rurociągami drenarskimi i prostymi kanałami, zniknęły oczka wodne i zadrzewienia śródpolne. Zaburzona została zdolność do naturalnego retencjonowania wody.

13.3. Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Zgodnie z przyjętą przez Unię Europejską Ramową Dyrektywą Wodną, wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód (JCWP), tj. na jednostki, dla których są prowadzone analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno-środowiskowe.

Zestawienie rzecznych jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 11 Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy Sokółka

kod JCWP	Nazwa	Opis	Status	Aktualny	Ocena ryzyka	Cel środowiskowy
----------	-------	------	--------	----------	--------------	------------------

P R O J E K T

						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
PLRW20002326162369	Sokołda od źródeł do Jałówki, z Jałówką	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW2000172616249	Kamionka	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW200024261629	Sokołda od Jałówki do ujścia	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW2000232616252	Dopływ spod Lipiny	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry	dobry
PLRW2000232616254	Korzenicha (Karaniha)	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW2000232616272	Kowoszówka	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW200023261626	Migówka	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW2000172624469	Kumiałka od źródeł do Kamionki	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
PLRW20001726161829	Słoja od źródeł do Starzynki, ze Starzynką	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry	dobry
RW80001763271	Łosośna od źródeł do granicy państwa	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Niemna	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	dobry	dobry

RW8000176281	Odła	zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Niemna	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry	dobry
--------------	------	---	---------------------	-----	--------------	-------	-------

Wymienione jednolite części wód powierzchniowych (z wyjątkiem JCWP na obszarze dorzecza Niemna) znajdują się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Cele środowiskowe dla jednolitych części wód ustalone zostały w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są narzędziem polityki wodnej w Polsce, a ich opracowanie wynika z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej. Stanowią podstawę podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz określają zasady gospodarowania wodami w trakcie 6-letniego cyklu planistycznego. Cele środowiskowe dla części wód zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, według rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

13.4. Wody podziemne⁴⁷

Zasoby wód podziemnych na terenie całego województwa podlaskiego są niewielkie. Szacuje się, że stanowią zaledwie ok. 4% zasobów krajowych. Głównym użytkowym poziomem są wody czwartorzędowe związane z utworami piaszczystymi i żwirowymi zalegającymi pod powierzchnią terenu na głębokości 10–40 m. Wodonośność mierzona potencjalną wydajnością typowego otworu studziennego na obszarze gminy jest zmienna i wynosi średnio 60–120 m³/h. Wody podziemne są potencjalnie zagrożone zanieczyszczeniami pochodzącymi z powierzchni terenu, głównie z powodu braku pełnej izolacji gruntami nieprzepuszczalnymi.

Na terenie gminy Sokółka badania czystości wód podziemnych prowadzone są w punkcie pomiarowym w Sokółce. Ocena jakości wód dokonywana jest zgodnie z „Klasyfikacją jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska”. Wyniki badań świadczą

⁴⁷ Na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru Gminy Sokółka, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2013; <https://polska.e-mapa.net/>

o tym, że na terenie gminy Sokółka występują wody podziemne najwyższej jakości, jednakże okresowo pojawiają się niewielkie wahania jakości kwalifikujące wodę do klasy Ia lub Ib.

Na terenie gminy Sokółka nie występuje Główny Zbiornik Wody Podziemnej. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (głównie czwartorzędowych) w mieście i gminie Sokółka wynosiły 530 m³/h.

W granicach gminy występują grunty, na których wody gruntowe zalegają płycej niż 2,5 m p.p.t. – są to przede wszystkim doliny rzek i cieków, tereny podmokłe i zabagnione. W okresie wysokich stanów wód powierzchniowych lub okresach roztopów wiosennych grunty te pokrywa woda lub poziom wód gruntowych znacznie się podnosi.

Obszar gminy zlokalizowany jest w obrębie 3 jednostek Jednolitych Części Wód Podziemnych. Zestawienie rzecznych jednostek zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 12 Zestawienie Jednolitych Części Wód Podziemnych na terenie gminy Sokółka

Kod	Region Wodny	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW200052	Środkowej Wisły	dobry	dobry	niezagrożony
PLGW800053	Niemna	dobry	dobry	niezagrożony
PLGW200032	Środkowej Wisły	dobry	dobry	niezagrożony

13.5. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na obszarze gminy Sokółka nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

14.1. Stan systemu komunikacji

Sieć drogowa

Obsługa komunikacyjna gminy Sokółka odbywa się w oparciu o układ drogowy składający się z dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Podstawowy układ drogowy gminy stanowią:

- 1) droga krajowa nr 19 relacji granica państwa - Kuźnica - Sokółka - Białystok - Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski - Kock - Lubartów - Lublin - Kraśnik - Janów Lubelski - Nisko – Sokołów Małopolski - Rzeszów - Babica - Lutcza - Domaradz - Miejsce Piastowe – Dukla - Barwinek - granica państwa, w granicach gminy obecnie w klasie drogi głównej ruchu przyspieszonego jednak planowana jest budowa drogi w klasie drogi ekspresowej;
- 2) droga wojewódzka nr 671 relacji Sokolany – Sokoły w klasie drogi głównej,
- 3) droga wojewódzka nr 673 relacji Sokółka – Dąbrowa Białostocka - Lipsk w klasie drogi głównej, droga jest w trakcie przebudowy,
- 4) droga wojewódzka nr 674 relacji Sokółka – Krynki w klasie drogi głównej.

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego obszaru Studium są drogi gminne publiczne, niepubliczne oraz wewnętrzne. Najważniejsze drogi, które spajają układ komunikacyjny dróg wyższych kategorii, zostały oznaczone na rysunku Uwarunkowań.

Do najważniejszych problemów komunikacyjnych należy zaliczyć niezadowalający stan dróg, szczególnie na obszarach wiejskich oraz brak chodników i ścieżek rowerowych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych. Istotnym problemem jest brak obwodnicy miasta Sokółka, przez co cały ruch tranzytowy prowadzony jest przez centrum miasta.

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiej w Sokółce (stan na rok 2015) długość dróg i ulic stanowiących własność gminy wynosi 44,0 km na terenie miasta Sokółka oraz 52,9 km na obszarze wiejskim gminy. Drogi wewnętrzne i osiedlowe w mieście mają długość 4,4 km. Na obszarze miasta zlokalizowanych jest również 4,9 km dróg krajowych, 3,9 km dróg wojewódzkich oraz 6,2 km dróg powiatowych.

Na terenie miasta Sokółka funkcjonują dwie linie autobusowej komunikacji miejskiej obsługiwane przez zewnętrzne podmioty: linia nr 1 relacji ul. Białostocka - Os. Buchwałowo oraz linia nr 2 relacji Oczyszczalnia Ścieków - Os. Zielone. Obszar wiejski gminy obsługiwany jest przez komunikację autobusową.

Kolej

Przez gminę przebiegają:

- 1) linia kolejowa nr 6 relacji Zielonka - Kuźnica Białostocka - linia jednotorowa, zelektryfikowana;
- 2) linia kolejowa szerokotorowa 57S relacji Gieniusze - Kuźnica Białostocka - linia jednotorowa, nieelektryfikowana;
- 3) linia kolejowa nr 40 relacji Sokółka - Suwałki - linia jednotorowa, nieelektryfikowana;
- 4) linia kolejowa nr 922 relacji Sokółka - Bułowo (terminal paliw);
- 5) linia kolejowa nr 923 relacji Bułowo (terminal paliw) - Bułowo Wschód.

Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa w Sokółce oraz przystanki kolejowe w Gieniuszach, Gliniszczach, Kundzinie, Rozedrance. Ponadto w Gieniuszach zlokalizowana dawniej była stacja towarowa.

Zgodnie z Koncepcją Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego linia kolejowa nr 6 ma zostać zmodernizowana i przystosowana do prędkości 100-120 km/h.

Na terenie gminy zlokalizowane są również dwie czynne bocznice kolejowe prowadzące do zakładów górniczych w Drahlach i Zadworzanach.

14.2. Zaopatrzenie w wodę

Na koniec 2017 r. długość sieci wodociągowej na terenie gminy Sokółka wynosiła 199,8 km, w tym w mieście 64,3 km, a na obszarach wiejskich 135,5 km. Łączna długość przyłączy wodociągowych wynosiła 91,8 km. Z wody dostarczanej z wodociągów korzysta ok. 85% mieszkańców gminy oraz 99% mieszkańców miasta Sokółka.⁴⁸

Źródłem wody są wyłącznie ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w Sokółce (4 studnie i stacja uzdatniania wody), Kamionce Starej (2 studnie), Rozedrance Starej (2 studnie) oraz Boguszach (1 studnia). Dobra jakość ujmowanej wody surowej pozwala na jej bezpośrednie podawanie do sieci wodociągowej.

14.3. Odprowadzanie ścieków

Na koniec 2017 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej (bez przyłączy) na terenie gminy Sokółka wynosiła ok. 58,6 km. Wskaźnik skanalizowania miasta Sokółka wynosi ok. 90%.⁴⁹

Ścieki z kanalizacji miejskiej odprowadzone są przy pomocy 9 przepompowni do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków zlokalizowanej przy ul. Targowej 15. Oczyszczalnia pracuje w technologii mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Przepustowość obiektu wynosi 6 000 m³/dobę. Odbiornikiem ścieków

⁴⁸ Na podstawie danych MPWIK Sp. z o.o. w Sokółce

⁴⁹ Na podstawie danych MPWIK Sp. z o.o. w Sokółce

jest rzeka Sokołda. Ponadto na terenie miasta zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków przemysłowych zlokalizowana przy ul. Białostockiej 131 o przepustowości 600 m³/dobę.

14.4. System elektroenergetyczny

Głównego Punktu Zasilania (GZP) zlokalizowany jest w Sokółce przy ul. Mariańskiej (SE Sokółka 110/15 kV). GPZ zasilany jest napowietrzną linią 110 kV relacji Czarna Białostocka - "Polanka" - Sokółka - Dąbrowa Białostocka. Sieci dystrybucyjne tworzą linie średniego i niskiego napięcia wraz ze stacjami transformatorowymi. Sieci dystrybucyjne występują zarówno w formie linii napowietrznych, jak i podziemnych.

14.5. Gospodarowanie odpadami

Na terenie gminy Sokółka zlokalizowane jest składowisko odpadów w Karczach. Część składowiska została już zamknięta i zrekultywowana. Pozostała część jest obecnie wyłączono ze składowania odpadów z uwagi na brak uregulowania sytuacji formalno-prawnej. Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022⁵⁰ po uregulowaniu sytuacji formalno-prawnej na terenie składowiska ma powstać Regionalna Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Obecnie odpady komunalne z terenu gminy Sokółka składowane są poza granicami gminy.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany jest w Sokółce przy ul. Targowej 10.

14.6. System gazowniczy

Na obszarze gminy Sokółka nie ma zlokalizowanych przesyłowych i dystrybucyjnych sieci gazowych.

14.7. System ciepłowniczy

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy odbywa się poprzez sieć ciepłowniczą oraz za pomocą indywidualnych źródeł ciepła (w tym pochodzącego w części z odnawialnych źródeł energii).

Domy i mieszkania w mieście ogrzewane są z ciepłownia zlokalizowanej przy ul. Lotników Lewoniewskich 1, kotłowni lokalnej na Osiedlu Zielonym 3, kotłowni olejowej znajdującej się przy ul. 3 Maja 13, a ciepło rozprowadzane jest za pomocą sieci ciepłowniczej o długości około 15 km. Pozostała część mieszkań i domów w mieście, ogrzewana jest za pomocą własnych źródeł ciepła (piece węglowe, olejowe) lub na zasadzie wspomagania tradycyjnego ogrzewania odnawialnymi źródłami energii (pompy ciepła, panele fotowoltaiczne).

⁵⁰ Uchwała Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r. „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022”

Należy dążyć do wykorzystywania ekologicznych surowców energetycznych i eliminowania paliw stałych.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., zgodnie z jego ustaleniami dla gminy Sokółka zostały określone następujące zadania inwestycyjne celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- S19 granica państwa – Białystok – odcinki na terenie województwa podlaskiego - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020,
- prace na linii kolejowej nr 6 na odcinku Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020, Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (2030), Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku,
- rewitalizacja linii kolejowej nr 57 odc. Kuźnica Białostocka - Geniusze - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020, Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (2030), Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku,
- rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni ścieków w Sokółce - zadanie inwestycyjne umieszczone w Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych,
- instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (część mechaniczna i biologiczna MBP) - zadanie inwestycyjne umieszczone w Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022,
- odbudowa koryta rzeki Sokoła w km 12+816÷42+726 wraz z budowlami - zadanie inwestycyjne umieszczone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Dąbrowa Białostocka - Sokółka - zadanie inwestycyjne umieszczone Planie Rozwoju PGE Dystrybucja Oddział Białystok 2017 - 2022,
- modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Sokółka – „Polanka” Czarna Białostocka - zadanie inwestycyjne umieszczone Planie Rozwoju PGE Dystrybucja Oddział Białystok 2017 - 2022.

16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Obszar miasta i gminy Sokółka nie został objęty mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, które zostały opracowane w ramach projektu "Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK) przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB - Centra Modelowania Powodzi i Suszy w Gdyni, Poznaniu, Krakowie i we Wrocławiu. Dla obszaru gminy nie były również sporządzane studia ochrony przeciwpowodziowej.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich (RZGW).

Część III

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Spis treści:

1. Cele polityki przestrzennej gminy	- 4 -
2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	- 6 -
3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy	- 10 -
3.1. MU – obszary zabudowy o charakterze miejskim.....	- 11 -
3.2. MN – obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.....	- 13 -
3.3. MZ – obszary zabudowy o charakterze wiejskim.....	- 14 -
3.4. U – obszary zabudowy usługowej	- 15 -
3.5. UP – obszary usług publicznych	- 16 -
3.6. UT – obszary usług turystyki	- 16 -
3.7. US – obszary usług sportu i rekreacji	- 17 -
3.8. PU, PUp – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług)	- 17 -
3.9. P – obszary bazy paliw	- 18 -
3.10. PG – obszary i tereny górnicze	- 18 -
3.11. R – obszary rolnicze	- 19 -
3.12. RU – obszary obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich	- 20 -
3.13. ZL – lasy	- 20 -
3.14. ZD - ogrody działkowe	- 21 -
3.15. ZC – cmentarze	- 21 -
3.16. ZCn – cmentarze - zamknięte	- 21 -
3.17. WS – wody powierzchniowe śródlądowe	- 21 -
3.18. E – obszary infrastruktury technicznej - elektroenergetyka	- 22 -
3.19. G – obszary infrastruktury technicznej - gazownictwo	- 22 -
3.20. W – obszary infrastruktury technicznej - wodociągi	- 22 -
3.21. K – obszary infrastruktury technicznej - kanalizacja.....	- 23 -
3.22. C – obszary infrastruktury technicznej - ciepłownictwo	- 23 -
3.23. O – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami.....	- 23 -
3.24. Oz – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami - zamknięte składowisko odpadów	- 23 -
3.25. KDS – droga publiczna klasy ekspresowej - wariant preferowany.....	- 24 -

3.26.	KDGP – drogi publiczne klasy głównej ruchu przyspieszonego	- 24 -
3.27.	KDG – drogi publiczne klasy głównej.....	- 24 -
3.28.	KDZ – drogi publiczne klasy zbiorczej	- 24 -
3.29.	KK – obszary kolei.....	- 25 -
3.30.	KK/PUp – obszary kolei i aktywności gospodarczej	- 25 -
4.	Klauzule Generalne	- 27 -
5.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	- 29 -
5.1.	Podstawowe kierunki ochrony środowiska przyrodniczego	- 29 -
5.2.	Obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych.....	- 30 -
5.2.1.	Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług".....	- 30 -
5.2.2.	Rezerwat Przyrody "Budzisk"	- 30 -
5.2.3.	Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego	- 30 -
5.2.4.	Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie"	- 31 -
5.2.5.	Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 i Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006.....	- 31 -
5.2.6.	Pomniki przyrody	- 31 -
5.2.7.	Lasy ochronne	- 31 -
5.2.8.	Stanowiska roślin i zwierząt chronionych.....	- 31 -
5.2.9.	Udokumentowane złoża kopalin	- 31 -
5.3.	Obszary powiązań systemu ekologicznego.....	- 32 -
5.4.	Zasady ochrony środowiska i jego zasobów.....	- 32 -
5.5.	Zasady ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.....	- 33 -
5.6.	Obszary proponowane do objęcia ochroną krajobrazową.....	- 34 -
6.	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	- 35 -
6.1.	Zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków	- 35 -
6.2.	Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej.....	- 36 -
6.3.	Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków	- 36 -
6.4.	Park Kulturowy Bohoniki	- 37 -
6.5.	Stanowiska archeologiczne	- 37 -
7.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	- 39 -
7.1.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji.....	- 39 -
7.1.1.	Podstawowy układ drogowy	- 39 -
7.1.2.	Uzupełniający układ drogowy	- 41 -
7.1.3.	Parkowanie i miejsca postojowe	- 41 -
7.1.4.	Ruch pieszy i rowerowy	- 42 -
7.1.5.	Komunikacja kolejowa.....	- 42 -
7.1.6.	Transport publiczny.....	- 43 -
7.2.	Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	- 43 -
7.2.1.	Gospodarka wodno-ściekowa	- 44 -
7.2.2.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	- 44 -
7.2.3.	Zaopatrzenie w gaz.....	- 45 -
7.2.4.	Telekomunikacja	- 45 -
7.2.5.	Gospodarka odpadami.....	- 45 -
7.2.6.	Zaopatrzenie w ciepło	- 46 -

8. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.....	47 -
8.1. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	47 -
8.2. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów o których mowa w art. 48 ust. 1	- 47 -
9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.....	49 -
9.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.....	49 -
9.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości....	49 -
9.3. Obszary przestrzeni publicznej.....	49 -
10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.....	50 -
10.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	50 -
10.2. Obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	57 -
11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	57 -
12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.....	58 -
12.1. Obszary zagrożenia powodzią	58 -
12.2. Obszary osuwania się mas ziemnych.....	58 -
13. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny....	58 -
14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej	58 -
15. Obszary wymagające przekształceń, rekultywacji lub remediacji	59 -
16. Obszary zdegradowane.....	59 -
17. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.....	59 -
18. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie	60 -
19. Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu	61 -
20. Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.....	61 -

Spis tabel:

Tabela 1 Minimalna liczba miejsc postojowych w zależności od funkcji terenu.....	41 -
--	------

1. Cele polityki przestrzennej gminy

Cele strategiczne gminy Sokółka określone zostały w „Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Sokółka na lata 2016-2020”, przyjętym uchwałą nr XXXIII/216/16 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 czerwca 2016 r.:

- Cel strategiczny A - Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.
- Cel strategiczny B - Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców.
- Cel strategiczny C - Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej.
- Cel strategiczny D - Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych.

Strategiczne Programy Gospodarcze służące realizacji założonych celów zostały przytoczone w części UWARUNKOWANIA.

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Sokółka jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne, jakimi są zmniejszanie się liczby mieszkańców i zjawisko „starzenia się gminy”.

Podstawowymi celami realizacji planu na terenie Gminy Sokółka są:

- zwiększenie poziomu inwestycji;
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej;
- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców;
- poprawa warunków życia mieszkańców.

Osiągnięcie celów podstawowych możliwe będzie tylko przez realizację celów cząstkowych:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej do wszystkich terenów gminy przez poprawę jakości dróg gminnych;
- zwiększenie stopnia zwodociągowania i skanalizowania gminy;

- wprowadzenie kompleksowej gospodarki odpadami połączonej z systemem selektywnej zbiórki surowców wtórnych "u źródeł";
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów przez rozbudowę uzbrojenia technicznego;
- poprawę podstawowej infrastruktury społecznej;
- poprawę infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej.

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono w szczególności:

- Zasady określone w "Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030";
- Ustalenia wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Ustalenia wynikające z obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka;
- Ustaleń obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego;
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Sokółka na lata 2016-2020;
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sokółka.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie którego powinna być prowadzona polityka i strategia działań, przede wszystkim w sferze zagospodarowania przestrzennego, a także w sferze społeczno-gospodarczej i ekologicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno-przestrzennego. W przypadku istotnych zmian uwarunkowań lub dokonania znaczących odstępstw od ustaleń niniejszego Studium, należy przystąpić do kolejnych jego aktualizacji.

2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy wskazano w oparciu o:

- aktualny stan zagospodarowania;
- obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;
- obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego;
- warunki fizjograficzne;
- warunki dostępności komunikacyjnej;
- konieczność ochrony wartości środowiska przyrodniczego;
- konieczność ochrony wartości środowiska kulturowego oraz ochrony krajobrazu;
- rejony występowania gleb najsłabszych oraz zdegradowanych (ograniczenie inwestowania na glebach o wyższych klasach bonitacyjnych);
- rejony największego zainteresowania inwestorów.

Z uwagi na uwarunkowania środowiska, uwarunkowania społeczno – demograficzne i pełnione przez nie funkcje, jak również przeprowadzone analizy (ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, demograficzne), przy uwzględnieniu możliwości budżetowych gminy Sokółka, proponowane zmiany koncentrują się przede wszystkim w następujących kierunkach:

- rozwój terenów inwestycyjnych, w tym dla aktywności o charakterze podnadlokalnym, wynikającym z przygranicznego położenia gminy;
- polepszenie standardu życia mieszkańców gminy, m.in. poprzez systematyczne polepszanie warunków mieszkaniowych, zapewnienie większej ilości miejsc pracy, stopniowe podnoszenie jakości i zakresu usług, w tym usług związanych z rekreacją i wypoczynkiem;
- wielofunkcyjny rozwój miasta i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości wprowadzenia funkcji związanych z rekreacją i turystyką;
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo i otwartych przed zainwestowaniem;
- ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym charakterystycznych cech zabudowy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem kierunkowym, określającym kierunki rozwoju gminy na kolejne 30 lat, tj. na lata 2019 - 2049. Wyznaczone obszary lokalizowania poszczególnych funkcji w tymże dokumencie określają

kierunek rozwoju, a w swoich granicach mieszczą nie tylko wskazaną funkcję zabudowy, ale również elementy niezbędne do funkcjonowania takiego terenu, tj. przede wszystkim obszary związane z komunikacją (drogi, parkingi i garaże, ciągi piesze, miejsca postojowe stałe i czasowe itp.), jak również różnego rodzaju tereny zielone (skwery, parki, place zabaw dla dzieci, ogrody dziecięce, tereny wypoczynku osiedlowego, zieleń niska i wysoka) oraz infrastrukturę techniczną niezbędną do funkcjonowania tego terenu.

Dla każdego obszaru wyznaczonego w Studium został określony katalog przeznaczeń. Należy zatem przyjąć, że obszary oznaczone na rysunku "kierunków" stanowią tzw. "tereny brutto" danej jednostki wraz z elementami towarzyszącymi, o których mowa powyżej. Szczegółowy podział w ramach danego obszaru na poszczególne przeznaczenia następuje w drodze miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Obszary wskazane w Studium, uwzględniają bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w części dotyczącej uwarunkowań, przy jednoczesnym uwzględnieniu:

- lokalizacji urządzeń, obiektów i terenów towarzyszących danej funkcji (tzw. teren brutto);
- przeciętnych wskaźników urbanistycznych przyjętych dla poszczególnych terenów;
- kierunków rozwoju miasta opisanych w początkowej części niniejszego rozdziału;
- perspektywy 30 lat, dla których został przewidziany rozwój gminy w niniejszym studium, tj. okres od 2019 r. do 2049 r.;
- niepewności procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania do wyników analizy nie więcej niż o 30%.

Kierunki oraz wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów zostały opracowane przy uwzględnieniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w części dotyczącej uwarunkowań. Na potrzeby bilansowania przyjęto, iż wskaźniki określone w studium mają charakter wartości granicznych, które powinny być ustalane w skrajnych przypadkach. Posługiwano się wartością przeciętną, a przeciętne wartości poszczególnych wskaźników powinny być niższe/wyższe, w zależności od charakteru danego wskaźnika, tj. jeżeli wskaźnik określa wartość maksymalną, to przeciętna wartość tego wskaźnika będzie niższa, a jeżeli wskaźnik określa wartość minimalną, to przeciętna wartość tego wskaźnika będzie wyższa. Nie przyjmowano do obliczeń bilansowych granicznych wartości wskaźników urbanistycznych, ustalonych w części "kierunki".

Powierzchnie użytkowe zabudowy z podziałem na funkcje określone w części "uwarunkowania" bilansują się odpowiednio:

- dla funkcji mieszkalnej w części w obszarach: zabudowy o charakterze miejskim (MU), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN), obszary zabudowy o charakterze wiejskim (MZ);
- dla funkcji usługowej w obszarach: zabudowy usługowej (U), usług publicznych (UP), usług sportu i rekreacji (US) oraz w części w obszarach aktywności gospodarczej (PU, PUp, KK/PUp), zabudowy o charakterze miejskim (MU), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN), zabudowy o charakterze wiejskim (MZ);
- dla funkcji produkcyjnej w części w obszarach aktywności gospodarczej (PU, PUp, KK/PUp);
- dla funkcji aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym w obszarach aktywności gospodarczej (PUp, KK/PUp) i obszarach usług turystyki (UT);

Pozostałe funkcje terenu, na których możliwa jest zabudowa, zgodnie z ustaleniami studium pełnią funkcję uzupełniającą w stosunku do wyżej wymienionych. Zostały wyznaczone na podstawie przepisów prawa, innych istotnych dokumentów stanowiących o zasadach funkcjonowania danego terenu oraz w oparciu o dodatkowe analizy wykonywane w indywidualnych przypadkach.

W Studium określono rejony lokalizowania poszczególnych funkcji:

MU – obszary zabudowy o charakterze miejskim,

MN – obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

MZ – obszary zabudowy o charakterze wiejskim,

U – obszary zabudowy usługowej,

UP – obszary usług publicznych,

UT – obszary usług turystyki,

US – obszary usług sportu i rekreacji,

PU, PUp – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług),

P – obszary bazy paliw,

PG – obszary i tereny górnicze,

R – obszary rolnicze,

RU – obszary obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich,

ZL – lasy,

ZD – obszary ogrodów działkowych,

ZC – cmentarze,
ZCn – cmentarze - zamknięte,
WS – wody powierzchniowe śródlądowe,
E – obszary infrastruktury technicznej – elektroenergetyka,
G – obszary infrastruktury technicznej – gazownictwo,
W – obszary infrastruktury technicznej – wodociągi,
K – obszary infrastruktury technicznej – kanalizacja,
C – obszary infrastruktury technicznej - ciepłownictwo,
O - obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami,
Oz - obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami - zamknięte składowisko odpadów,
T – obszary infrastruktury technicznej - telekomunikacja,
KDS – droga publiczna klasy ekspresowej – wariant preferowany,
KDGP – droga publiczna klasy głównej ruchu przyspieszonego,
KDG – droga publiczna klasy głównej,
KDZ – droga publiczna klasy zbiorczej,
KK – obszary kolei,
KK/PUp – obszary kolei i aktywności gospodarczej.

W Studium nie zawarto ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego (art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - w części dot. audytu) ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego dla województwa podlaskiego.

3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Przyjęte w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego wiążą się z określonymi standardami urbanistycznymi, stanowiącymi miarę jakości przestrzeni otwartej i zurbanizowanej. Określone w Studium parametry i wskaźniki urbanistyczne stanowią wartości nieprzekraczalne. Zaleca się, aby jako wytyczną dla sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjmować parametry i wskaźniki urbanistyczne większe w zakresie wielkości działek budowlanych oraz powierzchni biologicznie czynnej i mniejsze w zakresie intensywności wykorzystania terenu.

Użyte w niniejszym Studium określenia i pojęcia, na potrzeby niniejszego dokumentu należy rozumieć w następujący sposób:

- urządzenia towarzyszące – ciągi piesze, miejsca postojowe stałe i czasowe, urządzenia budowlane, budynki gospodarcze i higieniczno-sanitarne oraz obiekty małej architektury;
- zieleń - skwery, parki, place zabaw dla dzieci, boiska, ogrody dziecięce, tereny wypoczynku osiedlowego, zieleń niska i wysoka;
- powierzchnia zabudowy – powierzchnia terenu zajęta przez budynek w stanie wykończonym, liczona w rzucie przyziemia mierzonego na wysokości 1,0 m;
- urządzenia infrastruktury technicznej - zlokalizowane pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewody, urządzenia i obiekty wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, elektryczne, gazowe, telekomunikacyjne i inne niezbędne do obsługi terenu;
- usługi turystyki: hotele, pensjonaty, domy wypoczynkowe, apartamenty na wynajem, campingi, budynki rekreacji indywidualnej oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym;
- usługi komercyjne – należy przez to rozumieć wszystkie usługi służące zaspokojeniu potrzeb ludności, nastawione na zysk.

Ze względu na skalę opracowania rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę zasięgu poszczególnych funkcji do granic własności nieruchomości oraz ze względu na uwarunkowania lokalne, jak również dopuszczalna jest korekta parametrów i wskaźników urbanistycznych, zgodnie z klauzulami generalnymi zawartymi na **stronie 27** niniejszego opracowania. Dla terenów, dla których uchwalone są akty prawa

miejscowego dopuszcza się zachowanie wszelkich parametrów określonych w ww. aktach oraz dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania o parametrach wyznaczonych w dokumentach planistycznych.

Należy jednak zaznaczyć, iż zainwestowanie powinno uwzględniać wszelkie zasady i ograniczenia wynikające z aktualnych przepisów prawa, a w szczególności z zakresu:

- ochrony środowiska i przyrody;
- ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego;
- ochrony przeciwpowodziowej;
- infrastruktury technicznej;
- systemów komunikacji drogowej, kolejowej;
- przeszkód lotniczych.

Na obszarze gminy występują trzy zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- BARTER Sp. z o.o., 15-281 Białystok, ul. Legionowa 28, SAGA oddział w Sokółce, Sokółka, ul. Oś. Buchwałowo 2,
- PKN ORLEN S.A., 09-411 Płock, ul. Chemików 7, Terminal Paliw w Sokółce BP21, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo,
- ORLEN PALIWA Sp. z o.o., 09-411 Płock, ul. Zglenickiego 44. Terminal LPG ORLEN PALIWA Sp. z o.o. w Sokółce, 16-100 Sokółka, Oś. Buchwałowo 1,

oznaczone na rysunkach Studium. Dla zakładów sporządzono Zewnętrzne Plany Operacyjno-Ratunkowe, w których określono strefy oddziaływania skutków promieniowania cieplnego i fali nadciśnieniowej.

Studium przyjmuje następujące kierunki i wskaźniki zagospodarowania terenów oraz użytkowania terenów dla poszczególnych funkcji:

3.1. MU – obszary zabudowy o charakterze miejskim

Obszary istniejącej oraz projektowanej zabudowy wielofunkcyjnej mieszkaniowo- usługowej w tym: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna; usługi publiczne i komercyjne o charakterze centrotwórczym w szczególności: handel, gastronomia, rozrywka, obsługa finansowa, obsługa ruchu turystycznego, drobne usługi bytowe, kultura, zdrowie, opieka społeczna, administracja; usługi turystyki, sport i rekreacja i inne wraz z niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami, w tym wielostanowiskowymi i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się nieuciążliwą produkcję z wykluczeniem dużych obiektów przemysłowych, magazynowych i składowych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) należy dostosować charakter usług do historycznej (istniejącej) zabudowy;
- 2) należy sytuować usługi w parterach budynków;
- 3) sytuowanie usług w osobnych budynkach pod warunkiem dostosowania formy budynku do charakteru zabudowy istniejącej;
- 4) należy eliminować usługi uciążliwe, stacje paliw i obiekty handlu hurtowego;
- 5) należy eliminować substandardową zabudowę gospodarczą i garażową;
- 6) wszystkie przyszłe inwestycje muszą uznać priorytet ochrony terenów mieszkaniowo-usługowych, uciążliwość obiektów i urządzeń (hałas, emisja spalin itp.) nie może przekraczać dopuszczalnych norm na granicy działki zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 7) na terenie objętym ochroną konserwatorską obowiązuje prowadzenie działań inwestycyjnych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 8) obowiązuje zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej i usługowej, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego;
- 9) w przypadku lokalizacji funkcji towarzyszących obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 10) obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru kolejowego;
- 11) na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej pierwszą linię zabudowy należy kształtować w formie budynków i budowli nie podlegających ochronie akustycznej oraz jako obiekty towarzyszące: infrastruktury technicznej, miejsca postojowe, budynki gospodarcze, garaże, zieleń towarzyszącą, budowle terenowe takie jak: podjazdy, schody, rampy, mury oporowe itp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20% powierzchni działki lub terenu, przy czym w szczególnych przypadkach dopuszcza się ustalenie innej powierzchni biologicznie czynnej;
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 16 m dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej oraz nie większa niż 12 m dla pozostałej zabudowy;
- 3) dopuszcza się dominanty przestrzenne (wieże kościelne i widokowe) o wysokości nie większej niż 25 m.

3.2. MN – obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Obszary istniejącej oraz projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, istniejącej zabudowy wielorodzinnej, usług publicznych i komercyjnych, sportu i rekreacji wraz z niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się zabudowę zagrodową, która stanowić będzie uzupełnienie i kontynuację istniejącej zabudowy zagrodowej (rozbudowa istniejących siedlisk) z wykluczeniem budynków inwentarskich oraz nieuciążliwą produkcję z wykluczeniem dużych obiektów przemysłowych, magazynowych i składowych.

Poszczególne funkcje terenu mogą być realizowane na poszczególnych działkach i terenach niezależnie od siebie.

Na rysunku Kierunków wskazano obszary możliwych konfliktów przestrzennych, rozumiane jako obszary, które mogą być narażone na uciążliwości generowane przez sąsiadujące funkcje. Działania ograniczające uciążliwości należy podejmować na terenach ich występowania, oznaczonych na rysunku kierunków jako kierunki rozwiązywania konfliktów przestrzennych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami, formą materiałami i kolorystyką do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) wszystkie przyszłe inwestycje muszą uznać priorytet ochrony terenów mieszkaniowych, uciążliwość obiektów i urządzeń (hałas, emisja spalin itp.) nie może przekraczać dopuszczalnych norm na granicy działki zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 3) w przypadku lokalizacji funkcji towarzyszących obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 4) obowiązuje zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z zastrzeżeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego;
- 5) ustala się zakaz lokalizacji: usług uciążliwych, stacji paliw i obiektów handlu hurtowego;
- 6) obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru kolejowego;
- 7) na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej pierwszą linię zabudowy należy kształtować w formie budynków i budowli nie podlegających

ochronie akustycznej oraz jako obiekty towarzyszące: infrastruktury technicznej, miejsca postojowe, budynki gospodarcze, garaże, zieleń towarzyszącą, budowle terenowe takie jak: podjazdy, schody, rampy, mury oporowe itp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 40% powierzchni działki lub terenu;
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m.

3.3. MZ – obszary zabudowy o charakterze wiejskim

Obszary istniejącej oraz projektowanej zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz agroturystyki, usług komercyjnych i publicznych wraz z niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się nieuciążliwą produkcję z wykluczeniem dużych obiektów przemysłowych, magazynowych i składowych.

Poszczególne funkcje terenu mogą być realizowane na poszczególnych działkach i terenach niezależnie od siebie.

Na rysunku Kierunków wskazano obszary możliwych konfliktów przestrzennych, rozumiane jako obszary, które mogą być narażone na uciążliwości generowane przez sąsiadujące funkcje. Działania ograniczające uciążliwości należy podejmować na terenach ich występowania, oznaczonych na rysunku kierunków jako kierunki rozwiązywania konfliktów przestrzennych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) nie dopuszcza się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą oraz inwestycji z zakresu transportu kolejowego;
- 3) zaleca się eliminację substandardowej zabudowy gospodarczej i garażowej;
- 4) zakazuje się lokalizacji stacji paliw;
- 5) wszystkie przyszłe inwestycje muszą uznać priorytet ochrony terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej; uciążliwość obiektów i urządzeń (hałas, emisja spalin itp.) nie może przekraczać dopuszczalnych norm na granicy działki zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 6) w przypadku lokalizacji funkcji usługowych zaleca się wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych

- i przebywających okresowo, dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych poza granicami własności;
- 7) na terenach objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych obowiązuje prowadzenie działań inwestycyjnych, zgodnie z tymi przepisami;
 - 8) obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru kolejowego;
 - 9) na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej pierwszą linię zabudowy należy kształtować w formie budynków i budowli nie podlegających ochronie akustycznej oraz jako obiekty towarzyszące: infrastruktury technicznej, miejsca postojowe, budynki gospodarcze, garaże, zielen towarzyszącą, budowle terenowe takie jak: podjazdy, schody, rampy, mury oporowe itp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) powierzchnia zabudowy nie większa niż 40% powierzchni działki;
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 25% powierzchni działki lub terenu;
- 3) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych), przy czym na obszarze Parku Krajobrazowego wysokość zabudowy nie większa niż 10,5 m;
- 4) na obszarze Parku Krajobrazowego obowiązuje lokalizowanie zabudowy w odległości nie mniejszej niż 30 m od granicy lasu.

3.4. U – obszary zabudowy usługowej

Obszary istniejących i projektowanych usług komercyjnych wraz z niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się lokale mieszkalne dla właścicieli i obsługi, wbudowane w budynki o funkcji podstawowej, stacje paliw i myjnie samochodowe oraz usługi publiczne, z jednoczesnym wyłączeniem ich lokalizowania na obszarach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 3) obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru kolejowego.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne dla nowej zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 16 m, przy czym na obszarze Parku Krajobrazowego wysokość zabudowy nie większa niż 10,5 m;
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 15% powierzchni działki lub terenu;
- 3) na obszarze Parku Krajobrazowego obowiązuje lokalizowanie zabudowy w odległości nie mniejszej niż 30 m od granicy lasu.

3.5. UP – obszary usług publicznych

Obszary istniejących i projektowanych ważniejszych podstawowych i ponadpodstawowych usług publicznych na wydzielonych działkach związanych z: administracją, szkolnictwem, oświatą i wychowaniem, sportem i rekreacją, porządkiem publicznym, kulturą i sztuką, opieką zdrowotną i ratownictwem medycznym, obiekty związane z zaspokajaniem potrzeb religijnych, takie jak świątynie, cmentarze, domy parafialne i klasztory, kaplice oraz siedziby wspólnot wyznaniowych i inne wraz z towarzyszącą zabudową mieszkaniową (z zastrzeżeniem, iż zabudowa mieszkaniowa nie może występować samodzielnie) oraz niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się usługi komercyjne związane bezpośrednio lub pośrednio z rodzajem usług publicznych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne dla nowej zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m;
- 2) dopuszcza się dominanty przestrzenne (wieże kościelne i widokowe) o wysokości nie większej niż 25 m;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 30% powierzchni działki lub terenu.

3.6. UT – obszary usług turystyki

Obszary projektowanych usług turystyki wraz z niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się lokalizację usług sportu i rekreacji.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) obowiązuje zakaz lokalizacji usług podlegających ochronie akustycznej, np. usług rekreacji, w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru kolejowego;
- 3) na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej należy projektować usługi nie podlegające ochronie akustycznej i/lub niezbędne urządzenia towarzyszące, infrastrukturę techniczną, drogi, parkingi i zieleń.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m;
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 50% powierzchni działki lub terenu.

3.7. US – obszary usług sportu i rekreacji

Obszary istniejących oraz projektowanych usług sportu i rekreacji, w tym strzelnice, wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się usługi nieuciążliwe.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) w przypadku lokalizacji funkcji towarzyszących obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m;
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 50% powierzchni działki lub terenu.

3.8. PU, PUp – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług)

Obszary istniejącej i projektowanej aktywności gospodarczej – obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zakładów przetwórstwa spożywczego oraz usług komercyjnych wraz z urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Na obszarach oznaczonych symbolem PUp preferowana jest lokalizacja terminali przeładunkowych (składów, magazynów) związanych z obsługą ruchu kolejowego i samochodowego.

Dopuszcza się lokalizację nowych zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku występowania poważnych awarii przemysłowych wyłącznie poza granicami administracyjnymi miasta Sokółka oraz w odległości nie mniejszej niż 200 m od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się lokale mieszkalne dla właścicieli i obsługi, wbudowane w budynki o funkcji podstawowej, bocznicę kolejową, stacje paliw oraz obiekty związane z gospodarowaniem odpadami powstałymi na tym terenie w wyniku własnej produkcji (za wyjątkiem odpadów niebezpiecznych).

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 2) zaleca się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu;
- 3) na obszarach korytarzy ekologicznych zaleca się na etapie sporządzania planu miejscowego uwzględnienie ciągłości powiązań przyrodniczych.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 16 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 15% powierzchni działki lub terenu.

3.9. P – obszary bazy paliw

Obszary istniejącej bazy paliw wraz z niezbędnymi obiektami, w tym biurowymi i administracyjnymi, urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się infrastrukturę kolejową i drogową.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.10. PG – obszary i tereny górnicze

Obszary eksploatacji powierzchniowej złóż, istniejących i projektowanych terenów i obszarów górniczych wraz z niezbędnymi obiektami, w tym biurowymi i administracyjnymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, bocznicami kolejowymi i zielenią. Po zakończeniu procesu eksploatacyjnego należy zrekultywować teren, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na terenach, na których nie ma możliwości prowadzenia eksploatacji powierzchniowej złóż za zgodne z ustaleniami studium uznaje się przeznaczenie dotychczasowe. W szczególnych przypadkach możliwe wprowadzenie terenów leśnych lub zbiorników wodnych.

Dopuszcza się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu.

Na obszarach wskazanych na rysunku Kierunków, przez symbol kierunki rozwiązywania konfliktów przestrzennych, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postuluje się przyjęcie rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na obszary możliwych konfliktów przestrzennych, w tym zastosowanie zieleni izolacyjnej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne: wysokość zabudowy nie większa niż 10 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych).

3.11. R – obszary rolnicze

Istniejące obszary rolnicze rozumiane zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z wyłączeniem ogrodów działkowych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) tereny wyłączone z nowej zabudowy za wyjątkiem urządzeń infrastruktury technicznej i dróg z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania, w tym przebudowy, rozbudowy, nadbudowy i odbudowy istniejących obiektów budowlanych oraz wyznaczenie na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów pod zainwestowanie w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m, przy zachowaniu zasad i zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy jak dla obszarów MZ, o ile nie narusza to przepisów odrębnych;
- 3) obowiązuje zakaz prowadzenia ferm hodowlanych metodą bezściółkową;
- 4) dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych, w szczególności na gruntach o niskiej przydatności rolniczej, tj. na glebach o niskiej bonitacji oraz w wąwozach;
- 5) dopuszcza się bocznice kolejowe tworzące najdogodniejsze połączenie komunikacyjne obszarów i terenów górniczych z istniejącymi liniami kolejowymi i bocznicami.

3.12. RU – obszary obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich

Obszary istniejącej obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich wraz z urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) obowiązuje zakaz lokalizowania ferm zwierząt futerkowych;
- 2) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 3) zaleca się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 40% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20% powierzchni działki lub terenu.

3.13. ZL – lasy

Obszary istniejących lasów rozumianych zgodnie z przepisami ustawy o lasach.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) tereny wyłączone z zabudowy kubaturowej z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących gospodarce leśnej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 3) dopuszcza się na drogach leśnych trasy rowerowe;
- 4) obszary stanowisk archeologicznych wyłącza się spod zalesień;
- 5) dopuszcza się bocznice kolejowe tworzące najdogodniejsze połączenie komunikacyjne obszarów i terenów górniczych z istniejącymi liniami kolejowymi i bocznicami.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m, przy czym wysokość ta nie dotyczy obiektów ochrony przeciwpożarowej, dla których nie ustala się wysokości zabudowy;
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 95% powierzchni działki lub terenu.

3.14. ZD - ogrody działkowe

Istniejące obszary ogrodów działkowych rozumiane zgodnie z przepisami ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych wraz z infrastrukturą techniczną. Dopuszcza się zmianę przeznaczenia pod zieleń urządzoną.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 6 m,
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami dotyczącymi rodzinnych ogrodów działkowych.

3.15. ZC – cmentarze

Tereny istniejących i projektowanych cmentarzy. Dopuszcza się lokalizację obiektów sakralnych, domów pogrzebowych, kolumbariów oraz usług komercyjnych towarzyszących bezpośrednio funkcji podstawowej (pochówkowi zmarłych), infrastrukturę techniczną, drogi oraz zieleń.

W strefie sanitarnej od cmentarza 50 i 150 m obowiązują przepisy odrębne, w tym w strefie 50 m zakaz lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej, zakładów produkujących żywność, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywnościowe oraz lokalizowania nowych indywidualnych ujęć wody.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi,
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m,
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 10% powierzchni działki lub terenu.

3.16. ZCn – cmentarze - zamknięte

Tereny istniejących, zamkniętych cmentarzy wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, drogami oraz zielenią. Obowiązuje zachowanie elementów dawnego cmentarza, tj. nagrobki, pomniki oraz zagospodarowanie terenu jako zieleń.

3.17. WS – wody powierzchniowe śródlądowe

Obszary istniejących wód powierzchniowych śródlądowych rozumianych zgodnie z przepisami Prawa wodnego wraz z niezbędnymi urządzeniami infrastruktury technicznej, zielenią i drogami.

Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się usługi związane z rekreacją i turystyką (bez zabudowy kubaturowej).

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) dopuszcza się lokalizację i przebudowę urządzeń wodnych zgodnie z przepisami Prawa wodnego,
- 2) dopuszcza się lokalizację mostów, kładek i innych budowli przeznaczonych do przepraw międzybrzegowych,
- 3) ustala się dla terenów przylegających do wód prowadzonych otwartymi korytami konieczność zachowania po obu stronach brzegów stref o szerokości min. 1,5 m umożliwiających przeprowadzenie prac konserwacyjnych i przebudowy.

3.18. E – obszary infrastruktury technicznej - elektroenergetyka

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m z wyłączeniem obiektów technologicznych;
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.19. G – obszary infrastruktury technicznej - gazownictwo

Obszary projektowanych obiektów i urządzeń zaopatrzenia w gaz, w tym stacji regazyfikacji LNG, wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m z wyłączeniem obiektów technologicznych;
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.20. W – obszary infrastruktury technicznej - wodociągi

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń zaopatrzenia w wodę wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m;
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.21. K – obszary infrastruktury technicznej - kanalizacja

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń kanalizacyjnych wraz z biologicznymi komunalnymi oczyszczalniami ścieków, niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m;
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.22. C – obszary infrastruktury technicznej - ciepłownictwo

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń ciepłowniczych wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m z wyłączeniem obiektów technologicznych;
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.23. O – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami

Obszary istniejącej i projektowanej zabudowy i zagospodarowania związanego z gospodarowaniem odpadami.

Dopuszcza się, jako funkcje uzupełniające: obiekty administracyjne i gospodarcze, urządzenia towarzyszące, urządzenia infrastruktury technicznej, drogi.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.24. Oz – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami - zamknięte składowisko odpadów

Obszary zamkniętego składowiska odpadów, na którym obowiązuje postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi. Obowiązuje zagospodarowanie jako zieleń, w tym wielowarstwowa zieleń izolacyjna.

3.25. KDS – droga publiczna klasy ekspresowej - wariant preferowany

Projektowana droga publiczna S19 klasy ekspresowej, w preferowanym wariantcie wynikającym z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. Ostateczny przebieg drogi będzie wynikał z decyzji lokalizacyjnej.

Na obszarach wskazanych na rysunku Kierunków, przez symbol kierunki rozwiązywania konfliktów przestrzennych, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postuluje się przyjęcie rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na obszary możliwych konfliktów przestrzennych, w tym zastosowanie barier dźwiękochłonnych i zieleni izolacyjnej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.26. KDGP – drogi publiczne klasy głównej ruchu przyspieszonego

Projektowana droga klasy głównej ruchu przyspieszonego pełniąc funkcję zachodniej obwodnicy Sokółki, łącząc projektowaną drogę S19 z drogą krajową nr 19. Ostateczny przebieg drogi będzie wynikał z decyzji lokalizacyjnej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.27. KDG – drogi publiczne klasy głównej

Istniejące i projektowane drogi klasy głównej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wyznaczonych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego dróg zgodnie z warunkami technicznymi oraz do granic własności nieruchomości jak również ze względu na uwarunkowania lokalne oraz wydane decyzje lokalizacyjne;
- 3) dla ruchu rowerowego wzdłuż dróg klasy głównej zaleca się wydzielenie ruchu rowerowego poza pas drogowy, zwłaszcza poza obszarami zabudowy, z uwagi na głównie tranzytową funkcję tych dróg, ich znaczne obciążenie ruchem i zapewnienie bezpieczeństwa ruchu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się wyznaczanie tras ruchu rowerowego w obrębie pasa drogowego, za zgodą zarządcy drogi.

3.28. KDZ – drogi publiczne klasy zbiorczej

Istniejące i projektowane drogi klasy zbiorczej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wyznaczonych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego dróg zgodnie z warunkami technicznymi oraz do granic własności nieruchomości jak również ze względu na uwarunkowania;
- 3) dopuszcza się realizację ścieżek rowerowych.

3.29. KK – obszary kolei

Obszary istniejących obszarów komunikacji kolejowej, na których zlokalizowano obiekty i urządzenia związane z obsługą ruchu kolejowego takie jak: dworce i przystanki kolejowe, torowiska, bocznice kolejowe, drogi i obiekty inżynierskie.

Na obszarach wskazanych na rysunku Kierunków, przez symbol kierunki rozwiązywania konfliktów przestrzennych, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postuluje się przyjęcie rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na obszary możliwych konfliktów przestrzennych poprzez stosowanie wymagań wynikających z przepisów odrębnych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych). Dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zmianę przeznaczenia na funkcje znajdujące się w sąsiedztwie w przypadku np. likwidacji linii kolejowej.

3.30. KK/PUp – obszary kolei i aktywności gospodarczej

Obszary istniejących obszarów komunikacji kolejowej, na których zlokalizowano obiekty i urządzenia związane z obsługą ruchu kolejowego takie jak: torowiska, bocznice kolejowe, drogi i obiekty inżynierskie oraz istniejącej i projektowanej aktywności gospodarczej – obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zakładów przetwórstwa spożywczego oraz usług komercyjnych wraz z urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, parkingami i zielenią. Preferowana jest lokalizacja terminali przeładunkowych (składów, magazynów) związanych z obsługą ruchu kolejowego.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 2) zaleca się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 16 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 15% powierzchni działki lub terenu.

4. Klauzule Generalne

Ogólne zasady dotyczące „Kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów”

- 1. Ostateczne ustalenie dokładnego przebiegu granic obszarów określonych na rysunku STUDIUM – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO zostanie ustalone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych opracowań szczegółowych**
- 2. Określone na rysunku STUDIUM – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO oraz w tekście studium przeznaczenia terenów oznaczają funkcje dominujące, a nie wyłączne. Ich zakres może zostać uzupełniony, wzbogacony innymi funkcjami, które nie mogą być przeciwstawne, sprzeczne z funkcją dominującą i nie mogą pogarszać warunków użytkowania.**
- 3. Dopuszcza się korekty przebiegu dróg i ulic wynikające z warunków technicznych oraz obniżenie klasy technicznej drogi o jedną klasę,**
- 4. Dopuszcza się uwzględnienie istniejącego zainwestowania, jako powodu nie zachowania parametrów na całym ciągu drogi.**
- 5. Dopuszcza się:**
 - zalesienie terenów rolnych,**
 - wprowadzenie zieleni przydrożnej i śródpolnej na terenach rolnych,**
 - wprowadzenie zieleni na każdym terenie,**
 - realizację urządzeń służących zapobieganiu klęsce powodzi i urządzeń melioracyjnych, prowadzących do nawodnienia lub odwodnienia gruntów rolnych i odprowadzania wód deszczowych z terenów zainwestowania,**
 - realizację urządzeń i sieci infrastruktury technicznej w każdym terenie pod warunkiem braku kolizji z istniejącym lub projektowanym zagospodarowaniem oraz przepisami odrębnymi,**
 - wprowadzenie dróg publicznych i wewnętrznych niewskazanych na rysunku studium,**
- 6. Dopuszcza się przyjęcie w planie miejscowym istniejącego zagospodarowania w tym zasad kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu i dotychczasowego przeznaczenia. Uznaje się, że istniejące zagospodarowanie i jego uwzględnienie w nowych aktach planistycznych nie narusza ustaleń Studium.**
- 7. Dopuszcza się przyjęcie w planie miejscowym istniejącej zabudowy oraz jej przebudowę, rozbudowę lub nadbudowę oraz remont na każdym terenie.**

8. **Dopuszcza się przyjęcie w planie miejscowym zasad kształtowania zabudowy, wskaźników zagospodarowania terenu oraz przeznaczenia wynikającego z obowiązującego mpzp. Uznaje się, że ustalenia obowiązujących planów i ich uwzględnienie w nowych aktach planistycznych nie narusza ustaleń Studium.**

5. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

5.1. Podstawowe kierunki ochrony środowiska przyrodniczego

Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska oraz ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w politykach, planach, strategiach lub programach dotyczących gospodarki przestrzennej należy uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z powyższą zasadą zakłada się, że rozwój społeczno-gospodarczy gminy odbywać się będzie z poszanowaniem zasobów środowiska. Oznacza to, że na każdym etapie rozwoju gminy równoważone będą potrzeby gospodarcze, społeczne i ekologiczne, a podejmowane działania będą umożliwiały zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej, w szczególności:

- racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie jego zasobami;
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom;
- przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego;
- zachowanie różnorodności biologicznej.

Ze względu na istniejące uwarunkowania oraz biorąc pod uwagę powyższe zasady, Studium określa następujące podstawowe kierunki polityki przestrzennej prowadzące do zachowania, ochrony i rozwoju środowiska przyrodniczego gminy:

- sprawny monitoring zanieczyszczeń wraz z wyposażeniem gminy w proekologiczne media;
- waloryzacja wytypowanych obiektów i obszarów oraz użytkowanie zasobów lokalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju;
- ograniczenie emisji substancji szkodliwych dla środowiska, stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizacja istniejących uciążliwości związanych głównie z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych, emisją niską i komunikacją drogową;
- wykorzystanie przy zaopatrywaniu w ciepło budynków proekologicznych źródeł tj.: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz odnawialne źródła energii;
- nowoczesny system gospodarki odpadami;
- przeciwdziałanie niewłaściwemu korzystaniu ze środowiska, wdrożenie programu segregacji i utylizacji odpadów, usuwanie dzikich wysypisk odpadów;
- poprawa stanu infrastruktury technicznej w tym szczególnie drogowej, priorytetowa realizacja kompleksowych systemów oczyszczania ścieków;
- optymalne zabezpieczenie terenów, ludności i infrastruktury technicznej przed skutkami powodzi.

5.2. Obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych

5.2.1. Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług"

Istniejące uwarunkowania wynikające z występowania na obszarze gminy Rezerwatu Przyrody "Kozłowy Ług" zostały szczegółowo omówione w części UWARUNKOWANIA.

Przy kształtowaniu zagospodarowania terenów w granicach Rezerwatu obowiązują ustalenia Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Kozłowy Ług" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 993) oraz Rozporządzenia nr 18/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Kozłowy Ług" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego. z 2015 r. poz. 993).

5.2.2. Rezerwat Przyrody "Budżisk"

Istniejące uwarunkowania wynikające z występowania na obszarze gminy Rezerwatu Przyrody "Budżisk" zostały szczegółowo omówione w części UWARUNKOWANIA.

Przy kształtowaniu zagospodarowania terenów w granicach Rezerwatu obowiązują ustalenia Zarządzenia nr 7/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Budżisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1103) oraz Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Budżisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego. z 2016 r. poz. 3024).

5.2.3. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego

Istniejące uwarunkowania wynikające z występowania na obszarze gminy Parku Krajobrazowego zostały szczegółowo omówione w części UWARUNKOWANIA.

Przy kształtowaniu zagospodarowania terenów w granicach Parku obowiązują ustalenia Uchwały nr XXIII/201/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 1502), zmieniona Uchwałą nr XIV/149/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 października 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2019 r. poz. 5177) oraz Rozporządzenia nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego. z 2001 r., nr 31, poz. 548).

5.2.4. Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie"

Istniejące uwarunkowania wynikające z występowania na obszarze gminy Obszaru Chronionego Krajobrazu zostały szczegółowo omówione w części UWARUNKOWANIA.

Przy kształtowaniu zagospodarowania terenów w granicach Parku obowiązują ustalenia Uchwały nr XXIII/204/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 1505).

5.2.5. Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 i Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006

Istniejące uwarunkowania wynikające z występowania na obszarze gminy Obszarów Natura 2000 " zostały szczegółowo omówione w części UWARUNKOWANIA. Przy kształtowaniu zagospodarowania terenów w granicach Obszaru obowiązują przepisy właściwe w zakresie ochrony przyrody. Dla obszarów obowiązują plany zadań ochronnych.

5.2.6. Pomniki przyrody

Istniejące na obszarze gminy pomniki przyrody zostały wskazane w części UWARUNKOWANIA i na rysunkach Studium. Dla pomników przyrody obowiązują ustalenia szczegółowe (zakazy, nakazy) zawarte w ustawie o ochronie przyrody.

5.2.7. Lasy ochronne

Na terenie gminy zlokalizowane są lasy ochronne, których formy ochronności i granice wskazane są w Planach Urządzenia Lasów. Lasy podlegają ochronie, polegającej na trwałym utrzymaniu lasu oraz konieczności zapewnienia przez właścicieli lasów ciągłości ich użytkowania szczególnie poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej. Szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określają aktualne przepisy.

5.2.8. Stanowiska roślin i zwierząt chronionych

Na obszarze gminy nie zostały wyznaczone stanowiska roślin i zwierząt chronionych. W przypadku ich rozpoznania szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określać będą aktualne przepisy.

5.2.9. Udokumentowane złoża kopalin

W myśl przepisów odrębnych złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m.in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości). Obowiązuje wyłączenie spod zabudowy udokumentowanych złóż kopalin (z zastrzeżeniem

istniejącej zabudowy) oraz zaleca się nie wprowadzanie na omawianych terenach infrastruktury technicznej.

5.3. Obszary powiązań systemu ekologicznego

W sąsiedztwie cieków wodnych obowiązuje nakaz szczególnego zabezpieczenia wód powierzchniowych przed zagrożeniami i nakaz ochrony obudowy biologicznej cieku.

Zaleca się zaniechanie intensywnego użytkowania gospodarczego i wprowadzenie wzbogacenia ekologicznego.

Obowiązuje zakaz realizacji inwestycji lub prowadzenia czynności, których skutkiem mogłoby być uszczuplenie wartości tego ekosystemu, jego części bądź osłabienie roli, jaką odgrywa, zakaz zwiększania intensywnego użytkowania gospodarczego oraz nakaz utrzymania walorów ekologicznych i zalecenie wprowadzenia wzbogacenia ekologicznego.

5.4. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów

W ramach ochrony środowiska i jego zasobów oraz zapobiegania jego przekształceniom należy dążyć do:

- 1) zachowania zrównoważonego rozwoju;
- 2) ochrony areалу gleb o wysokiej bonitacji (klasa I-III, IV) oraz obszarów leśnych przed zmniejszaniem i zmianą użytkowania;
- 3) racjonalnego kształtowania środowiska i gospodarowania jego zasobami;
- 4) przeciwdziałania zanieczyszczeniom;
- 5) przywracania elementów przyrodniczych do stanu właściwego;
- 6) zachowania różnorodności biologicznej;
- 7) waloryzacji wytypowanych obiektów i obszarów, a następnie objęcia różnymi formami ochrony najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych (w tym doliny rzeczne, jako podstawa regionalnych i lokalnych systemów ochrony przyrody);
- 8) ograniczenia emisji substancji szkodliwych dla środowiska do wód powierzchniowych poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizację istniejących uciążliwości, w tym związanych z komunikacją drogową;
- 9) ograniczenia emisji i imisji substancji szkodliwych dla środowiska do powietrza atmosferycznego poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizację istniejących uciążliwości, w tym związanych z komunikacją drogową;
- 10) przeciwdziałania niewłaściwemu korzystaniu ze środowiska w tym wdrożenie programu segregacji i utylizacji odpadów, usuwanie dzikich wysypisk odpadów;

- 11) poprawy stanu infrastruktury technicznej w tym szczególnie drogowej;
- 12) poprawy realizacji kompleksowych systemów oczyszczania ścieków;
- 13) optymalnego zabezpieczenia terenów, ludności i infrastruktury technicznej przed skutkami powodzi;
- 14) prowadzenia stałego monitoringu środowiskowego;
- 15) prowadzenia produkcji rolniczej opartej na tzw. "dobrych praktykach gospodarowania", przeciwdziałanie degradacji i erozji gleb, prowadzenia edukacji ekologicznej, propagowania działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 16) ochrony cennych przyrodniczo obszarów czy terenów na których występują chronione gatunki flory, fauny i grzybów, ochrony przed zainwestowaniem wymagają obszary występowania chronionych roślin i siedlisk przyrodniczych, terytoria i miejsca lęgowe chronionej ornitofauny oraz obszary wchodzące w skład systemu ekologicznego;
- 17) zachowania odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowanymi i wolnymi od zabudowy zwłaszcza poprzez zachowanie istniejących lasów, parków i skwerów oraz zaplanowanie na przyszłych osiedlach terenów zielonych;
- 18) działania, które przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych oraz uniknięcia ich zanieczyszczenia;
- 19) respektowanie zasad zagospodarowania na obszarach i w otoczeniu obiektów przyrody prawnie chronionej.

5.5. Zasady ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

W ramach ochrony krajobrazu kulturowego oraz zapobiegania jego przekształceniom należy dążyć do:

- 1) rekompozycji nowej zabudowy, wprowadzanej na tereny dawnych siedlisk zagrodowych z dostosowaniem do istniejącej zabudowy, ze szczególnym wskazaniem na zachowanie wiejskiego charakteru tej zabudowy,
- 2) stosowania naturalnych materiałów budowlanych i kolorystyki nawiązującej do istniejącej historycznej zabudowy regionu,
- 3) zachowania istniejących terenów leśnych i zadrzewień śródpolnych,
- 4) separacji nowej zabudowy od istniejącej zabudowy wsi, co zmniejsza znacznie dysonanse przestrzenne,
- 5) ochrony cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej w tym cmentarzy nieużytkowanych,

- 6) rewaloryzacji zabytkowych założeń parkowych, wprowadzania dolesień, uzupełniania zadrzewień oraz pasów zieleni ochronnej w celu poprawy różnorodności biologicznej gminy i wzbogacenia jej krajobrazu.

5.6. Obszary proponowane do objęcia ochroną krajobrazową

Na rysunku Kierunków orientacyjnie wskazano obszary proponowane do objęcia ochroną prawną z uwagi na cenne uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe, obejmujące obszary:

- 1) doliny rzeki Sokołda wraz z otaczającymi gruntami rolnymi i leśnymi pomiędzy miejscowościami: Sokółka, Kraśniany, Woroniany, Żuki, Bogusze,
- 2) doliny rzeki Sokołda wraz z otaczającymi gruntami rolnymi i leśnymi pomiędzy miejscowościami: Miejskie Nowiny, Bachmatówka, Kantorówka, Nowa Rozedranka i północną granicą linii kolejowej nr 6,
- 3) doliny rzeki Kamionka wraz z otaczającymi gruntami rolnymi i leśnymi pomiędzy miejscowościami: Słojniki, Wysokie Laski, Podkamionka, Stara Moczalnia i Pogibło.

6. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

6.1. Zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków

Diagnoza stanu istniejącego dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków znajduje się w części UWARUNKOWANIA.

W studium ustala się następujące zasady ochrony środowiska kulturowego polegające na:

- 1) zachowaniu obiektów zabytkowych poprzez ich konserwację, rewaloryzację, adaptację do współczesnych potrzeb i wymogów;
- 2) zachowaniu i porządkowaniu historycznych układów urbanistycznych oraz porządkowaniu ich struktury przestrzennej;
- 3) rozwoju budownictwa w oparciu o istniejące zabytki na zasadzie kontynuacji cech przestrzennych – kształtowaniu skali i formy nowej zabudowy w nawiązaniu do historycznej, jako jej twórczej interpretacji;
- 4) przekształcaniu oraz waloryzacji obiektów dysharmonijnych i obszarów zdegradowanych;
- 5) podporządkowaniu i wpisywaniu nowej zabudowy w krajobraz;
- 6) wykonaniu niezbędnych prac w zakresie wykonania inwentaryzacji konserwatorskiej wraz z waloryzacją historycznej zabudowy murowanej i drewnianej.

Występujące na obszarze miasta i gminy Sokółka zespoły i obiekty zabytkowe stanowią wartości kulturowe. Do zasobów kulturowych zalicza się obiekty wpisane do rejestru zabytków. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru wskazany został w tabeli nr 2 w części UWARUNKOWANIA. W Studium nie wyklucza się możliwości zaistnienia innych obiektów, nie będących zabytkami, stanowiących elementy dziedzictwa kulturowego, szczególnie w zakresie dziedzictwa materialnego oraz naturalnego.

Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków ustala się priorytet wymagań konserwatorskich nad działalnością inwestycyjną, wymagane jest pozwolenie właściwego konserwatora na prace przy zabytku, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na Burmistrzu (art. 22 pkt. 4 ww. ustawy). Zasób gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków podlega sukcesywnemu rozpoznaniu i może być aktualizowany. Dopuszcza się skreślenie obiektu lub wpis nowych obiektów do ewidencji zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi, bez potrzeby zmiany ustaleń SUIKZP. Wykaz obiektów znajdujących się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków znajduje się w tabeli nr 3 części UWARUNKOWANIA.

Na terenie miasta i gminy nie stwierdzono dóbr kultury współczesnej.

Na terenie cmentarzy obowiązują następujące warunki konserwatorskie:

- 1) jeżeli są one nadal użytkowane, należy zachować ich dotychczasową funkcję;
- 2) cmentarze nieużytkowane należy zachować, jako tereny zielone;
- 3) należy utrzymać i konserwować zachowane elementy historycznego układu przestrzennego oraz poszczególne elementy tego układu, w tym historyczne ogrodzenie, obiekty sztuki sepulkralnej, zieleń;
- 4) nagrobki zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu, ewentualnie stworzyć dla nich lapidaria lub zachować je w inny sposób;
- 5) należy zaznaczyć w terenie obszar cmentarza poprzez ogrodzenie go w sposób trwały (funkcję ogrodzenia pełnić może zarówno twór sztuczny, np. mur, estetyczne ogrodzenie metalowe, jak i naturalne, np. żywopłot).

6.2. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej

Dla strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczonej na rysunkach Studium obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- 1) zakaz wytyczania nowych ulic i poszerzania istniejących;
- 2) utrzymanie istniejących linii zabudowy;
- 3) projektowane i przebudowywane budynki w sąsiedztwie zabytków winny uwzględniać gabaryty, formy architektoniczne, rozwiązania materiałowe i konstrukcyjne charakterystyczne dla historycznej zabudowy oraz należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- 4) zakaz lokalizacji na rynku kiosków, budynków tymczasowych oraz plansz reklamowych i szyldów nie harmonizujących z architekturą istniejącej zabudowy;
- 5) utrzymanie zachowanych jeszcze fragmentów nawierzchni brukowej ulic;
- 6) na terenach cmentarzy zlokalizowanych w strefie należy prowadzić systematycznie prace porządkowe i pielęgnacyjne zieleni oraz prace remontowo-konserwatorskie dawnych nagrobków i krzyży.

6.3. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Proponowane warunki ochrony układów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków: utrzymanie historycznej kompozycji układu / zespołu wpisanego do rejestru zabytków, w tym odpowiednio do cech zagospodarowania obszaru w szczególności:

- 1) istniejących ciągów drogowych z ich przekrojami, szerokościami ulic i chodników, liniami zabudowy frontowej oraz z historycznymi nawierzchniami ciągów komunikacyjnych;
- 2) zasad historycznej parcelacji;
- 3) linii zabudowy wyznaczonej przez zachowaną zabudowę historyczną;

- 4) kompozycji zabudowy;
- 5) gabarytów wysokościowych zabudowy wytyczonych wysokością zachowanej zabudowy historycznej;
- 6) historycznych dominant i ich ekspozycji;
- 7) osi widokowych oraz ekspozycji i otoczenia obiektów zabytkowych;
- 8) istniejącej historycznej zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym: zabudowy, małej architektury, zieleni komponowanej.

Proponowane warunki ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków: trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków, utrzymanie (ew. rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.¹

6.4. Park Kulturowy Bohoniki

Zgodnie z uchwałą nr VIII/65/2019 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 maja 2019 r. na powierzchni ok. 57 ha utworzono "Park Kulturowy Bohoniki" z Bohonikach. Ochroną objęto teren wsi Bohoniki wraz ze strefą widokową wokół cmentarza - mizaru oraz zabytki architektury i budownictwa: meczet i mizar.

Opis sposobów ochrony obszaru Parku oraz obowiązujące nakazy zostały opisane w części UWARUNKOWANIA. Dla obszaru Parku, zgodnie z uchwałą powołującą, sporządzony będzie Plan ochrony, który będzie stanowił wytyczne konserwatorskie i planistyczne dla opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w granicach Parku.

6.5. Stanowiska archeologiczne

W obrębie znajdujących się na terenie objętym opracowaniem studium zabytków archeologicznych - stanowisk archeologicznych, zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Obszary stanowisk archeologicznych wyłącza się spod zalesień.

Dla stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków wprowadza się priorytet wymogów konserwatorskich oraz zakaz działań inwestycyjnych niezwiązanych bezpośrednio z konserwacją i rewaloryzacją zabytkowego terenu - dopuszcza się jedynie prowadzenie

¹ Według „Wnioski w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków do projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego” opracowanej przez zespół w składzie: Jolanta Welc-Jędrzejewska, Ewa Kulesza-Szerniewicz, Beata Makowska, Ewa Stieler, Elżbieta Jagielska, Kurier Konserwatorski, Nr 4/2009

badania naukowych, prac porządkowych, konserwację zachowanych obiektów zabytkowych celem ich ekspozycji w terenie lub zabezpieczenia przed zniszczeniem.

Wykaz stanowisk archeologicznych w obszarze gminy znajduje się w części UWARUNKOWANIA w tabeli nr 4.

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom, bez konieczności zmiany SUIKZP.

7. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

System komunikacji, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, powinien współtworzyć przestrzeń ze swoim otoczeniem, poprzez korzystanie z istniejących dróg oraz budowę nowych ciągów komunikacyjnych, które będą umożliwiały równoprawne korzystanie z dróg użytkowników samochodów, transportu zbiorowego, ruchu towarowego i pieszego.

Konieczne wydaje się planowanie ścieżek rowerowych oraz wyznaczanie i tworzenie nowych miejsc do parkowania.

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego możliwe jest wyznaczenie dodatkowych dróg niewskazanych na rysunku Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

7.1.1. Podstawowy układ drogowy

Podstawowy układ drogowy gminy stanowić będą:

- 1) droga ekspresowa S19 - w klasie technicznej S wraz z niezbędnymi węzłami i dojazdami do węzłów;
- 2) droga pełniąca funkcję zachodniej obwodnicy Sokółki - w klasie technicznej GP wraz z niezbędnymi węzłami i dojazdami do węzłów;
- 3) droga krajowa nr 19 - relacji granica państwa - Kuźnica - Sokółka - Białystok - Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski - Kock - Lubartów - Lublin - Kraśnik - Janów Lubelski - Nisko – Sokołów Małopolski - Rzeszów - Babica - Lutcza - Domaradz - Miejsce Piastowe – Dukla - Barwinek - granica państwa - do oddania drogi ekspresowej w klasie technicznej GP, później w klasie technicznej G;
- 4) droga wojewódzka nr 671 relacji Sokolany – Sokoły - w klasie technicznej G;
- 5) droga wojewódzka nr 673 relacji Sokółka – Dąbrowa Białostocka - Lipsk - w klasie technicznej G;
- 6) droga wojewódzka nr 674 relacji Sokółka – Krynki - w klasie technicznej G;
- 7) droga powiatowa nr 1262 B relacji: Sokolany - Gliniszcz Wielki - Gliniszcz Małe - Zwierzany - droga 1261B - w klasie technicznej Z;
- 8) droga powiatowa nr 1265 B relacji: Kuźnica - Nowodziel - Tolcze - Klimówka - Bilminy - Malawicze Dolne - w klasie technicznej Z;
- 9) droga powiatowa nr 1266 B relacji: Czuprynowo - Parczowce - Klimówka - Nomiki - Zaścicz - droga 1265B - w klasie technicznej Z;
- 10) droga powiatowa nr 1267 B relacji: Zadworzany - Kundzin - Poniatowicze - droga 1265B - w klasie technicznej Z;

- 11) droga powiatowa nr 1268 B relacji: Sokółka - Malawicze Dolne - Wojnowce - Babiki - Szczęsnowicze - Knyszewicze - Słoja - Słójka - w klasie technicznej Z;
- 12) droga powiatowa nr 1269 B relacji: droga 674 - Drahle - Bobrowniki - Suchenicze - Babiki - w klasie technicznej Z;
- 13) droga powiatowa nr 1271 B relacji: Drahle - Bohoniki - Malawicze Dolne - w klasie technicznej Z;
- 14) droga powiatowa nr 1291 B relacji: Kamionka Stara - Wierzchlesie - Łazisko - Woronicze - Podsokoła - w klasie technicznej Z;
- 15) droga powiatowa nr 1293 B relacji: Sokółka - Wojnacy - Kurowszczyzna - Pawełki - Bilwiny - Słojniki - Planteczka - Lipina - droga 19 - w klasie technicznej Z;
- 16) droga powiatowa nr 1294 B relacji: Pawełki - Kamionka St. - w klasie technicznej Z;
- 17) droga powiatowa nr 1295 B relacji: Sokółka - Słojniki - w klasie technicznej Z;
- 18) droga powiatowa nr 1296 B relacji: Sokółka - Podjanowszczyzna - Janowszczyzna - Jelenia Góra - Wysokie Łaski - Planteczka - w klasie technicznej Z;
- 19) droga powiatowa nr 1297 B relacji: droga 19 - Zawistowszczyzna - Igryły - droga 19 - w klasie technicznej Z;
- 20) droga powiatowa nr 1298 B relacji: Sokółka - Kol. Kuryły - Bachmatówka - Kantorówka - Rozedranka Stara - Rozedranka Nowa - Podkamionka - Podjanowszczyzna - w klasie technicznej Z;
- 21) droga powiatowa nr 1299 B relacji: Gieniusze - Pawłowszczyzna - droga 1298 B - w klasie technicznej Z;
- 22) droga powiatowa nr 1300 B relacji: Rozedranka Nowa - Rozedranka Stara - w klasie technicznej Z;
- 23) droga powiatowa nr 1301 B relacji: droga 1300 B - Stary Szor - w klasie technicznej Z;
- 24) droga powiatowa nr 1302 B relacji: Rozedranka Stara - Lebieżin - w klasie technicznej Z;
- 25) droga powiatowa nr 1303 B relacji: Suchodolina - Sadowo - Nowinka - Romanówka - Holiki - Majewo - Trzcianka - Bogusze - Sokółka - w klasie technicznej Z;
- 26) droga powiatowa nr 1304 B relacji: droga 19 - kol. Tatarak - droga 1298 B - w klasie technicznej Z;
- 27) droga powiatowa nr 1305 B relacji: droga 672 - Żuki - Plebanowce - Gilbowszczyzna - w klasie technicznej Z;
- 28) droga powiatowa nr 1309 B relacji: Białousy - Podlubianka - Rozedranka Stara - w klasie technicznej Z;
- 29) droga powiatowa nr 1359 B relacji: droga 1268 B - Puciłki - Poniatowicze - w klasie technicznej Z;

- 30) droga powiatowa nr 2384 B: ulica Górna w Sokółce - w klasie technicznej Z;
- 31) droga powiatowa nr 2385 B: ulica Zabrodzie w Sokółce - w klasie technicznej Z;
- 32) dawny przebieg drogi wojewódzkiej nr 673 relacji: gr. miasta Sokółka - Kraśniany - Woroniany - Sokolany - gr. gminy - w klasie technicznej Z;
- 33) projektowana droga gminna w Sokółce biegnąca od skrzyżowania ul. Targowej i Białostockiej do ul. Kolejowej i dalej ul. Przemysławą - w klasie technicznej Z.

Infrastruktura około drogowa – stacje paliw, obiekty obsługi technicznej itp. powinny być lokalizowane przy podstawowym układzie drogowym.

Geometria skrzyżowania dróg powinna być dostosowana do prognozowanego ruchu, o ile pozwalają na to warunki terenowe.

Projektowana infrastruktura drogowa powinna uwzględniać wymagania techniczno – obronne wynikające z potrzeb obronności państwa. Należy utrzymać parametry techniczne istniejącej infrastruktury drogowej określone w Zarządzeniu nr 2 Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie wdrażania wymagań techniczno-obronnych w zakresie projektowania i użytkowania dróg i obiektów inżynierskich (Dz. Urz. MliB z 2017 r., poz. 3).

7.1.2. Uzupełniający układ drogowy

Uzupełniający układ komunikacyjny stanowią drogi lokalne i dojazdowe oraz drogi wewnętrzne, których przebiegi nie zostały zdefiniowane na rysunku Studium – Kierunki. Elementy układu uzupełniającego nie powinny umożliwiać przejazdów tranzytowych z pominięciem sieci podstawowej.

Gruntowe nawierzchnie dróg należy, co najmniej utwardzić dla zapewnienia przejezdności przez cały rok.

Dla dróg wewnętrznych zaleca się stosowanie parametrów jak dla dróg publicznych klasy technicznej D (dojazdowej).

7.1.3. Parkowanie i miejsca postojowe

Stanowiska postojowe dla samochodów powinny być lokalizowane i urządzone w sposób nieuciążliwy na działce obiektu generującego potrzeby parkowania pojazdów, zgodnie z podanymi niżej wymaganiami:

Tabela 1 Minimalna liczba miejsc postojowych w zależności od funkcji terenu

funkcja terenu	jednostka odniesienia	miejsca
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa	1 dom / mieszkanie	Nie mniej niż 2
zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	1 mieszkanie	Nie mniej niż 1,5
biura i urzędy	10 zatrudnionych	Nie mniej niż 1,5
obiekty handlowe	100 m ² pow. obiektów	Nie mniej niż 2
gastronomia	100 m ² pow. obiektów	Nie mniej niż 2
szpitale	10 zatrudnionych	Nie mniej niż 3

hotele, pensjonaty	200 m ² pow. obiektów	Nie mniej niż 1
cmentarz	1000 m ² powierzchni cmentarza	Nie mniej niż 2
szkoły, przedszkola	10 zatrudnionych	Nie mniej niż 4
zakłady produkcyjne, składy, magazyny	10 zatrudnionych	Nie mniej niż 3
teren usług sportu i rekreacji, usługi turystyki	1000 m ² powierzchni terenu	Nie mniej niż 1
obiekty kultury	100 m ² pow. obiektów	Nie mniej niż 1
inne niż wymienione powyżej	100 m ² pow. obiektów	Nie mniej niż 1

Dopuszcza się parkowanie samochodów osobowych na ulicach układu obsługującego. Parkowanie na chodnikach należy stopniowo ograniczać wyłącznie do miejsc wyznaczonych. Zaleca się trwałe oddzielenie powierzchni przeznaczonych dla pojazdów od pieszych.

Parkowanie związane z ruchem turystycznym i rekreacyjnym powinno spełniać następujące warunki:

- 1) lokalizacja parkingu powiązana z terenami usług i handlu, a także sportu i rekreacji, tras rowerowych, szlaków pieszych, powierzchnia parkingu - zalecana powierzchnia parkingu na co najmniej 10 stanowisk;
- 2) wyposażenie parkingu: miejsca piknikowe (stoły, ławy), docelowo w sanitariaty;
- 3) wydzielenie w ramach parkingu miejsc dla obsługi turystów tj. małej gastronomii, drobnego handlu, pamiątkarstwa, wypożyczalni sprzętu sportowego np. rowerów.

Liczba miejsc postojowych przeznaczonych do parkowania pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową nie może być mniejsza niż ustalona w przepisach odrębnych.

7.1.4. Ruch pieszy i rowerowy

Zaleca się utrzymanie istniejących i realizację nowych chodników, dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. Zaleca się wyraźne oznakowanie tras na terenie oraz modernizację istniejących dróg na odcinkach przeznaczonych dla ruchu rowerowego. Proponuje się w atrakcyjnych miejscach urządzenie miejsc postojowych (ławki, pola biwakowe, miejsca na ogniska). Ruch rowerowy może odbywać się również wzdłuż wszystkich dróg - także poza pasem drogowym, w terenie rolnym. W każdym z tych przypadków zaleca się wydzielenie osobnego pasa dla rowerzystów. Szczegółowy przebieg tras rowerowych należy zweryfikować i ostatecznie określić na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy zachować i wzmocnić rolę szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

7.1.5. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe i bocznice opisane w części Uwarunkowań, oznaczone na rysunkach Studium. Dopuszcza się rozbudowę i przedłużenie istniejących bocznic kolejowych na terenach eksploatacji złóż.

Lokalizacja przyszłych inwestycji w sąsiedztwie terenów kolejowych musi zapewnić sprawny i bezpieczny ruch pociągów na linii oraz w momencie jej budowy, rozbudowy, przebudowy. Sposoby zagospodarowania terenów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych określają przepisy odrębne.

Dopuszcza się lokalizację bocznic kolejowych na terenach R i ZL tworzących najdogodniejsze połączenie komunikacyjne obszarów i terenów górniczych z istniejącymi liniami kolejowymi i bocznicami.

Dla terenów kolejowych ustanawia się strefę potencjalnych uciążliwości akustycznych od linii kolejowej i wskazuje się jej granice w odległości 100 m od granicy obszaru kolejowego. W obrębie tej strefy zakazuje się lokalizowania zabudowy podlegającej ochronie akustycznej przeznaczonej na: cele mieszkaniowe, szpitale i domy opieki społecznej, cele uzdrowiskowe, związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży. W przypadku lokalizowania nowych budynków mieszkalnych położonych w strefie potencjalnych uciążliwości akustycznych od linii kolejowej zaleca się zapewnienie we własnym zakresie środków technicznych służących skutecznej minimalizacji uciążliwości akustycznych dla pomieszczeń mieszkalnych.

7.1.6. Transport publiczny

W celu poprawy dostępności terenów, należy dążyć do rozwoju zasięgu i dostępności transportu publicznego, zarówno na terenie miasta i gminy jak i w powiązaniu regionalnym i ponadregionalnym. W Studium w pierwszej kolejności zostały wyznaczone tereny wzdłuż istniejącej sieci transportu zbiorowego, tak aby w pełni wykorzystać istniejącą już infrastrukturę.

7.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Dla rozwoju infrastruktury technicznej możliwe jest uruchomienie każdej potrzebnej powierzchni terenów na etapie planów miejscowych zarówno na obszarach zabudowy mieszkaniowej jak i na obszarach aktywności gospodarczej. Za zgodną z ustaleniami Studium uważa się również lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej na terenach rolnych objętych zakazem zabudowy.

Za zgodne ze studium uznaje się lokalizację sieci i urządzeń przesyłowych nieoznaczonych na rysunku studium, pod warunkiem nie kolidowania z istniejącym i projektowanym zagospodarowaniem oraz uwarunkowaniami wynikającymi z położenia np. na terenach objętych ochroną.

Kompleksowe wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną jest podstawowym uwarunkowaniem jej rozwoju.

Infrastruktura techniczna i komunalna pełni funkcję usługową wobec innych obszarów kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy. Przyjmuje się, więc, iż jej rozwój będzie polegał na:

- 1) działaniach poprawiających, jakość dostarczanych usług w systemach już istniejących poprzez ich modernizację i przebudowę, poprawie niezawodności i standardu realizowanych usług, zmniejszeniu zagrożenia dla środowiska, energooszczędności, poprawie efektywności ekonomicznej i organizacyjnej działania systemów;
- 2) rozbudowie systemów poprzez obejmowanie obsługą obszarów dotychczas nieuzbrojonych, a leżących wewnątrz granic zasięgu systemu, a także obszarów na zewnątrz tych granic, niezależnie, czy są to obszary już zainwestowane czy przewidywane do zainwestowania.

7.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Podstawowym źródłem wody pitnej są i pozostaną nadal wody podziemne.

Głównym zadaniem gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę jest prawidłowe gospodarowanie zasobami wód podziemnych, ich ochrona przed nadmierną eksploatacją oraz ochrona przed zanieczyszczeniem.

Studium zakłada budowę i rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków. Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania sieci. Dopuszcza się stosowanie bezodpływowych zbiorników oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zgodnie z przepisami odrębnymi.

Utrzymuje się istniejący system odprowadzenia wód opadowych do kanalizacji deszczowej lub powierzchniowo oraz istniejącymi rowami i ciekami, zgodnie z przepisami odrębnymi. Zakłada się rozbudowę sieci kanalizacji.

7.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenach przewidzianych na rozwój nowych inwestycji, niezbędna będzie realizacja nowych sieci dystrybucyjnych i stacji transformatorowych, dopuszcza się ich realizację na każdym terenie.

Przez teren gminy przebiega napowietrzana linia jednotorowa 110 kV relacji Czarna Białostocka - "Polanka" - Sokółka - Dąbrowa Białostocka. Wzdłuż linii elektroenergetycznej 110 kV należy zachować strefę techniczną o szerokości nie mniejszej niż 40 m – po nie mniej niż 20 m od osi linii po obu stronach z zakazem lokalizowania nowych budynków, w tym przeznaczonych na pobyt ludzi oraz nasadzeń zieleni wysokiej.

Dopuszcza się budowę i rozbudowę przesyłowej sieci elektroenergetycznej i lokalizację niezbędnych urządzeń przesyłowo - dystrybucyjnych.

System energetyczny powinien zapewnić zaopatrzenie w energię elektryczną wszystkich mieszkańców gminy na potrzeby gospodarstw domowych i zakładów produkcyjnych, a także usług i przemysłu zlokalizowanego na terenie gminy. Modernizacja i rozwój sieci średnich i niskich napięć oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV powinny zmierzać w kierunku umożliwienia korzystania z energii elektrycznej do celów grzewczych.

7.2.3. Zaopatrzenie w gaz

Dopuszcza się budowę i rozbudowę dystrybucyjnej i rozdzielczej sieci gazowej, w tym gazociągów średniego i niskiego ciśnienia oraz stacji redukcyjno - pomiarowych niezbędnych do zaopatrzenia w gaz sieciowy terenów przeznaczonych pod zainwestowanie, w tym stacji regazyfikacji LNG na obszarze oznaczonym na rysunku Kierunków symbolem G. Należy przewidzieć miejsce w pasie drogowym – w chodniku lub pasie zieleni – na lokalizację sieci gazowej. W przypadku braku miejsca w pasie drogowym dopuszcza się lokalizację sieci gazowej poza nim.

7.2.4. Telekomunikacja

Studium zakłada rozbudowę sieci przewodowych zgodnie z występującym zapotrzebowaniem, w szczególności tam gdzie powstają nowe zgrupowania zabudowy. W Studium utrzymuje się istniejące obiekty i urządzenia oraz przewiduje się docelowe skablowanie napowietrznych sieci telekomunikacyjnych.

W przypadku realizacji stacji bazowych telefonii komórkowej o wysokości równej i większej niż 50 m n.p.t. niezbędne jest zgłoszenie tej inwestycji do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się lokalizację nowych inwestycji w tym zakresie na wszystkich terenach z zastrzeżeniem terenów objętych ochroną.

7.2.5. Gospodarka odpadami

W granicach Studium utrzymuje się teren składowiska odpadów w Karczach oraz Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany jest w Sokółce przy ul. Targowej 10. Dopuszcza się realizację Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych na terenie składowiska odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022. Wokół terenu składowiska zaleca się utrzymanie terenów leśnych oraz prowadzenie zalesień na terenach rolnych.

Na terenach oznaczonych symbolem PU i PUp dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z gospodarowaniem odpadami powstałych na tych terenach w wyniku własnej produkcji (za wyjątkiem odpadów niebezpiecznych).

7.2.6. Zaopatrzenie w ciepło

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze jak i planowany zrównoważony rozwój najkorzystniejszym kierunkiem rozwoju zaspokojenia potrzeb energetycznych będzie stopniowe wprowadzanie instalacji do spalania paliw charakteryzujących się niską emisyjnością oraz rozbudowa sieci ciepłowniczej.

Dopuszcza się pozyskiwanie ciepła w kotłowniach lokalnych, używania gazu, jako paliwa grzewczego oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii za pomocą mikroinstalacji o mocy cieplnej nie większej niż 100 kW.

8. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

Cele publiczne, o których mowa w Studium, określone zostały w art. 6. Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (j.t: Dz. U. z 2020 r. poz. 65 z późn. zm.).

8.1. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym Studium zakłada, że wszystkie tego typu inwestycje mogą być zlokalizowane w granicach każdego z obszarów. Do głównych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą przede wszystkim wszystkie drogi publiczne, cmentarze, usługi publiczne, usługi sportu, tereny urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną oraz odprowadzaniu i utylizacji odpadów (tereny obiektów i sieci infrastruktury technicznej - wodociągów, kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji), tereny związane z ochroną przeciwpowodziową.

8.2. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów o których mowa w art. 48 ust. 1

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., zgodnie z jego ustaleniami dla gminy Sokółka zostały określone następujące zadania inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- S19 granica państwa – Białystok – odcinki na terenie województwa podlaskiego - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020;
- prace na linii kolejowej nr 6 na odcinku Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020, Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (2030), Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku;
- rewitalizacja linii kolejowej nr 57 odc. Kuźnica Białostocka - Geniusze - zadanie inwestycyjne umieszczone w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020, Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (2030), Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku;

- rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni ścieków w Sokółce - zadanie inwestycyjne umieszczone w Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych;
- instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (część mechaniczna i biologiczna MBP) - zadanie inwestycyjne umieszczone w Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022;
- odbudowa koryta rzeki Sokoła w km 12+816÷42+726 wraz z budowlami - zadanie inwestycyjne umieszczone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Dąbrowa Białostocka-Sokółka - zadanie inwestycyjne umieszczone Planie Rozwoju PGE Dystrybucja Oddział Białystok 2017 - 2022;
- modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Sokółka – „Polanka” Czarna Białostocka - zadanie inwestycyjne umieszczone Planie Rozwoju PGE Dystrybucja Oddział Białystok 2017 - 2022.

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

9.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Zgodnie z art. 16 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ustala się obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Parku Kulturowego Bohoniki. Granice obszaru, dla którego obowiązkowe jest sporządzenie planu są tożsame z granicami Parku określonymi w uchwale nr VIII/65/2019 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 28 maja 2019 r.

W pozostałym zakresie w Studium nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

9.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

W Studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości na podstawie art. 102 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Dopuszcza się scalanie i wymianę gruntów rolnych i leśnych na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów, dla całego terenu gminy. Dopuszcza się również wskazanie takich terenów na etapie sporządzania planów miejscowych.

9.3. Obszary przestrzeni publicznej

W Studium wyznacza się obszary przestrzeni publicznych dla dróg publicznych, placów, budynków użyteczności publicznej, parków (art. 10.ust. 2 pkt 8). Wyznacza się, jako tereny służące organizacji imprez masowych, tereny oznaczone na rysunku studium symbolem UP, UT, US oraz nieoznaczone na rysunku Studium tereny usług publicznych i sportu rekreacji w ramach terenów MU, MN, MZ.

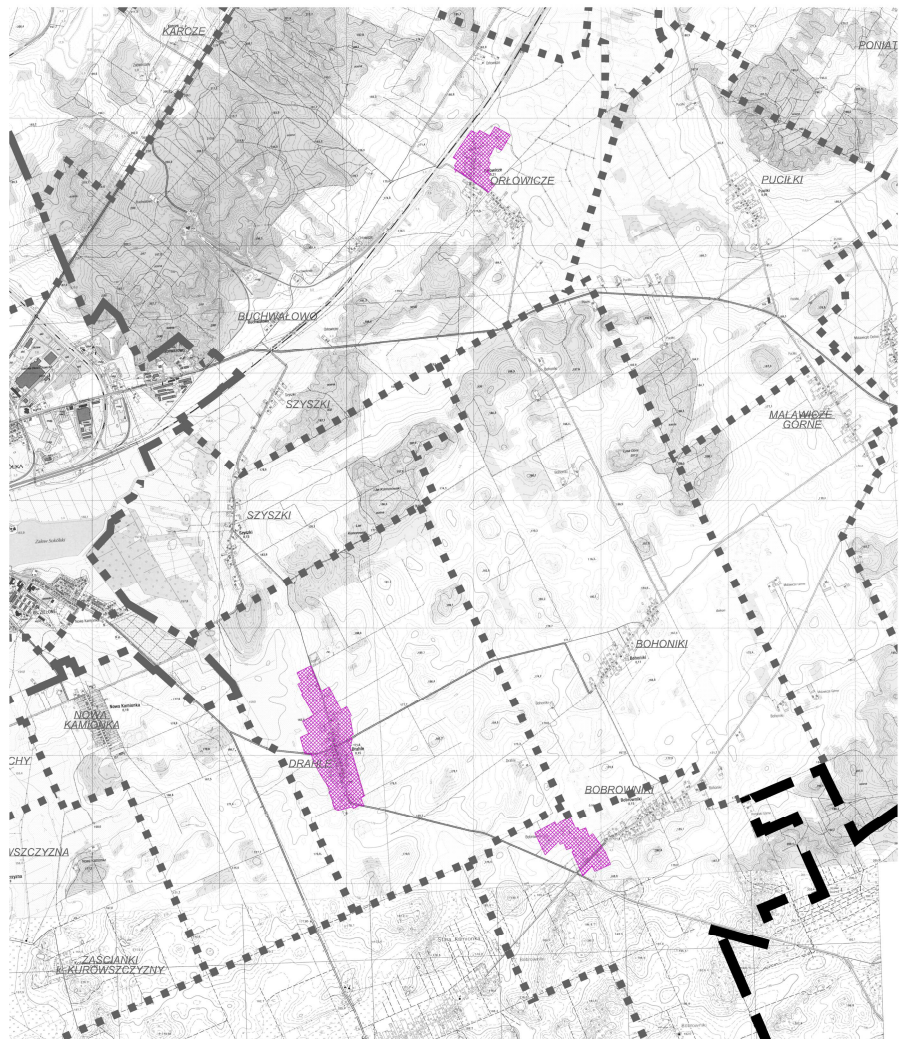
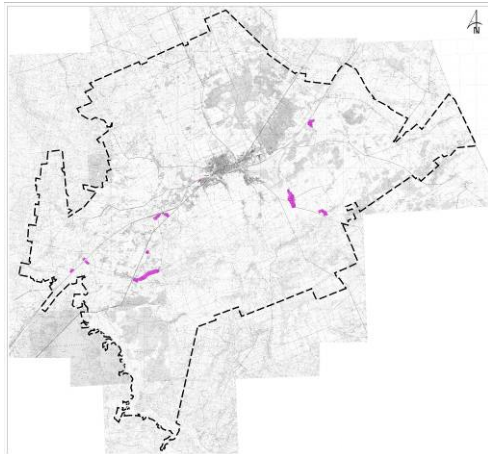
10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

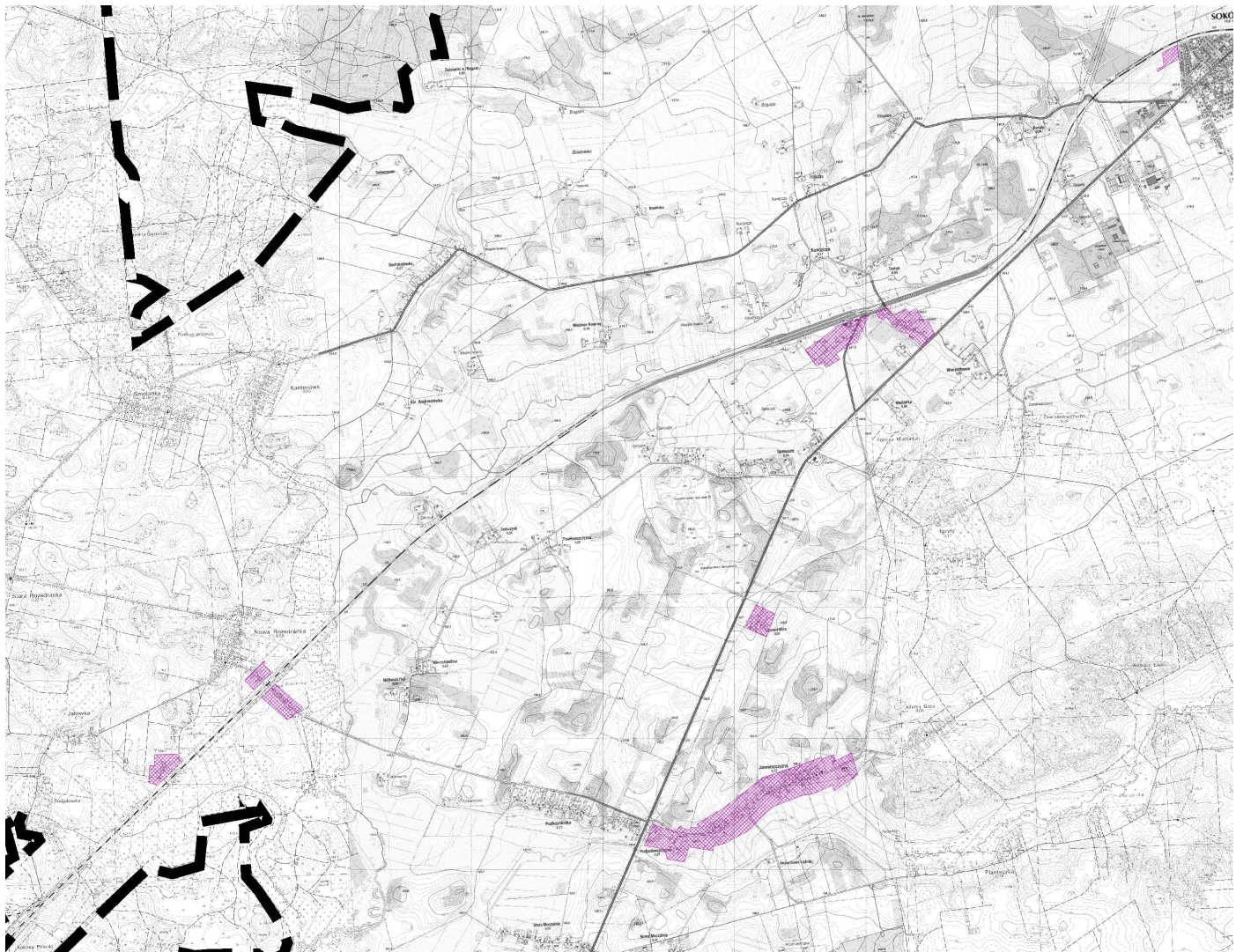
10.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ze względu na charakter gminy, występujące szczególne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz bogate i cenne elementy środowiska przyrodniczego, zaleca się, aby gmina sporządziła miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące wszystkie miejscowości. Celem zabiegu jest opracowanie ustaleń spójnych dla całości gminy, których realizacja spowoduje uniknięcie lokalizacji rozproszonej zabudowy, a także zapewni odpowiednią ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego.

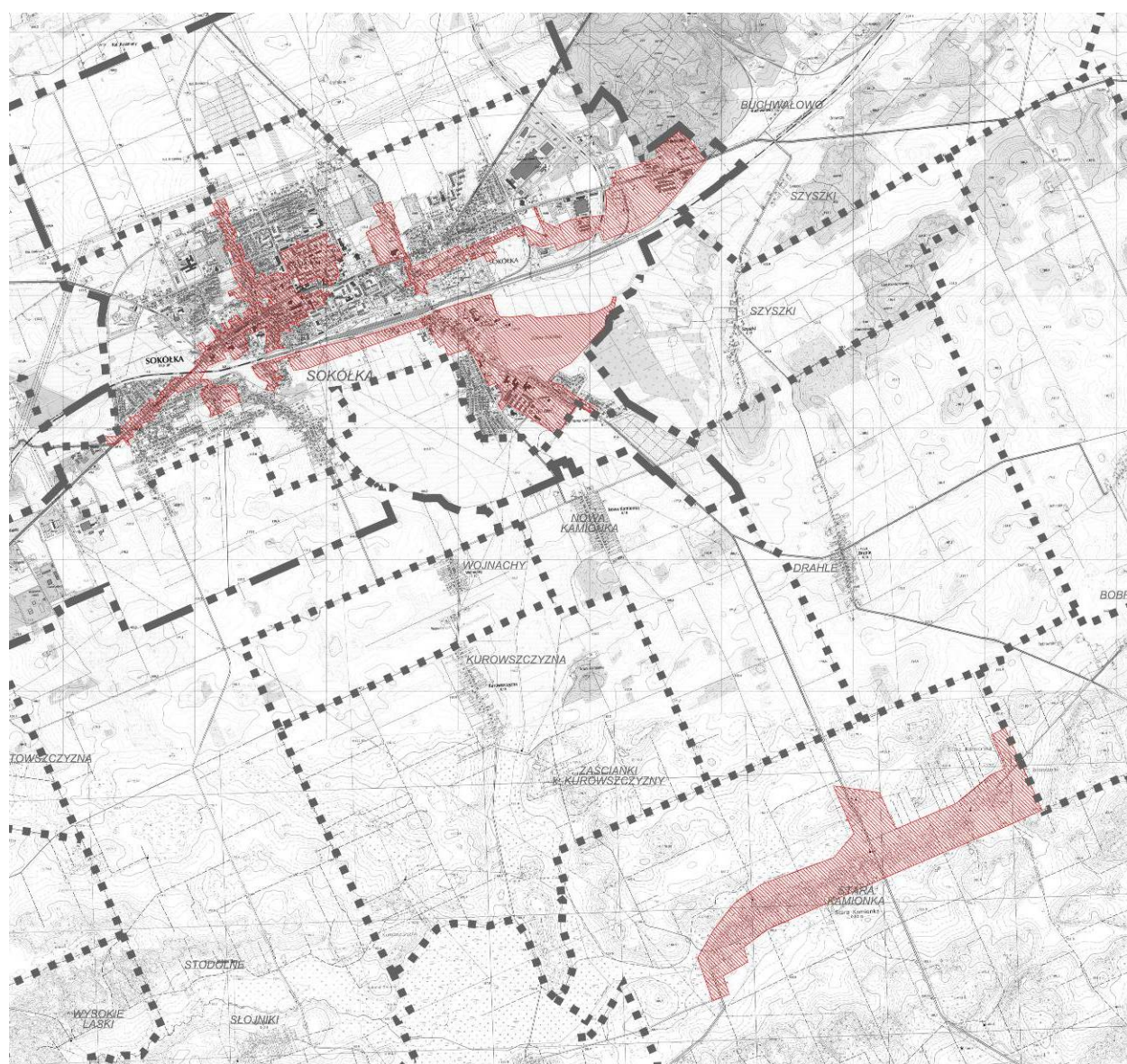
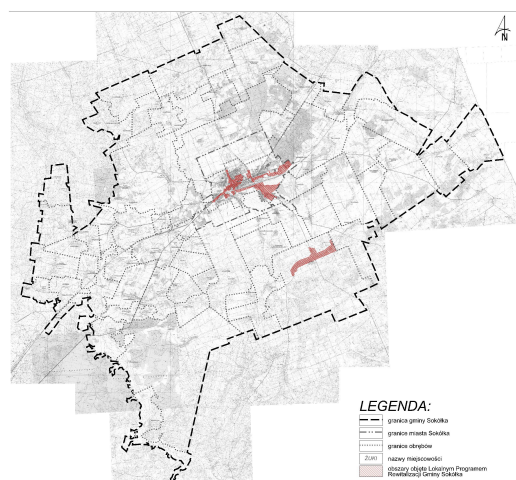
W celu określenia obszarów, dla których potrzebne będzie sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przeanalizowano obszar gminy pod kątem czynników wskazanych w poniższych punktach:

1. obszary możliwych konfliktów przestrzennych, dla których plany miejscowe powinny zawierać ustalenia w zakresie ograniczenia danych uciążliwości, w tym:
 - a) obszary zabudowy mieszkaniowej narażone na uciążliwości związane z działalnością górnictwem w miejscowościach: Drahle, Bobrowniki, Janowszczyzna, Lipowa Góra,
 - b) obszary zabudowy mieszkaniowej narażone na uciążliwości związane z funkcjonowaniem linii kolejowej w miejscowościach: Sokółka, Orłowice, Wierchłowiec, Nowa Rozedranka, Polanki.

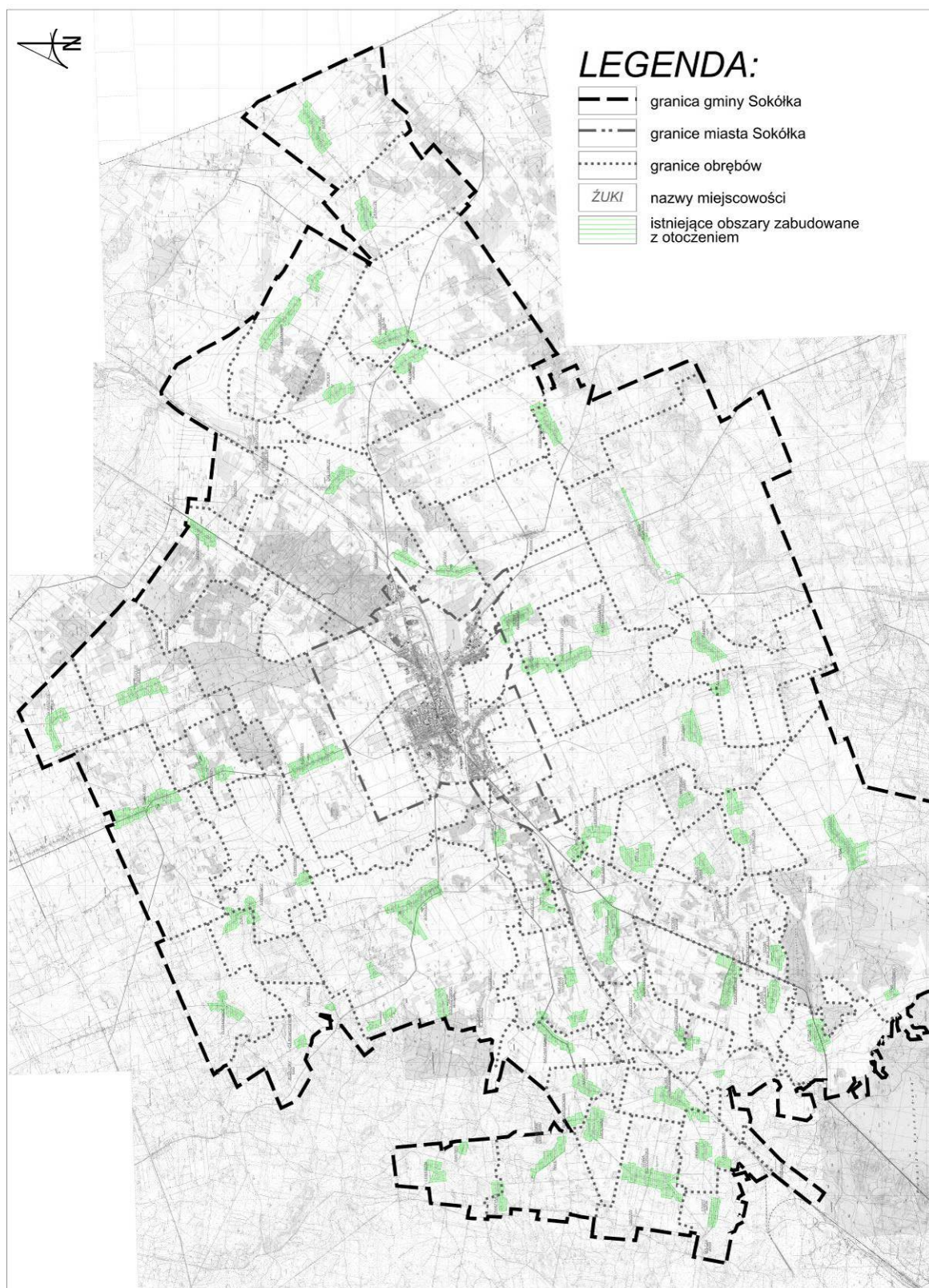
2. obszary objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Sokółka,

-

4. istniejące obszary zabudowane wraz z otoczeniem, nieobjęte obowiązującymi planami, w celu ochrony ładu przestrzennego.

Na podstawie powyższych analiz oraz przy uwzględnieniu wyników "Oceny aktualności studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i gminy Sokółka" przyjętej uchwałą nr LXXI/416/18 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 17 kwietnia 2018 r. na obszarze gminy wyznaczono Miejskie Obszary Planistyczne (MOP) i Wiejskie Obszary Planistyczne (WOP), oznaczone na rysunku Kierunków. W ramach MOP i WOP ustalono priorytet sporządzenia planów w trójstopniowej skali, oznaczonej odpowiednio wielką literą lub rzymską cyfrą na rysunku Kierunków.

Przy ustalaniu granic MOP i WOP brano pod uwagę:

- powiązania funkcjonalno-przestrzenne istniejącej zabudowy,
- stopień zainwestowania poszczególnych jednostek,
- układ komunikacyjny, jako element dzielący strukturę miasta,
- ustalenia obowiązujących planów miejscowych, nadając priorytet tym obszarom, które nie mają dopuszczonej zabudowy.

Dla MOP zaleca się następujący priorytet dla sporządzenia planów miejscowych, przy czym w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zmniejszenie lub łączenie obszarów:

A - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które zgodnie z ustaleniami "Oceny aktualności (...)" są niewystarczająco chronione przed zabudową przez ustalenia obowiązującego planu miejscowego oraz obszary aktywności gospodarczej w rejonie planowanego węzła na drodze ekspresowej, nie objęte obowiązującymi planami;

B - obszary istniejącej i projektowanej zabudowy, obejmujące m.in. wskazane na rysunku Kierunków istotne obszary zwartych rezerw terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, które nie są przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących planach miejscowych. Duży priorytet powinno mieć również sporządzenie planu dla części miasta obejmującej dworzec kolejowy i obszary przyległe do linii kolejowej;

C - pozostałe obszary miasta, które zostały podzielone na podobszary uwzględniające istniejący charakter i funkcje zabudowy.

Dla WOP przyjęto następujący priorytet dla sporządzenia planów miejscowych:

I - obszary aktywności gospodarczej i usług turystyki nie objęte obowiązującymi planami oraz wsie, Bobrowniki, Drahle, Janowszczyzna, Lipowa Góra, Stara Kamionka, Wierzchłowiec z uwagi na zdiagnozowane istniejące i możliwe konflikty przestrzenne,

II - wsie Bogusze, Geniusze, Igryły, Lipina, Kraśniany, Słojniki, Smolanka, Sokolany, Tartak i część wsi Kundzicze, na obszarze których, zgodnie z ustaleniami "Oceny aktualności (...)", występuje największy planowany ruch budowlany, oszacowany na podstawie liczby wydanych decyzji o warunkach zabudowy;

III - pozostałe wsie wraz z otoczeniem, w celu ochrony ładu przestrzennego

Granice MOP i WOP należy traktować jako orientacyjne, natomiast dokładny przebieg granic miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinien być ustalony na etapie sporządzenia analizy zasadności przystąpienia do sporządzenia planu.

Ponadto wskazuje się konieczność ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz terenów otwartych poprzez ustalenie w planach miejscowych zakazu zabudowy.

Realizacja opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego następować będzie w miarę powstających potrzeb oraz dostępnych środków finansowych.

10.2. Obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie nie podlegają grunty rolne położone w granicach administracyjnych miast. W zakresie przeznaczenia gruntów rolnych na obszarach wiejskich i gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w trakcie opracowania planów należy przeanalizować konieczność uzyskania zgody na przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne. W granicach Studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do przestrzeni rolniczej gminy zakłada się utrzymanie funkcji produkcji rolnej na terenie gminy. Zakazuje się prowadzenie ferm hodowlanych metodą bezściółkową. Zakłada się rozwój działalności towarzyszących rolnictwu. Z uwagi na walory przyrodnicze gminy dążyć należy do rozwoju agroturystyki i innych usług towarzyszących.

W niniejszym studium na cele nierolnicze wskazano grunty położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania lub stosunkowo łatwych do uzbrojenia ze względu na położenie wzdłuż dróg publicznych.

W odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej zakłada się utrzymanie funkcji większości istniejących gruntów leśnych. Ponadto dopuszcza się zalesianie na terenach rolnych.

12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

12.1. Obszary zagrożenia powodzią

Na obszarze gminy Sokółka nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

12.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Na obszarze gminy Sokółka nie występują udokumentowane zagrożenia geologiczne związane z osuwaniem się mas ziemnych.

13. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W myśl przepisów odrębnych złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m.in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości). Obowiązuje wyłączenie spod zabudowy udokumentowanych złóż kopalin (z zastrzeżeniem istniejącej zabudowy oraz zabudowy ustalonej na podstawie wcześniej obowiązujących dokumentów planistycznych) oraz zaleca się nie wprowadzanie na omawianych terenach infrastruktury technicznej. Nie wyznacza się w złożach kopalin filarów ochronnych, ze względu na brak takiej konieczności. Niezależnie, zgodnie z przepisami odrębnymi, filary ochronne będą wyznaczane w projektach zagospodarowania złóż. Udokumentowane złoża kopalin wraz z obszarami i terenami górniczymi, występującymi na terenie gminy Sokółka, opisane zostały w części UWARUNKOWNIA.

Wszystkie obszary górnicze podlegają nadzorowi Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie.

14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

Nie wyznacza się ze względu na brak ich występowania w granicach Studium.

15. Obszary wymagające przekształceń, rekultywacji lub remediacji

Przekształceniom funkcjonalno–przestrzennym będą podlegały obszary, dla których Studium przewiduje zmianę funkcji na zgodną z polityką przestrzenną gminy.

Celem działań rehabilitacyjnych jest dostosowanie istniejących terenów zabudowy do współczesnych wymogów i potrzeb, poprawienie warunków życia oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni poprzez poprawę estetyki i standardu technicznego budynków i wykreowanie przestrzeni publicznych.

Na podstawie przepisów odrębnych wydawane są decyzje administracyjne dotyczące terenów wskazanych do rekultywacji (np. tereny po eksploatacyjne).

Nie wyznacza się szczególnych terenów wskazanych do rehabilitacji i rekultywacji. Dopuszcza się wskazanie takich terenów na etapie sporządzania planów miejscowych.

Na obszarach o znacznym pochyleniu zaleca się rekultywację w kierunku leśnym. Na pozostałych obszarach zleca się rekultywację w kierunku: rolnym, leśnym, wodnym lub rekreacyjnym.

16. Obszary zdegradowane

W studium nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

17. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zasięg i granice terenów zamkniętych na terenie gminy Sokółka wyznaczono na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych ze zmianami.

Strefy ochronne dla terenów kolejowych ograniczają się do granic działek. Granice tych terenów wskazano na rysunku studium.

Wskazano dla terenów zamkniętych przeznaczenie KK, KK/PUp oraz U i MZ. Szczegółowe warunki zagospodarowania na tych terenach zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

18. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Nie wyznacza się ze względu na brak ich wyznaczenia przez Samorząd Lokalny.

19. Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Odnawialne źródła energii (OZE) są źródłami wykorzystującymi w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowanie słoneczne, spadku rzek, produktów ubocznych rolnictwa oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. W graniach gminy nie wyznacza się obszarów produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW.

Dla całego obszaru gminy dopuszcza się lokalizację obiektów energetyki odnawialnej (OZE) obejmującej obiekty energetyki słonecznej - ogniwa fotowoltaiczne na użytek własny inwestora (bez konieczności przyłączenia do sieci) o mocy nieprzekraczającej 100 kW.

20. Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

W studium nie wyznacza się obszarów, na których mogą być sytuowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży ponad 2000 m² (art. 10. ust. 3a).

Część IV

Synteza i uzasadnienie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka opracowano:

- zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.) wraz z aktualnie obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- na podstawie uchwały nr LXXIII/422/18 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka.

W trakcie przygotowywania projektu Studium zawiadomiono wymagane przepisami prawa organy i instytucje oraz ogłoszono w prasie i poprzez obwieszczenie na tablicy ogłoszeń urzędu o przystąpieniu do opracowania Studium. Projekt Studium został zaopiniowany i uzgodniony przez określone ustawą organy i instytucje.

W oparciu o art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2020 r., poz. 283 ze zm.) przeprowadzono procedurę dotyczącą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

*Projekt Studium został poddany ocenie publicznej poprzez wyłożenie do publicznego wglądu oraz przeprowadzenie dyskusji publicznej. Wyłożenie miało miejsce w terminie od..... 2020 r. do.....2020 r. a dyskusja nad przyjętymi rozwiązaniami odbyła się w dniu.....2020 r. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły jakiekolwiek / wpłynęły uwagi do projektu Studium.**

Wszelkie ustalenia Studium stanowią podstawę do sporządzania i uszczegółowienia zamierzeń planistycznych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokument Studium pozwoli władzom gminy na wyznaczenie strategicznych celów rozwojowych jak również uregulowanie i możliwość prowadzenia odpowiedniej do potrzeb gminy gospodarki przestrzennej.

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM:

Cele polityki przestrzennej gminy

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Sokółka jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska

* dotyczy czynności przyszłych lub jeszcze nie zakończonych, zagadnienie będzie uzupełniane na dalszym etapie procedury planistycznej

i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne, jakimi są zmniejszanie się liczby mieszkańców i zjawisko „starzenia się gminy”.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru miasta i gminy Sokółka można ocenić jako zadowalającą oraz zgodną z generalnymi uwarunkowaniami (predyspozycjami) przyrodniczymi tj. racjonalnie wykorzystującą walory i zasoby przyrodnicze. Do obszarów problemowych należy zaliczyć tereny eksploatacji powierzchniowej złóż, które w znaczny sposób ingerują w krajobraz gminy oraz lokalizowane są w pobliżu istniejących terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej, powodując powstawanie konfliktów przestrzennych.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dążono do utrzymania pozytywnych cech dotychczasowego zagospodarowania, ich usprawnieniu oraz stworzeniu warunków dla zrównoważonego rozwoju gminy, mając na uwadze ochronę ładu przestrzennego. W rozwiązaniach rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej przyjęto zasadę nie rozpraszania zabudowy poza ukształtowane istniejące zespoły osadnicze. Rozwój osadnictwa powinien polegać na uzupełnianiu istniejącej struktury osadniczej oraz jej rozbudowę poprzez dołączanie nowych terenów przylegających do niej.

Przy wyznaczaniu terenów pod zainwestowanie uwzględniono wyniki analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, w tym bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Wyniki bilansu terenów wskazują na nadpodaż terenów względem zapotrzebowania, dlatego brak jest podstaw do wyznaczania nowych terenów o funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Jednocześnie możliwe jest wyznaczenie obszarów pod rozwój aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym.

W strukturze docelowych jednostek terenowych wyróżniono następujące ich typy funkcjonalne (przeważające przeznaczenie):

- **MU** – obszary zabudowy o charakterze miejskim,
- **MN** – obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- **MZ** – obszary zabudowy o charakterze wiejskim,
- **U** – obszary zabudowy usługowej,

- **UP** – obszary usług publicznych,
- **UT** – obszary usług turystyki,
- **US** – obszary usług sportu i rekreacji,
- **PU, PUp** – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług),
- **P** – obszary bazy paliw,
- **PG** – obszary i tereny górnicze,
- **R** – obszary rolnicze,
- **RU** – obszary obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich,
- **ZL** – lasy,
- **ZD** – obszary ogrodów działkowych,
- **ZC** – cmentarze,
- **ZCn** – cmentarze - zamknięte,
- **WS** – wody powierzchniowe śródlądowe,
- **E** – obszary infrastruktury technicznej – elektroenergetyka,
- **G** – obszary infrastruktury technicznej – gazownictwo,
- **W** – obszary infrastruktury technicznej – wodociągi,
- **K** – obszary infrastruktury technicznej – kanalizacja,
- **C** – obszary infrastruktury technicznej - ciepłownictwo,
- **O** - obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami,
- **Oz** - obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami - zamknięte składowisko odpadów,
- **T** – obszary infrastruktury technicznej - telekomunikacja,
- **KDS** – droga publiczna klasy ekspresowej – wariant preferowany,
- **KDGP** – droga publiczna klasy głównej ruchu przyspieszonego,
- **KDG** – droga publiczna klasy głównej,
- **KDZ** – droga publiczna klasy zbiorczej,
- **KK** – obszary kolei,
- **KK/PUp** – obszary kolei i aktywności gospodarczej.

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

W Studium, w zależności od potrzeb, dla każdego terenu określono zasady zagospodarowania i kształtowania zabudowy, szczególnie w zakresie wysokości zabudowy,

minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz dopuszczonych funkcji. Określone w Studium parametry i wskaźniki urbanistyczne stanowią wartości nieprzekraczalne. Zaleca się, aby jako wytyczną dla sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjmować parametry i wskaźniki urbanistyczne większe w zakresie wielkości działek budowlanych oraz powierzchni biologicznie czynnej i mniejsze w zakresie intensywności wykorzystania terenu.

Ze względu na skalę opracowania rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę zasięgu poszczególnych funkcji do granic własności nieruchomości oraz ze względu na uwarunkowania lokalne, jak również dopuszczalna jest korekta parametrów i wskaźników urbanistycznych, zgodnie z wytycznymi wskazanymi w Studium, w tym: dla terenów, dla których uchwalone są akty prawa miejscowego dopuszcza się zachowanie wszelkich parametrów określonych w ww. aktach oraz dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania o parametrach wyznaczonych w dokumentach planistycznych.

Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Dla zachowania walorów przyrodniczych, w Studium założono utrzymanie wszelkich terenów o wysokich walorach przyrodniczych: Rezerwat Przyrody "Kozłowy Ług", Rezerwat Przyrody "Budzisk", Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu "Wzgórza Sokólskie", Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 i Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006, pomniki przyrody. Wyznaczono również obszary wyłączone spod zainwestowania, w celu utrzymania i ciągłego polepszania warunków przyrodniczych na terenie gminy.

Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wskazano istniejące obiekty i obszary o wysokich walorach kulturowych: zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej, obszary i obiekty wpisane do ewidencji zabytków, Park Kulturowy Bohoniki i stanowiska archeologiczne. Działania takie mają na celu zachowanie tożsamości kulturowej gminy, jak również dają możliwość wykreowania nowych miejsc atrakcji turystycznych.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu samochodowego oraz usprawnienia powiązań komunikacyjnych gminy, określono odpowiednie klasy techniczne dla ważniejszych dróg oraz wskazano przebieg projektowanej drogi ekspresowej S19, zgodnie z preferowanym przebiegiem wynikającym z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. Wskazano również obszary linii kolejowych, umożliwiając ich modernizację.

W celu zapewnienia lepszych warunków bytowych dla mieszkańców gminy oraz przygotowania dogodnych warunków rozwojowych na terenach inwestycyjnych, określono warunki dalszego rozwoju systemów infrastruktury technicznej, jak również modernizacji istniejących sieci.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

W zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym Studium zakłada, że wszystkie tego typu inwestycje mogą być zlokalizowane w granicach każdego z obszarów. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikają z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego i obejmują budowę drogi ekspresowej, modernizację linii kolejowych oraz inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej.

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Zgodnie z art. 16 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ustala się obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Parku Kulturowego Bohoniki.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Jako obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w pierwszej kolejności wskazano: obszary możliwych konfliktów przestrzennych, obszary objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Sokółka, nowe obszary aktywności gospodarczej i mieszkaniowo-usługowe, nie objęte obowiązującymi planami oraz istniejące obszary zabudowane wraz z otoczeniem, nieobjęte obowiązującymi planami.

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zakłada się utrzymanie funkcji produkcji rolnej na terenie gminy. Zakazuje się prowadzenie ferm hodowlanych metodą bezściółkową. Zakłada się rozwój działalności towarzyszących rolnictwu. Z uwagi na walory przyrodnicze gminy dążyć należy do rozwoju agroturystyki i innych usług towarzyszących. Zakłada się utrzymanie funkcji większości istniejących gruntów leśnych i dopuszcza się zalesianie na terenach rolnych. Ze względu na charakter gminy, występujące szczególne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz bogate i cenne elementy środowiska przyrodniczego, w Studium zaleca się, sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących wszystkie miejscowości.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na obszarze gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią i udokumentowane zagrożenia geologiczne związane z osuwaniem się mas ziemnych.

Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Nie wyznacza się w złożach kopalin filarów ochronnych, ze względu na brak takiej konieczności.

Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

Na obszarze gminy nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne.

Obszary wymagające przekształceń, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rekultywacji lub remediacji. Na podstawie przepisów odrębnych wydawane są decyzje administracyjne dotyczące terenów wskazanych do rekultywacji (np. tereny po eksploatacyjne).

Obszary zdegradowane

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zasięg i granice terenów zamkniętych na terenie gminy Sokółka wyznaczono na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów

zamkniętych ze zmianami. Wskazano dla terenów zamkniętych przeznaczenie KK, KK/PU oraz U i MZ, zgodnie z wnioskiem PKP SA.

Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Na obszarze gminy Samorząd Lokalny nie wyznaczył takich obszarów.

Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW. Dla całego obszaru gminy dopuszcza się lokalizację obiektów energetyki odnawialnej (OZE) obejmującej obiekty energetyki słonecznej - ogniwa fotowoltaiczne na użytek własny inwestora (bez konieczności przyłączenia do sieci) o mocy nieprzekraczającej 100 kW.

Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów, na których mogą być sytuowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży ponad 2000 m².